Mihai SPORIȘ

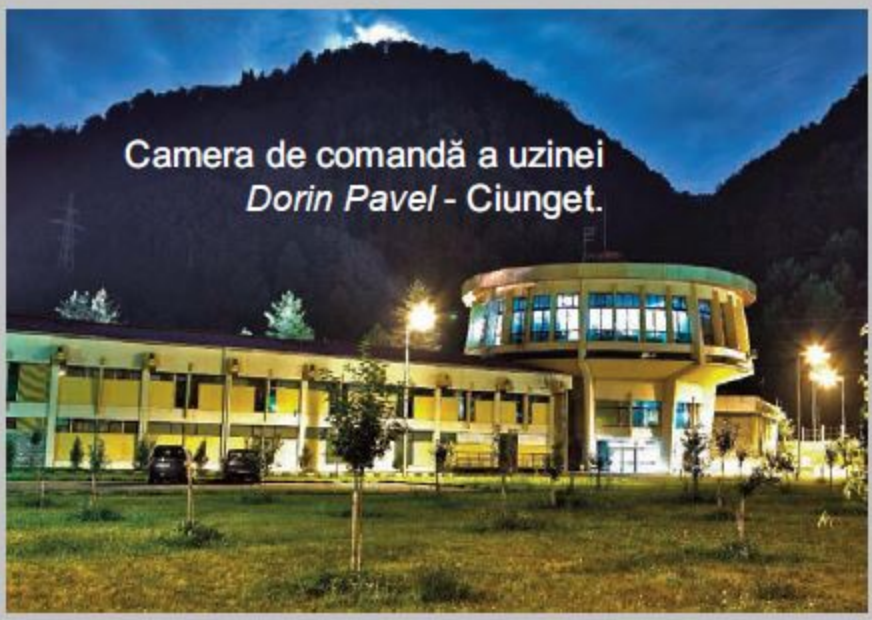

Și eu am fost pe... Lotru

Editura INTOL PRESS
Râmnicu Vâlcea, 2022

Se evaluează stocul de apă, provenind din zăpadă (suntem la Vidra)

9 786068 701318

ISBN 978-606-8701-31-8

ȘI EU AM FOST PE...LOTRU

Tehnoredactarea: Simona Maria KIS
Coperta: Leontina CICHIRDAN
Corectura: Rodica MATEI

CIP nr. 27973/23.12.2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SPORIŞ, MIHAI
Şi eu am fost pe... Lotru / Mihai Sporiş. - Râmnicu Vâlcea : Intol Press, 2021

ISBN 978-606-8701-31-8

62

Ediţie îngrijită de Petre Cichirdan

Tipărit la KITCOM, Verguleasa, Poganu, Olt, ianuarie, 2022, 100 de exemplare, ediţia 1.

Copyright © 2021, autorul şi Editura Intol Press din cadrul SC Intol SRL, str. Calea lui Traian 169, bl.5, sc.E, ap.3, tel(fax) 0250 736615, tel: 0350 401 254, 0746.029.824 Reg.Comerţului J38/ 442/ 1993. E-mail: cichirdan@yahoo.com

MIHAI SPORIŞ

ŞI EU AM FOST PE …LOTRU

Editura INTOL PRESS
Râmnicu Vâlcea, 2021

INTRODUCERE

Se spune că cine bea o singură dată apă din Lotru, ca pe o împărtășanie de taină, rămâne captiv, inexplicabil, toată viața. Povestitorul celor ce urmează, va fi băut imediat, la naștere, apa pârâului satului natal, cu izvorul în munții Lotrului, apoi când Lotru își va fi sporit apele cu cele adunate din toate punctele cardinale, va fi băut, nu doar amestecul acestora, ci își va fi sporit lumina cu munca ei... la care va fi dat o mână de ajutor. Iată-mă aici, mărturisindu-mă captiv, într-o dragoste fără leac. Cum se poate manifesta o iubire de-o viață pentru un loc?, o profesie?, pentru oamenii, și ei înlănțuiți de aceleași tandre îmbrățișări? În multe feluri desigur! Sunt în măsură, acum în a-murg, să-mi declar norocul (cu toate fețele Lui!), și mândria de-a fi fost pe Lotru. Cine sunt? - venind dinspre moși! Cum am crescut? Ce isprăvi am făcut? Ce zbateri au fost? - sigur nu toate cu izbândă! Pot primi aici o spovedanie pe care sunt pre-gătit să o fac. Cele relatate aici sunt spuse cu toată credința și dragostea pentru LOTRU și oamenii, tovarăși pe calea-ne de-a împreună.

Dedic aici acestei dulci captivități, câteva versuri ale unor poeți care au văzut...„Luminile Lotrului”!

Straie de Lumină de Lucian Avramescu

Pământu-acesta bun curat va fi
Ca mărul plin de sevă în grădină
Desăvârșit în pomul firii lui
și primenit în straie de lumină
.....
Pe un altar de-arome graiul său
În candela iubirii arde rouă
Dar cei ce vin cu șarpele la sân
Învață să se facă pe din două

Oameni lumină de Ion N. Georgescu

Porniți la drum pe firul de lumină
N-au zăbovit cu-ale apelor capcane
Strunit e Lotrul și mai trece o brână
Spre noile arcade și coloane

Luminători veniți la noi în munți
Găsit-au numai socluri mari de piatră
și au sculptat și au ajuns cărunți
Sădind lumini pe-a țării sfântă vatră.

.....

Timp la LOTRU de Nicolae Miron

Nepotolite orele se rup
Ca despărțirea fluviilor mari
Că muntele adună lăutari
Să-mi joace Lotrul de cleștar în trup.

Aici, când orele se descompun
În vifor cald de orgă de pământ,
Văd oamenii cum, din colț de stâncă,duri,
Scot soarele pământului străbun.

Aici la LOTRU, orele sfârșesc
Arzând mereu în nesfârșit urcuș,
Adăugând mereu Coloanei lui Brâncuși
Un proaspăt romb de stele românesc.

Balada Hidrocentralei Lotru de N. Gh. Popescu

Pe Lotru în sus
Tot către apus
Tot pe sub brădet
Mai sus de Ciunget
și de cataracte
Și încă mai departe
Tot înspre apus
Drept la VIDRA sus,
Merg fără zăbavă
Voinici din poveste!

Să facă zidire
Pentru pomenire:
Baraj pân la cer
Din stâncă și fier
Lotrul să-l capteze
Ca să lumineze
Peste munți și zări
Până-n depărtări
Apa să-i sporească
Pân la cer să crească
Lumea s-o uimească!

Pe LOTRU de Pavel Toma

Mai cred tot mai cred azi poeții
În basmul cu ploaia de stele
și stele crescute din ape
și-apoi împletite-n rețele

Mai cred tot mai cred... Dar, privește!
Cum roua cade-n stamine

Din ceruri senine, firește
Și apa se toarce-n turbine.

Și curg neîntoarse pe Lotru
Albastre crâmpeie de vise
De gânduri, iubiri și destine

Din ele, din noi și din ape
Spre azi și spre mâine tot crește
Iubirea! Iubirea de-aproape!

Încheiem... cu o **Uvertură la Lotru,** ca o invitație permanentă în brațele deschise ale acestuia! Adaptare după **Gavril Rusu**

La Lotru timpul cântă doine și balade
Din orgi prelungi de ape ce umplu ne-mplinitul
Și-un imn de slavă rupe lumina din cascade
Înfășurând în mantii de purpură zenitul

Munții își logodesc pădurile cu marea
Treziți de sub zăpezi de fluiere de vânt
Incendiată, noaptea încinge-n cruguri zare
Cu brâie de luceferi de aur și argint.

Baladă de pe Lotru, din codri când mă strigi
Nuntită cu văzduhul din ochiul beznei mitic
Truda mea tresare prin ierburi și ferigi
Iluminându-ți chipul pe plaiul mioritic.

E vie, pururi, și proaspătă ideea
Acolo, sus, la noi pe Lotru, sub cetină de brad
Cât și-n zălogul ascuns în epopeea
Ce-o cântă pururi, iubirile ce ard!

Colonie... devenită stațiunea Puru,
pe conturul lacului Vidra

Baraj Vidra

Vidra Lac

Sărutul Soarelui pe Vidra Lac

Colonia „Beneficiar” și stațiune turistică

Barajul, centrala și acumularea Malaia

DR. ING. MIHAI SPORIȘ

• Se angajează la Ciunget în 1975
• Șef Secție Expl. 1980 - 1983
• Șef Secție Rep. 1983 - 1985
• Ing. Șef 1985 - 1993
• Dir. Teh. s.h. 1993 - 1995
• Dir. Prod s.h. 1995 - 1998
• Dir. Teh și de Prod. 1998 - 1999
• 1999 - 2001 Dir. Gen. s.h.
• 2001- 2001 Șef Serv. Rel. Publice
• 2002 - 2014 Disp. Șef Tură amenajare Olt-Lotru
• 2014, Decembrie… Pensionare

LOTRU, O IUBIRE UNICĂ

Am fost la Lotru, am trăit în El, când îşi construia - şi cu modestul nostru efort - silueta cea nobilă. Am rămas prins, ca într-o plasă nevăzută, prin nenumărate legături, de această mare amenajare hidroenergetică a ţării şi în acelaşi timp a ... lumii. Mi-am pus de nenumărate ori întrebarea, de unde vine fiorul acestei neostoite iubiri? Răspunsurile au fost mereu altele, prin alte şi alte argumente, invocate sărac pentru a cuprinde necuprinsul ...

Lotru, am această credinţă, este fructul şi privirea mulţumită a lucrătorilor, în zecile de mii de dumineci, oameni cel mai ades necunoscuţi dar şi cu nume, o vreme, cât memoria nu-i va topi definitiv în unicitatea marelui anonim. Locul trecătorilor, chiar şi a celor ce şi-au trăit destinul eroic, nu se

află printre zeii nemuritori. Faptele lor rămân duh anonim deasupra apelor şi de data aceasta în slujba lor. Rămân în Olimpul unor puncte de veghe ca nişte vârste ştiute: PURU, BORA, PETRIMANU, BALINDRU, URSU, MOHORU, MUNTINU, ROBU, VOINEAGU, COŞANA, PARÂNG, NEGOVANU, să dăm câteva repere din ţara asta de ape şi de piatră, pe unde au trudit cândva uriaşii, înainte de a se ascunde în timp.

Lotru ca împlinire a unei lucrări colective a însemnat, concomitent, zidire de sine în destinul eroilor săi. În acest legământ subtil, în care te dăruieşti şi prin dăruire primeşti propria-ţi înălţare, s-a aflat şi semnatarul acestui remember. Cred că, vorbind despre sine, poate păcătuim faţă de Dumnezeu care ne interzice vanitatea, dar ce contează un păcat în plus, într-un imn de slavă, uneori damnabilă auto-admiraţie?

Am ajuns la „Beneficiar" într-un moment de soroc prielnic al hidroenergeticii româneşti, în anul 1972, ca student în practică. Am cunoscut atunci măruntaiele unei realizări tehnice nebănuite chiar în „şcoala" în care trudeam. A fost ca o dragoste la prima vedere. În 1974 am revenit într-o excursie de studii. Hotărârea de a fi lotrean se pecetluise de mult... În 1975 am intrat statornic, cu mutaţie definitivă, într-un proces de transformări tehnico-economice extraordinare. O puternică transformare civilizaţională a unei zone cu parfum pastoral arhaic, cu vânători şi culegători din netimp. Cum să treci abrupt de la vânatul caprelor, urşilor, cocoşilor de munte, de la pescuitul lipanilor şi păstrăvilor, de la exploatarea lemnului cu plutărit, cu mocăniţă etc., la noile îndeletniciri căzute din cer, împreună cu pestriţa adunătură de oameni şi obiceiuri „ciudate", pripăşite colonizator, toate, în liniştea lor? În vârtejul acesta de frământări ne-am aflat şi noi tinerii stagiari repartizaţi de la Institutul Politehnic Bucureşti, pentru că pe diplomele de absolvire scria ... ingineri hidroenergeticieni.

Lotru a însemnat o mare şansă profesională pe care am înţeles-o la timp, dincolo de tentaţia centrifugă care nu accepta adaptarea într-o izolare socială, într-un confort precar, sau depărtarea de oraşul cu atâtea oferte generoase. Urdinişul oamenilor, adevărată mişcare browniană, înăuntru - afară, în interiorul şantierului, între entităţile Lotrului, salarizate diferit, punea în valoare răbdarea şi statornicia ca investiţii de sine răsplătite, dacă nu material, înzecit profesional şi moral.

Pare anacronică acum o atare percepţie „patriotică" şi neîndreptată spre câştigul material cu orice preţ. Pare de neconceput chiar dublul standard care se practica. Trăind în aceeaşi izolare cu constructorii şi monteurii, „Beneficiarul" nu beneficia de spor de şantier şi facilităţi, privind chiria şi întreţinerea. Şi totuşi statutul de „intelectualitate tehnică", care nu putea fi uşor înghiţit în interiorul clasei muncitoare, conferea în această izolare o posibilitate de progres profesional, într-o prielnică coexistenţă cu specialiştii veniţi din Franţa, Italia, sau din marile institute de proiectare şi unităţile economice de prestigiu din ţară. Fiecare an adăugat prezenţei pe Lotru, era în acelaşi timp o garanţie a ataşamentului, un argument pentru noi responsabilizări.

Investiţia de dragoste, cu accentele ei naive şi nepragmatice - într-o vreme când timpul se „măsura" în metri cubi, metri liniari de galerii excavate, ore de stat în subteran, număr de puneri în funcţiune, geruri năpraznice şi zăpezi, avalanşe peste oameni în inerentele accidente - s-a adăugat unei dăruiri naturale şi aici conotaţia politică nu are ce căuta şi nici nu trebuie speculată.

Lotru ne-a asigurat responsabilizarea timpurie, acel ceva care îţi înfrânge căderea în plafonarea călduţă şi mediocritate. El a ajutat la construcţia unor personalităţi autentice. Parte dintre ele afirmate şi recunoscute chiar şi mult după plecarea către alte zări.

Am introdus aici pentru o firavă obiectivitate o limitare, întrucât mulţi ucenici ai Lotrului, cu o nefinalitate a investiţiei în caracter, au mai trădat, au mai încălcat jurăminte, ca şi Petru, înainte de a se fi pogorât harul duhului personalităţii sale autentice. Oricum tuturor, în ceea ce au ei bun, le regăsim darul pe care l-au primit pentru munca cinstită şi sufletul lor curat.

Am avut „norocul", câţiva ani buni din tinereţea mea, să fiu miliardar în lei (cu greutatea leilor dinaintea lui 1975), fiind gestionarul nemijlocit al mijloacelor fixe şi al obiectelor de inventar ale Exploatării Uzinei Lotru. Fără conştientizarea răspunderii în acest mediu dinamic, uşor predispus multor rătăciri nu mi-aş fi putut construi la momentul necesităţii, corectitudinea, ca pe un principiu de viaţă rigid.

Conducător de oameni (secretar UTC, şef secţie, inginer şef, preşedinte al Asociaţiei de locatari a coloniei Voineasa, antrenor la echipa de fotbal „Energia Malaia") a trebuit să învăţ limbajul unei comunicări pe înţelesul oamenilor, să mă implic alături de ei, să îi iubesc şi să-i slujesc, fără ca cineva să-mi ceară acest lucru, să mă conectez la mediul social interior, dar şi din vecinătate. Cum s-ar fi putut obţine încrederea oamenilor pe care voiam să-i transformăm, să-i „colonizăm", să-i adaptăm unei alte culturi, necesară împlinirii responsabilităţii unui destin norocos şi irepetabil? (acela al construcţiei sociale, ca parte de suflet, al unei opere tehnice unice!).

Lotru a fost şi trebuie să rămână, o şcoală de oameni, uneori chiar mari profesionişti. Am fost angrenaţi în toate cursurile de calificare ale personalului organizate de uzină, iar parte din noi ne-am angajat ca profesori la liceul din Voineasa şi şcolile din Ciunget şi Mălaia. Am învăţat continuu atât din specializările teoretice, din permanenta legătură cu Facultatea de Energetică, cât şi din acumularea unei experienţe nemijlocite în vastul laborator, în mărime naturală, ca-

re este Amenajarea Hidroenergetică Lotru. Au fost şi oameni emblematici, potriviţi vremii şi faptelor, care au însemnat modele umane cu mare forţă de contaminare: ing. David Bucur (primul Director al Uzinei Lotru), ms. Nicolae Roman, ms. Dumitru Opriş, meşteri autentici pentru o adevărată şcoală de meserii. Au fost, s-au dăruit şi au plecat în eternitate, dar ei au rămas şi acolo, în alţi oameni, în instrucţiuni scrise lăsate, în experienţa care se transmite din om în om departe ... Nu se pot uita meşterii Vasile Doniga, Romulus Opriş, Tiberiu Teodosiu, Vasile Enăcică, care au făcut din experienţa personală tot atâtea cursuri de ... ucenici. O emulaţie specială, în care toată lumea învăţa de nevoie şi o făcea cu responsabilitate, potenţa mândria că trebuie să ne descurcăm singuri, că putem şi noi face ce fac alţii, oameni ca şi noi. Până şi introvertiţii, de la care trebuia furată meseria, sau temperamentalii flegmatici, alteori „superiori", s-au lăsat luaţi de valul acesta al înnobilării prin cunoaştere.

Disciplina promovării pe merit în carierele profesionale a generat competiţie şi a asigurat credibilitate unei „şcoli" care şi-a demonstrat valoarea la toate nivelele afirmării umane.

O viaţă cultural - sportivă trăită cu mic cu mare, împreună cu cei din preajma noastră, ne-a „înfrăţit" cu localnicii care au început să ne considere de-ai locului. Parte însemnată dintre colonişti ne-am căsătorit, înfigându-ne rădăcini şi în sângele locului. Intrarea în actul viu, tradiţional local, a însemnat încă o redută câştigată în edificiul social al Uzinei Lotru.

Au fost anii cei mai fecunzi ai tinereţii noastre. Atunci ne-am întemeiat familiile, ni s-au născut pruncii, care au crescut odată cu Lotru şi firesc, majoritatea vor să ne urmeze în meserie. Este aici un semn că am lăsat urme ... Cum să nu-ţi iubeşti cei mai frumoşi ani? Cum să nu suferi alături de oamenii acestor locuri pentru necazurile lor? Cum să nu te

opreşti cu respect în faţa semnelor lăsate de cei plecaţi? Cum să nu te apleci cu respect în faţa devotamentului unor oameni: Virgil Nicolăescu, Gheorghe Bălan, Simion Manea, Gheorghe Canciu, Ion Dozescu? Cum să nu tresari când îţi trec pe la ureche nume de Pleşeni, Vangi, Piţigoi, Tertereni, Miclăuşi şi altele! Cum să nu vibrezi când un om din lumea largă îţi spune... am fost pe Lotru, mi-e dor de Lotru, am făcut… Lotru!

Iubesc pe toţi oamenii care au pus o fărâmă din ei în Amenajarea Lotru, pe cei care suferă neostoit pentru frumuseţea şi viaţa lungă a ei.

Vreau să cred că toţi lotrenii adevăraţi sunt oameni buni, demni de respect şi aşezaţi temelie neclintită în faţa vânturilor, uneori iscate din ... senin.

În zi de odihnă, revizuind faptele…urcând în Pleașa Malaiei.

AUTOPORTRETUL UNUI... NOROCOS

Autoportretul este un fel de imagine mişcată într-o oglindă, nu întotdeauna… dreaptă. Pare ciudat să te constaţi, pe tine însuţi, să dai sentinţe, apoi, în mod paradoxal, să te consideri obiectiv. Ochiul unui aparat de luat imagini priveşte în mod direct ceea ce vede, pe când tu, cel ce vrei să-ţi faci autoportretul, trebuie să priveşti obligatoriu o oglindă şi să te prezinţi intermediat, ceea ce aceasta te arată. Portretul, dincolo de o dorinţă orgolioasă, ne supravieţuieşte inerțial şi devine un dar pentru lumea noastră cu nevoia ei de … memorie. Chipul, ca semn de recunoaştere intermediată a dumnezeirii, are în spatele său tainele, greu de surprins fără spovedanie. Iar aceasta, ca o danie făcută cu mare fereală şi intimitate, se adresează celui ce are harul şi puterea să reflecte duhul, din văzduhul(!) firii noastre - aceea care se arată cum este, prin bătăile inimii, devenite vorbe de taină. Cu inima bună mergi la judecător să-ţi cântărească faptele, nu părerile personale. *Ferice de cel sărac cu duhul!,* cred că de aici îşi trage cel mai bine sensul.

Când m-a născut, mama fiindu-mi şi moaşă, era într-o duminică de Sânziene, la ivirea zorilor. Poate că de aici am purtat cu mine bucuria ivirii soarelui și puterea de-a mă aduna după multe rătăciri de drumuri, ori tenebre ale nopților. Mama, la cei aproape patruzeci de ani ai ei, avea respectul întreg pentru viaţă: *v-am făcut pe toţi, câţi mi-aţi fost daţi de Dumnezeu!,* spunea adesea, iar eu mă constatam al optulea. Mi-a spus apoi, la vârsta altei priceperi: *o să ai noroc în viaţă că te-am făcut la zi mare!* În 1951, *Sânzienele* calendarului popular, însemnau *Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul* din calendarul bisericesc și se potri-

viseră chiar dumineca, să întărească zisa mamei, pe care am păstrat-o cuvânt de întărire permanentă, generator de optimism, încredere, imbold, chiar în lucrurile fără sorţi de izbândă, la prima vedere. M-am considerat un norocos toată viaţa, fără a putea acum, aici, în clar, să pot spune ce e norocul.

Din multele şanse pe care le-am avut unele se pot nu-mi, prin înrâurirea vieţii mele, norocul ce nu mă va fi părăsit niciodată. Dar nu ştiu cum ar trebui definit norocul, atunci când ceea ce ţi se întâmplă are aparenţa că trebuie să ţi se întâmple, că ar fi dinainte sorocit într-o foaie de parcurs a sorţii tale. Cum altfel? Mi se spusese că am fost un dar făcut părinţilor la zi mare şi că acest fapt, reţinut de spiritul comunităţii, însemna norocul… garantat al copilului. Eu eram darul, făcut mamei mele într-o dimineaţă de vară, când nimeni nu se afla în preajma ei. Peste timp, când chipul mamei se vedea în mine, dar al unei eugenii evidente, întregul sat confirma: *eşti leit maică-ta!,* ori *eşti leit lelea Ioana!* Acum, când mama este demult plecată în tărâmul rădăcinilor, cei ce au cunoscut-o şi mă întâlnesc se bucură ca de o întâlnire cu cea care a fost*: ce femeie lelea Ioana!* Mi s-a spus apoi că la *tombola* ursitoarelor voi fi ales o carte de şcoală cu coperţile colorate, probabil vreun abecedar. Da! Trebuie să spun! Am iubit cartea ca pe nimic altceva. Am avut-o în traista de păr de capră, ghiozdanul şcolii mele primare. În raniţa cu merinde, când mergeam cu vitele la păscut. La capul patului, pe noptieră, în rafturile, din ce în ce mai grele ale bibliotecilor pe care mi le-am putut permite, ori a celor ale prietenilor, a celor publice. Am devenit dependent de acest obiect şi aş putea defini norocul şi prin această dulce robie.

Student fiind am primit în dar de la mama o Biblie, tipărită pe la Caransebeş*, să mă uit prin ... ea!* Nevinovată sugestie, dar ce complicitate a putut avea limba română şi ea… maternă! De la faptul de-a frunzări o carte cu mii de pagini, la cel în care devii prizonier, captiv în afara timpului, uitare de sine, complicitatea inefabilului a lucrat pentru împlinirea celor

ursite. Am descoperit atunci alt sens al cuvântului *carte*. Biblia este o carte cu cărți. Este o *carte de bază,* ridicată la puterea numărului trecerilor înțelegătoare prin ea, care îți devine o necesitate personală. Am găsit în darul mamei multe căi de dumerire, lucru pentru care, *cartea cărţilor*, locul tuturor răspunsurilor căutate, îmi putea fi o formă concretă a manifestării norocului, prin iubirea, în general a cărţii. La scurtă vreme după primirea acestui inspirat dar, sunt chemat urgent acasă, pentru… *un lucru foarte, foarte important,… de bine!*, după cum se scria în foarte sumara telegramă, din motive de costuri şi bani drămuiţi. Am fost seminarizat dacă ştiu *crezul*, scris cu creion chimic, pe o hârtie de dictando şi pus între paginile Bibliei, fără vreo altă indicaţie. Mama ştia Crezul - simbol al credinței. Îl auzisem chiar pe când îl spunea, cu maximă trăire, în biserică. Era evident că îmi sugerase să-l învăţ. Mi s-a încredinţat sarcina să fiu naş de botez pentru un băieţel blond, cu ochii albaştri, din familia unor fini cununaţi de părinţii mei. *Cine cunună şi botează are noroc în viaţă!* Dixit mama! Iată că aici mă întâlneam cu un noroc pe care şi-l face fiecare, mă străfulgeră un gând. Pe acest fin al meu, ţinut în braţe la botez, îl voi fi condus la cununie, în biserica din Șelimbăr, eu, naşul lui de botez Mihai, luându-mi părtaş la năşie pe Mihai, fiul meu… pe atunci student. *Trebuie să botezi, mamă! Că te-ai născut în ziua Sfântului Ioan Botezătorul!* Dar, nu mă cheamă Ion, ci Mihai, i-am spus, adăugând că puteam fi numit şi Petru, după ziua trecută în certificatul de naştere. *Lasă că e bine aşa! Noi nu aveam un arhanghel al nostru în neam… ; apoi cum vă deosebeam pe unii de alţii, că ai un frate Ion, altul Petre, o soră Ionela? Ce nu-ţi place că de Sfinţii Voievozi, tot satul nostru serbează hramul bisericii?* Am intuit aici intenţia mamei, izvorâtă dintr-o iubire imensă, să mă apropie, prin tot ceea ce putea ea întreprinde, de Dumnezeu. Acest lucru este o investiție rară, poate chiar cea care nu te lasă să rătăceşti calea…

Datorez norocul cărţii, m-am convins mai apoi! Sub această definiţie, într-o relativitate sub atâtea speculaţii, norocul se mai conjugă cu moda vremii, care iubeşte ori nu, pe ştiutorii de multă carte; iubeşte ori nu: adevărul, morala, valoarea etc. Era o mare problemă pe vremea celor ce-l arestaseră pe Dumnezeu şi îi fixaseră domiciliul forţat în casa… ignoranţei, să respecţi tradiţia şi trăirea religioasă. Am putut să-mi văd de drum, cu convingerile desprinse din toate cărţile, revistele, evenimentele în care voi fi fost implicat, ascultându-mi părinţii, susţinându-mi norocul cu multe botezuri, sub ocrotirea… Botezătorului, cu multe cununii în faţa altarelor, sub paza arhanghelilor. Acceptasem de mult protecţia lui Dumnezeu şi nu mai aveam alte temeri.

Cartea mi-a dat o meserie şi mi-a întărit credinţa. Mi-a mai dat recunoaşterea semenilor care au venit spre mine să-i ajut, după puterile mele. Mi-am ajutat colegii, vecinii, nepoţii, pe cei ce m-au solicitat, să poată deprinde învăţătura. Din şcoala generală şi mult după terminarea studiilor superioare, am împărtăşit din ceea ce cartea îmi dădea celor ce mă căutau. Am fost antrenat şi instituţional să predau cursuri: liceale, postliceale, universitare, postuniversitare, să îndrum studii doctorale. Să susţin conferinţe, să conduc colocvii, simpozioane, mese rotunde. Mi s-a întâmplat, foarte des, ca lumea din vecinătate să observe *profesorul*, din activităţile auxiliare asumate, pe lângă profesia de bază, ingineria, pe care nu o voi fi trădat niciodată. Este o mare bucurie să te constate lumea prin ceea ce simte ea şi nu prin prezentarea diplomei, ori a cărţii de vizită. Eşti aici ceea ce te oglindeşte lumea, prin ceea ce-i poţi pune, pregnant, în faţă. Este o impresionantă carte de vizită informală să fi considerat profesor! Vorbind însă de… modă, cum rămâne oare cu norocul profesorului de pe la noi, de după 2000, răstignit uneori de elevii, ajunşi sus, sus, departe de realitatea simţurilor? Paradoxal cred, şi în această situaţie dramatică, tot în norocul dascălilor, cei cu carte, şi îi nefericesc pe elevii… neterminaţi, deveniţi

călăi de ocazie, tocmai pentru că nu au avut şansa iluminării. Cred că norocul celui cu carte se vădeşte mai bine în sincronizarea cu nevoile de lumină ale aproapelui.

Prin anii 2000, în iureşul atâtor transformări care cuprinseseră România şi a blestemului, mai la vedere ca oricând, că *nimeni nu poate să fie profet în ţara lui*, prea multă carte, prea marea dorinţă de-a arăta unde ne aflăm, vor fi fost precum spusele tragicei Casandra, ale nefericitului Laocoon, ale tuturor celor hărăziţi să vadă, dar blestemaţi să nu fie crezuţi. Urmasem cursuri de perfecţionare postuniversitare, doctorale, specializări în ţară şi străinătate. Adusesem, prin contribuţie directă, ce impunea câştigarea credibilităţii unor parteneri externi, importante avantaje materiale pentru România, (înnoirea turbinelor de la Lotru cu bani elveţieni, şcolirea specialiştilor din hidroenergetica românească cu ajutor canadian etc.), publicasem articole, cărţi de specialitate, de atitudine civică. Devenisem, probabil, un pericol… public, ştiam prea multe. Trebuia să fiu imediat penalizat! Intenţiile mele, şi nu numai ale mele, nu mai corespundeau cu socotelile celor ce îşi hrăneau lăcomiile şi îşi puteau satisface, în dispreţul bunului public, toate poftele. Acolo unde arbitrii neutri, observaseră spiritul proactiv, înnoitor, politicienii altor interese (de cele mai multe ori, străine, străine de Dumnezeu!) vor fi găsit obstacolul ce trebuia grabnic înlăturat. Ca să taie pădurea, pentru că nu eram un caz singular din păcate, se vor fi găsit imediat cozile de topor. Doamne!, câte au putut să fie, şi să îmi spună: *bucură-te că suntem noi şi nu alţii!*, ca şi când avea importanţă pentru cel condamnat, cine este călăul cu gluga pe cap! Acoperiţi desigur cu toate… *intenţiile bune* şi utopice. Cred aici că norocul pe care ţi-l dă Dumnezeu nu va fi recunoscut niciodată de… Satana. Totul pare nenoroc, nenorocire, dacă te raportezi greşit la cele morale. Între a urma neabătut *calea* şi a lua-o pe o scurtătură spre cele materiale, îndrumat de Mefisto, se punea dilematicul noroc. Într-o regulă a jocului imoral, patronată de uzurpator, mai poţi fi alături de cel

ce îţi va fi trasat calea şi îţi va fi definit altfel norocul? Mă gândesc la păţania înţeleptului Iov, când va fi fost încercat de Satana. Nu a cedat ademenirilor, cum de altfel s-au arătat toate încercările, pentru oamenii puternici ai umanităţii. Cred aici că, în ilegalitatea vremii cu lumina cărţii, *nesemnarea pactului* faustic cu arginţii, în schimbul sufletului, preţ al conformărilor necondiţionate, este norocul autentic. Vor fi fost prin istorie: martiri, deportaţi, deţinuţi întemniţaţi între ziduri, în cenzuri, disidenţi oprimaţi, dar libertatea crezului lor nu le va fi putut fi luată niciodată.

Se spune că atunci când o iei prea în faţă, ceva te frânează pentru a fi în cadenţa mulţimii căreia îi aparţii. Legea de mişcare, reglată sistemic, te trage înapoi, punându-ţi piedică, ori luându-te târâş dacă rămâi în urmă. Când lucrurile îşi inversează sensul, abrupt, credinţa înrădăcinată, chiar prejudecată fiind, nu o poate face. Nu poţi trăda ceea ce te întemeiază, cu atât mai mult atunci când cartea ţi-a fost călăuză. Ce inadaptabili par dascălii care educă oamenii, arătându-le ce este bine şi rău, când vin elevii necopţi şi le spun că nu au dreptate! Dacă ai învăţat să iubeşti oamenii, nu poţi deveni peste noapte - că numai la întuneric stau duhurile rele şi lipsa de luciditate!- cel ce-i duce la eşafod. M-am aflat lângă oameni ca lângă fraţii mei, chiar dacă o notă de sobrietate a menţinut o anumită distanţă. Probabil orizontul vecinătăţii îşi potriveşte distanţa pentru vederea limpede.

Pe la şcolile prin care am trecut, inclusiv armată, întreprinderi, organizaţii social-politice şi culturale am fost un lider formal, iar în societatea civilă, am fost solicitat să iau iniţiative, să conduc fără angajamente formale. Eram doar prin clasa a şaptea, într-o şcoală în Hunedoara şi eram comandant la cinci sute de pionieri. În liceu lider de tineret, în studenţie vicepreşedinte prin căminele studenţeşti din *Regie* şi *303*. Profesional am fost permanent pe un nivel ierarhic, într-o ascensiune continuă, până când politicul, prin 2000, va confunda competenţele profesionale, abilităţile manageriale cu implicarea politică şi cârdă-

şiile pentru prăduirea bunului public. Atunci voi fi fost scos de pe un traseu de carieră profesională, evident fără explicaţii, în baza unor reglementări invocate prin literă şi niciodată prin spirit, pretexte de acoperire a unui nociv bun plac, agresiv şi spoliator. M-am aflat în situaţia deţinutului politic, care şi-a expus întreaga familie acestui blestem al uzurpării. Şocul acestei nedreptăţii, abuzul fiind evident, l-a preluat solidar, mica mea familie, păstrând frustrările în interiorul ei, pentru a nu supăra mai departe familia cea mare şi pe cei din vecinătate. Soţia va sta, deşi cu domiciliul stabil în Râmnicu Vâlcea, ani buni în regim de detaşare, anual cu tracasările dosarului, examene câştigate, timp pierdut în toate vacanţele, în luptă cu regulile anacronice şi cu piaţa subterană a meritelor, la taraba celor numiţi pentru căpătuirea lor şi prosperitatea partidelor susţinătoare. Fiul aflat student, crescut pe principii de moralitate şi respect al valorilor, va prelua şocul în plin. Dintr-un elev şi student eminent, cu o personalitate marcată, se va debusola şi îşi va asuma o haiducie care îl va îndepărta de cursuri, examene, profesori, toate considerate inutile. *La ce îţi folosesc ţie maldărele de diplome, spui îndelung şi foarte muncite, când vine un neica nimeni, cu diploma cumpărată şi-ţi spune ţie ce ai de făcut, ba… îţi dă şi ordine?* S-a retras în sine, spre natură, unde se mai întrezărea o licărire din ordinea pentru care legile, altfel decât ale oamenilor, aveau un sens. Da! Am avut şi acest noroc să mă lămuresc, prin experienţă proprie, asupra schimbării unui macaz, care într-o măsură rimează cu un necaz aparent - al neadaptării personale, la orbirea celor din preajmă! Am înţeles astfel istoria lumii, pe care o îndrăgisem ca pe un obiect de studiu preferat, graţie unor dascăli cu har.

Norocul meu a mai fost întotdeauna o familie cu părinţii oameni simpli, cinstiţi şi muncitori neobosiţi cu o credinţă exemplară. Familia cu mulţi copii, crescuţi într-o armonie cu reguli respectate, este întotdeauna o nădejde solidă. Se vorbeşte mult, uneori fetişizând frăţiile, despre familie. Pentru mine cu-

vântul *frate* are sensul unui lucru sfânt. Pentru fiecare frate al meu nutresc un respect întreg şi o necuprinsă îndatorare. Copilăria mi-o vor fi îndulcit-o şi îndestulat-o cu jucării. Adolescenţa mi-o vor fi îmbrăcat-o şi găzduit-o prin căminele lor primitoare. Permanent am simţit susţinerea lor materială şi morală. Cum poţi uita primul costum, palton, atâtea alte lucruri primite la ceasul marilor nevoi? Cum poţi uita că făceau aceste lucruri, trecând peste toate strâmtorările lor materiale? Da! Mama avea dreptate să vadă în destinul mezinului, unul norocos, când mă va fi ştiut ocrotit cu iubire de atâţia fraţi adevăraţi. Cum puteam, după posibilităţile mele, mulţumi pe fraţii mei, atât de solidari la nevoile familiei? Mă voi fi aflat faţă de copiii lor, adică nepoţii mei, ca un frate mai mare, iubindu-i cu toată fervoarea. Iubire dăruiam şi primeam în schimb dragostea lor. Norica, Cornelius, Lucian, apoi Ovidiu, Corina, Simona îmi deveniseră companioni şi ucenici. Pe urmă Ionela, Laura, Camelia, Mariana, Costinel, Petrică, Valentin, Claudiu, valul doi al recoltei de nepoţi, îmi va fi dat sensul neamului cel viu, venit primenire proaspătă. Păstrez ca pe lucruri de preţ, amintirile cu ei şi le mulţumesc părinţilor că mi-au dat puterea lor să-i pot ocroti şi eu cândva, cumva. Pe Cornelius şi pe Lucian mi i-am făcut fini de cununie şi apoi le-am botezat copiii, cărora le voi fi urat să aibă norocul naşului lor. Se vădeşte că urarea mea s-a adeverit pentru nepoţii şi copiii lor, toţi finii mei şi ei norocoşi.

Norocul mai înseamnă şi potrivirea jumătăţilor care se caută. Au fost multe chemările ludicului pe cărările umblate, perioadele de tatonare şi îndoielile. Cred că potrivirea întregului este ceva la care participi mânat, ba chiar dus de mână, la ceea ce ţi se potriveşte, fără să înţelegi imediat lucrul acesta. De ce dintr-o mulţime de soluţii se desprinde una şi constaţi peste timp că este rezolvarea unui sistem cu multe ecuaţii complicate, aparent nesoluţionabile? Voi fi aflat multe despre soţia mea după zeci de ani de convieţuire. Istoria moşilor ei, pe care nici ea nu o cunoştea, am aflat-o doar de puţin timp. Lucrurile se adună să-

mi spună că inima are ştiinţa ei secretă ce se dă în vileag doar la vârsta când înţelepciunea poate fi o stare. Ea, inima, citeşte ritmicităţile şi cere comuniunea necondiţionată. Soţia le va fi spus socrilor mei, nişte oameni de ispravă, după ce mă va fi văzut prima oară, că ea ştie cu cine o să se mărite: *nu este frumos, dar mie de el îmi place!* După un an de zile a avut … dreptate. Potrivirile ascunse erau însă multe. Avea după mamă - Nina (Marina) Bogdan - originea în ungurenii Băbeniului, proveniţi din aceiaşi Mărginime a Sibiului, ca şi moşii mei. Pe linie paternă se revendica din spiritul moşnenilor de pe la Muereasca, veniţi în Valea Lotrului, în neamul pleșăneștilor, (de fapt popa Florea Pleşoianu, induce ideea înrudirii cu *dinastia*... brătienilor!, după cum o atestă crucea din cimitirul din Mălaia și toponimia explicită a locului, cu Brătieni!) ca înrudire între familiile de preoţi. Sigur nu puteam să uit pe popa Cârstea, din Gura Râului, care a întemeiat neamul popeştilor, din Robeşti şi nici faptul că vărul meu primar, Nicolae Popescu era preot şi suferise prin închisorile politice comuniste pentru legionarismul lui, ca și fratele socrului meu, preotul Nicolae Marinescu. Drepturile în obştiile de moşneni ale socrului meu: Victor Marinescu şi ale tatălui meu, arătau condiţia de oameni liberi, de când se ştiau. Moşii noştri vor fi fost primari ai localităţilor, ori şefi ai obştiilor, oameni intraţi în conştiinţa comunităţilor lor. La prima noastră prindere în jocul de… doi, am constatat potrivirea paşilor. A fost şi este o dansatoare *pe... sârmă* Mirela, cu un simţ al ritmului impecabil şi ştiinţa pedagogului să prindă şi pe alţii în hora ei. Iubeam muzica şi dansul, nu doar ca modalitate de exprimare personală, dar şi ca spectator. Toată studenţia mea îmi va fi purtat paşii la concerte, spectacole de teatru, operă, balet, competiţii sportive diverse etc., iar acum la ceasul unei decizii importante, amănuntul acesta, al potrivirii la joc, rar întâmplată pe la balurile, nu puţine la care voi fi fost, a însemnat un ghes în plus.

Mediul social al unui şantier de construcţii de hidrocentrale este unul al animaţiei unor oameni veniţi din multe locuri, cu rosturi precise profesional, ori în căutarea lor, dar şi al oamenilor locului, băştinaşii, apărând cu cerbicie îndărătnică locul natal, de tot felul de *agresiuni*. M-am simţit la venirea pe Lotru, ca acasă. Obârşia mea era una de om născut pe o vale de munte, Valea Robeştiului, cu izvoare în Munţii Lotrului, nu departe de Izvorul Frumos, poienile Ştevioarei şi semeţia Zănoagei. Crescusem şi învăţasem în şcolile cele mari să facem din căderea apelor repezi ale munţilor energie electrică. Moara din sat, cu iazul ei prin spatele casei părinteşti, mă dumirise oarecum că apa râurilor poate fi pusă la treabă, iar barajele de lemn de pe vale îmi povesteau de adunarea apelor pentru cărăuşia de mai demult a lemnelor, în plutăritul sălbatic. Când voi fi ales să devin slujitor hidrocentralei de pe Lotru, va fi cântărit foarte mult iubirea mea pentru munte şi locurile natale, cu oameni semeţi, aprigi şi muncitori de la răsăritul soarelui până în amurgul târziu. Repartizarea tinerilor absolvenţi se făcea după criterii corecte, ţinând seama de rezultatele de la învăţătură, domiciliul stabil, situaţia civilă. În aceste condiţii puteam să aleg Bucureştiul, unde eram perfect adaptat; să mă aventurez prin Dobrogea, pe la Murfatlar, ori să-mi fac meseria la vreo hidrocentrală, din multele aflate în exploatare, sau în construcţie. Nu am ezitat nicio clipă. Îmi erau clare, demult, temeiurile alegerii. Mi-am asumat sarcina mezinului, care trebuia să rămână în casa părintească şi să se îngrijească în vreun fel de părinţii lui. Acasă, cu mama şi tata, încă în putere şi cu o gospodărie cu multe solicitări, stabilit nu era nici un frate, toţi fiind căsătoriţi, pe la casele lor. La cea mai mică distanţă se aflau Ionela şi Gigi, în Râmnicu Vâlcea. Venirea mea pe Lotru, cu calculul iniţial al unui posibil domiciliu la Brezoi, m-ar fi apropiat la nici douăzeci de kilometri de casă. Cunoscusem şi o brezoiancă din Proieni, fată frumoasă şi isteaţă, cu serviciul la o cooperativă de credit… Nu a fost să fie! M-am stabilit cu domiciliul la Voineasa, unde

voi fi rămas stabil aproape douăzeci de ani, evident familist, după doar doi ani de burlăcie.

Eram pe Lotru un colonist şi nu prea. Eram în munţii mei de suflet. Nu departe de Voineasa se zăreau de pe înălţimile vecine, vârfurile celor pe care moşii mei îi avuseseră în proprietatea devălmaşă a obştiilor: Robu, Mândra, Pârcălabul. Oamenii locului erau frumoşi şi hotărâţi. Dintre ei, cei mai înstăriţi veneau din rostul păstoritului foarte vechi, pe care încă îl mai slujeau. Spre deosebire de mulţi dintre cei veniţi să transforme lumea…, *să se lupte cu natura*...(ciudata şi nefericita constatare, reprezenta un *leit motiv* preţios, arătând ce departe eram de înţelegerea naturii!) şi se manifestau ca nişte civilizatori sub un claxon propagandistic evident, în dispreţul proprietăţii oamenilor, dijmuită pe nimic, ca utilitate publică, eu înţelegeam firea locului, pe a oamenilor pe care îi iubeam ca pe nişte vecini ai consătenilor mei. Pendulam continuu între viaţa de colonie, cu atâtea reguli de întrajutorare şi evenimente, ca într-un stup cu zumzetul tuturor, şi viaţa comunităţii săteşti din vecinătate. Mergeam la balurile din Ciunget, Voineasa, Mălaia, la nunţile tinerilor colegi de serviciu, interesante combinaţii între colonişti şi localnici. Repede mi-am făcut cunoştinţe în lumea asta duală, uneori conflictuală, descifrând spiritul locului în aerul acelui timp.

Acum cred că norocul alegerii jumătăţii l-am avut şi datorită rapidei adaptări - poate revenire!- la o viaţă care nu-mi era străină şi la realizarea unei punţi culturale cu citadinul în care îmi potrivisem adolescenţa, pe la Hunedoara şi Bucureşti, mai bine de zece ani. Coloniştii orăşeni, în special cei cu calificări înalte, prin marile centre universitare ale ţării, creau o emulaţie culturală deosebită, fiecare aducând cu sine pasiunile personale, şi dorinţa sinceră de-a le împărtăşi şi celorlalţi. Eu îmi adusesem colecţia de discuri cu muzică clasică, pe care o puneam la concurenţă cu folclorul foarte guraliv, ce însoţea chermezele unor familii foarte tinere, cu multă poftă de viaţă. Vecinii şi prietenii

mei aveau tablouri, pasiune pentru artele plastice, şi marea disponibilitate de a ne vorbi de artă. Un prieten bun, Virgil Florescu, profesor la liceul de lângă *Colonia Beneficiar*, candidat de maestru la şah, mă va fi antrenat ca partener de antrenament în sportul minţii; altul, mare iubitor de natură, Gheorghe Ploaie, pregătindu-se pentru un doctorat în biologie, mă va fi făcut părtaş la cercetările lui, în colindatul nostru neostoit, prin arealul Văii Lotrului. Respiram, în serile lungi de iarnă, istoria interzisă, cu nişte disidenţi incurabili cum erau fraţii Stanciu, cărora le port o admiraţie, pentru neînclinarea tulpinilor lor, în vijeliile timpului. Furnicarului de oameni al şantierului i se oferea, cu o mare frecvenţă spectacole diverse, cu trupe de profesionişti, dar şi de amatori. Am fost parte la nişte acţiuni culturale, atunci când *mă chinuia ... talentul*, ale tinerilor de la uzină şi ale celor de la Căminul Cultural Mălaia, al cărui şef era domnişoara Maria (Mirela) Marinescu. Ştia ea *propaganda* ce avea de făcut! Dar, nu ştia totul! Dincolo de programele cu scopuri Ideologice, oamenii tineri se întâlneau, se mai plăceau, se descopereau dincolo de prima vedere. Cred că disponibilitatea pentru comunicare, a unui timid totuşi, bucuria implicării şi în altceva, dincolo de obligaţiile profesionale, va fi însemnat norocul aflării unui *tovarăş de viaţă*, lucru foarte greu, când trebuia să fii…tovarăş cu toţi şi toate, că doar era ordin. Prilejul primei cunoştinţe putea să fie, ca atâtea altele, uitat. Ochii care nu se văd se uită, apoi cei care nu-şi vorbesc, nu se potrivesc şi nu îşi găsesc locul împreună!

După doi ani de stagiu în Lotru, care includ şi şcoala militară cu termen redus, absolvită într-o unitate militară în Bucureşti, într-o toamnă frumoasă se întâmplau, aproape simultan, două evenimente: primirea în partidul comunist şi…cununia religioasă. Primul, fiind pasul necesar pentru traseul profesional pe scara ierarhică, al doilea, încununarea căsătoriei civile. Primul s-a estompat fără eforturi din memorie, fără regrete, dar şi-a

împlinit menirea de-a mă fi făcut şeful, constant apriori ca vocaţie. Al doilea rămâne, fără eforturi, memorie vie.

Cununia civilă va fi reunit la Primăria Mălaia rudele apropiate… geografic, arealul fiind… judeţean. Ceremonia religioasă s-a oficiat într-o biserică nouă, ridicată odată cu… Hidrocentrala Mălaia. Deşi începută prin deceniul şase de preotul Nicolae Marinescu, fratele socrului meu, după arestarea sa din motivele arătate… va fi aşteptat şantierul şi pe preotul Nicolae Niţă, venit în această parohie, din satul Racoviţa, vecin satului meu natal, ambele aflate pe malul Oltului loviştean. Oficierea cununiei a fost făcută de preotul Vasile Bălănescu, venit special din Râmnicu Vâlcea, o rudă apropiată a familiei Marinescu, şi preotul paroh, loviştean autentic. Am dat cezarului ceea ce era al lui şi i-am mărturisit lui Dumnezeu, în faţa unei mulţimi impresionante, venită din ţara cea mare a familiei şi a prietenilor ei, că cinstesc familia şi îi respect sacralitatea. Petrecerea ocazionată de nuntire are povestea ei, una minunată și de neuitat.

Căsătoria, la sorocul ei, a însemnat şi ea o manifestare a norocului… conform celor proorocite de mama. Părinţii, acum, o vor fi primit cu emoţie, implicare totală, bucurie şi uşurare. Toţi copiii le erau la casele lor!

Norocul meu s-a mai chemat şi statornicia profesională. M-am pregătit pentru hidroenergetică şi i-am dat acestui domeniu toată viaţa mea. Scriu aceste gânduri în prag de pensionare şi mă aflu în aceiaşi întreprindere, chiar dacă în timp aceasta şi-a schimbat des numele. Lotru a însemnat douăzeci de ani de viaţă, într-un laborator în mărime naturală, realitate pipăibilă, unde teoria savantă a putut deveni înţeles al lucrurilor, cu un rod preţios: profesie autentică şi un om între oameni, calităţi necesare împlinirii tuturor şanselor. M-am prezentat la post prin august 1975 şi am întâlnit un om în salopetă. Semăna izbitor cu un unchi de-al meu din partea mamei. M-am încumetat să-i pun o întrebare omului, care se îndrepta spre aceeaşi poartă: *vreau să*

mă angajez şi nu ştiu seama pe aici… Doi ochi albaştrii şi o mână întinsă, de atunci mai mereu, până se vor fi acoperit definitiv acei ochi şi mâinile i le voi fi adunat, chiar eu când l-am răpit din spital, după infarctul fatal, să nu ajungă la morgă. Ne-am dat unul altuia, pe mâini bune! *Vă aşteptam pe mai mulţi, că pe aici mai mulţi pleacă decât vin…* m-a ispitit asupra intenţiilor. *Eu am venit ca să rămân, dar nu ştiu cum o să mă rostuiesc cu casa*, am risipit eu îndoielile unui director preocupat, pentru că norocul îmi scosese în cale, în acea dimineaţă pe David Bucur, poate cel mai important ctitor al rosturilor Uzinei Lotru. Nu aveam nicio legătură de rudenie cu acest ardelean din Tălmaciu, însă spiritul lui m-a înrâurit. Mai cred că şi eu i-am câştigat încrederea. Plecase de mult în eternitate când fiul său mă va fi căutat să-mi dea mai multe cărţi de la el, după cum îşi exprimase tatăl său dorinţa… Să nu crezi în norocul potrivit de undeva? Acelaşi lucru mi se va fi întâmplat cu marele tehnician, pedagog, director tehnic la un moment dat la Electroputere și al amenajării Oltului, Emil Mârzan, care îmi va fi lăsat o adevărată bibliotecă tehnică personală, atunci când va fi plecat… dincolo. De ce mie toate acestea? De ce pe mine m-au ales la un moment dat oamenii să le port de grijă? Asociaţie de locatari, asociaţie sportivă, asociaţie culturală etc. De ce veneau oamenii către mine să le dau sfaturi de viaţă, fără legătură cu serviciul? Acestor întrebări nu le voi da eu răspunsul niciodată. Le constat doar şi le leg de norocul, atât de greu definibil.

Baraj VIDRA

Cu „Moșul” Mitică Pleșanu deasupra „Castelului de echilibru”, de la 1400m altitudine, cu Valea Latoriței... în fundal. (Foto 1978)

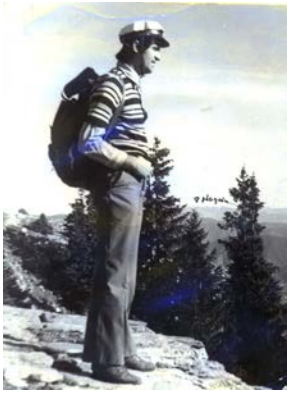

Turist și inginer stagiar

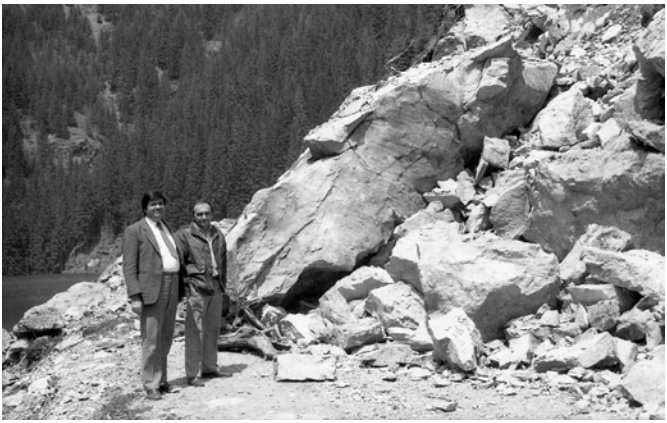

Cu meșterul Dumitru Mihăiloiu evaluăm o blocare de drum pe conturul ac. Galbenu

Controlul galeriilor cu... meșterul Muja, subing. Lopătaru Maria și conducătorul auto Lumineanu Ion.

Mihai și Mirela Sporiș. Nași de cununie
... la Malaia

Cu fratele Gh Sporiș pe Latorița, 1978

Ing. Bălan Gheorghe, ing.Prundeanu Emil, Sporiș Mihai (Ing. Șef Uzină), ing. Florescu Constantin (Dir. Teh. al Intreprinderii)

Dispecer Șef Tură pentru amenajarea Olt-Lotru, 2003

Se evaluează stocul de apă, provenind din zăpadă (aici suntem la Vidra).

„LOTRU” - NUMITORUL COMUN

La întâlnirea noastră din primăvara, cu Viorel Popescu, becul s-a aprins cu… *Lumina de pe Lotru.* După ce ne-am adus copilăriile, adolescențele și realizările profesionale - curgeri de vreme peste noi!-, în confluență, ne-am oprit de-un taifas, ca într-o mare de iubire, bine limpezită de amintirile, atât de vii. Dominante erau acelea despre trecerea noastră prin Lotru. Am aflat de la colegul meu mai tânăr, Viorel Drăghici (dispecer hidroenergetic al Amenajării Oltului și în legătură funcțională cu cel al amenajării „Lotru”!) că întâlnirea cu Viorel Popescu, vecinul lui de la bloc, fusese pusă la cale. Viorel tocmai scri-

sese, adunând notițele de reporter din urmă cu peste patru decenii, o carte: „Martor la o epopee” și avea nevoie de-o poză, eventual de vreun sfat. De la faptul căutării unei fotografii, după o discuție de câteva ore, reluată cu plăcere și altă dată, fără a ne sătura de povestit - amintirile părând inepuizabile! -, la citirea manuscrisului, distanța dintre noi se topise. Devenisem la fel de interesat, ca autorul însuși, de apariția acestei cărți. Acea perioadă din viețile noastre, când am băut apă din Lotru, confirma o spusă locală, privind legătura nepieritoare cu locul acestei văi, unică în relieful românesc. Băusem apa, respirasem aerul tare al munților maiestoși și ne acordasem ritmurile unui clocot unic al vremii, precum bătaia de inimă a unui imens șantier, cu zeci de mii de inimi, pulsând în miliarde de bătăi, visul de lumină și al ostoirii cu apa adunată din patru vânturi. Rămăsesem cuprinși de măreția unui lucru, din nefericire irepetabil în cuprindere!, o lucrare omenească (încă puțin cunoscută, la ea acasă, ca mare minune tehnică a lumii moderne!) a unui popor, prea adesea privit cu neîncredere, tocmai din neobservarea forțelor și a priceperii sale.

Amenajarea hidroenergetică „Lotru”, realizată în inima și pe umerii unor munți de piatră, este acolo unde au durat-o oamenii. Fusese zidită de un ctitor, aproape anonim, pentru că este greu de aflat numele a zeci de mii de truditori, acum parte din ei topiți în … Marele Anonim. Fusesem părtași la această mare operă demiurgică alături de toți anonimii. Un inspirat poet, George Țărnea, mișcat de ceea ce văzuse, va fi dus în metaforă, urieșească lucrare, numind-o *epopee*. Acum, după taifasul nostru, găseam că spusa poetului este potrivită oricărei rememorări.

Da. Au fost printre eroii anonimi și reporteri de teren, care simțeau nevoia să strige, ca o obștească pomenire, numele unor cunoscuți, tocmai pentru a nu se înrădăcina în lehamitea cotidiană că anumite moșteniri au căzut din cer. Acum pericolul uitării - în letargia internă și în hemoragia de resurse omenești pe coclaurii lumii! -, este imens, cu toate efectele lui nenorocite.

Iată de ce orice rememorare este binevenită. Cum să nu saluți și să nu fi alături de astfel de fapte. Dar pentru a continua, trebuie să ne prezentăm, în acest binom, să putem fi crezuți în această prietenie ivită dintr-o solidaritate declarată.

Viorel Popescu, prin 1967, ajunge pe Lotru, reporter, timp de o mie de zile, la ziarul șantierului, „Lumina de pe Lotru”. Când voi fi ajuns, student practicant, în 1972, șantierul amenajării se afla în al șaselea an. Viorel era demult plecat, dar băuse déjà apă din Lotru, ba fusese, nu numai reporter, ci și părtaș, alături de cei cărora le relata isprăvile. Totul era în mișcare pe un areal de opt mii de kilometrii patrați. Munții, văile fremătau de viață. Gândul că aici poți învăța meseria m-a luminat firesc. În 1 august, 1975, repartizat la cerere aici, părăseam Bucureștiul și mă logodeam pe viață cu Lotru. Băusem și eu apa, îmi voi fi luat nevastă, mă voi fi înrudit cu oamenii locului, iar cu mulții colonești, și ei profesioniști exersați în marele laborator al Lotrului, voi fi rămas în breasla cea mare a hidoenergeticienilor români…toată viața. Locurile acestea mi-au devenit *lumile* lui Viorel, fiecare asumându-mă, ca loc al natalității. Iată-ne împrieteniți de-o iubire pentru ceva special, care și-a impregnat farmecele în firea noastră, atunci când răsădirile erau prielnice.

Amenajarea „Lotru”, lucru durabil fiind, va rămâne de zestre multor generații. Lucrurile la vedere și mai ales cele ascunse în inima munților, vor părea ca niște daruri picate din cer. Despre vremea când au trăit uriașii - comparabili celor ce vor fi făcut milenarele piramide!-, istoria se va scrie din ce în ce mai neclar. Legendele și miturile se vor insinua fabulos în taine, potențând imaginația celor în căutarea adevărului, ascuns… de vreme și ignoranță. Documentațiile tehnice, vorbitoare numai specialiștilor (celor cu școlile făcute… pe bune!), din ce în ce mai puțini, vor deveni ciudate scrieri, indescifrabile. Poveștile despre oameni, ca niște scripturi, au puterea iconicului și a dăinuirii. Iată alt lucru care îmi sporea bucuria când am aflat despre

un nou cronicar, angajat cu dragoste, să întregească o poveste: minunata Epopee a Lotrului.

La patru decenii împlinite, de la începerea lucrărilor pe marele șantier al văii Lotrului (1966-2006), am realizat, într-un colectiv de oameni (părtași cu toții la … marea „epopee”!), o carte de aducere aminte: *Hidrocentrala Lotru - 40 de ani de la începerea lucrărilor,* Ed. CONPHYS, 2007. Între autori, poetul Felix Sima, lotrean o vreme, acum lucrător la Biblioteca județeană va fi cercetat arhivele cu ziarele vremii. Ne va fi readus în față titlurile a nenumărate articole (reportaje!) așezate în capitolul „spicuiri din presa vremii”. Au fost luate citate cuprinzătoare, ori doar titlul, data și ziarul în care au apărut: „Secera și ciocanul”, „Lumina de pe Lotru”, „Orizont”. Din acest cotidian, care apărea în proaspăta unitate administrativ teritorială - Județul Vâlcea!, Felix selecționase … fericit - în nr. 4 din 15 martie, 1968 articolul „Oamenii șantierelor”, semnat de Viorel Popescu. Articolul, reportaj inspirat, dădea vestea peste timp, asupra stilului - adică a omului în persoană, iubitor de oameni: Viorel Popescu. Apoi în alte articole, despre omul mereu același, despre munca titanică, fără exagerare (Din nefericire cu elanul frânt azi, de alte paradigme existențiale, prea căzute în eclipse doctrinare!) și acum rememorate cu nostalgie, uimire și respect. Nume multe în toate reportajele. Oameni care sfințeau, cu adevărat locurile. Sub harul poeților, George Țărnea și Lucian Avramescu, în suplimentul social - cultural al cotidianului Orizont, numerele din august, 1974, întâlnim titlul „Epopeea Lotrului” cu trimitere la câțiva *ctitori*. „…ca o străbună pisanie îi rânduim, fără a le spune rangul și vârsta, numele lor fiind de ajuns…”, urmând o lungă înșiruire de nume, pe care noi, în cartea - pomelnic din 2007, am completat-o cu altele, peste cinci mii. În articolul său: „Despărțirea de ape”, Lucian Avramescu spune: „În marea epopee a Lotrului - șantierul care a cuprins trei la sută din suprafața patriei…”, întărind metafora, reluată la pa-

tru decenii distanță de Viorel Popescu, în „Martor la o epopee”, „Martor și părtaș la o epopee”, „Epopeea continuă”.

În colecția de titluri din *Lumina de pe Lotru*, unde majoritatea reportajelor sunt nesemnate, fiind asumate de redacție, Identificăm semnătura lui Viorel Popescu, prin 1968, pentru câteva titluri: „Aplauze pentru gospodarul coloniei Malaia”, „Serenade”, „Cartea Lotrului”. Facem remarca în legătură cu ultimul titlu, corelat cu ideea că *epopeea continuă*, pentru a sublinia faptul că în conștiința acestui om, Lotru își merită cărțile, în mod continuu, ca primenită declarație de dragoste. Mulți oameni din preajma noastră scriseseră despre marele șantier și eroii lui. Ioan Șahinian, inginerul, coleg la Electrocentrale, a scris până mai târziu, și în Curierul de Vâlcea, alături de Ioan Barbu, care prin 2012, aidoma lui Viorel Popescu, va mai fi scos din sertarele (inclusiv, ale memoriei sale!), cu însemnări păstrate cu grijă, reportajele - pilde vremurilor tulburate!- să ne dea cartea: „Îmblânzitorii de ape - și alți mari anonimi”, Editura „Antim Ivireanul”. Doru Moțoc va fi văzut și el… „Undeva o lumină…” iar George Achim va purta cu el multă vreme experiența Lotrului, de pe la Petrimanu. Acolo, pe Latorița, cu două superbe baraje de beton, în dublu arc, se va fi turnat și filmul „Muntele ascuns”.

Reamintirea unor perioade cu altă trăire a cultului muncii și a respectului pentru valori, dincolo de etichetele strâmbe puse de propagandele ideologice, ne arată în cronicarii de azi, nu o nostalgie după un sistem revolut (cu țapul ispășitor pus la zidul, de lângă emblematicul *turn* ... al chindiei!), ci reacția responsabilă față de derapajele societății românești de la valorile perene ale neamului. Cei care observă instaurarea lehamitei, a muncii în doru lelii, lipsa de respect și iresponsabilitatea față de ceea ce s-a făcut cu trudă. Cei care își exprimă fățiș, fără inhibiții partizane, revolta împotriva ruinării celor moștenite, a neducerii la bun sfârșit a celor începute - și Doamne!, câte e-

xemple sunt!-, sunt demni de tot respectul nostru, sunt modele de responsabilitate și leacuri împotriva celor care duc în răspăr munca altora, ori își motivează lipsa lor de rezultate, punând vina pe... „greaua moștenire” a unor „foste regimuri”.

Am urmărit, comparativ, cum își încep cărțile de reportaje, acum cu virtutea unor cronici, povestitorii care recompun *epopeea* Lotrului. Toți încep cu o descindere *în vale* (a Lotrului!) să construiască drumuri, barăcile coloniilor, etc., venind dinspre șantierul de pe Argeș. Pare o descălecare istorică, pentru o întemeiere durabilă. La Viorel Popescu, Ioan Barbu scenariul este același. Într-un interviu, văzut în arhiva de filme Sahia, primul director general al (I)/TCH Lotru (Trustul de Construcții Hidroenergetice!), inginerul Gheorghe Cocoș, la cei 35 de ani, povestea de la Voineasa tot o descălecare cu specialiștii în construcții, nu doar de baraje ci și de construcții cu rol turistic, pe lângă drumurile, galeriile și centralele subterane. Privesc acum cu mâhnire la ruinarea celor lăsate să fie stațiuni turistice la Voineasa și Puru, luate ca „pradă de război” de sindicatele ca-re nu mai reprezintă pe nimeni și fac doar jocul manipulării politicianiste.

Tempus edax rerum! Are dreptate latinul când vede timpul indiferenței, repede uzurpator. Noroc cu gândul celor ce au construit durabil, pentru multe generații și lucrările lor (uvraje în limbaj tehnic!), își fac, permanent, funcția. Barajele, par de neclintit, în subterane apa va fi toarsă în turbine, să dea încărcătura electrică firelor aeriene din peisaj. Oamenii se vor mira de ele, uneori minunându-se, când se vor dumeri. Unii vor căuta răspunsuri. Rar vor mai putea fi găsite la martorii oculari, plecați și ei peste culme, și atunci poveștile trecătorilor vor căpăta importanță. Iată un motiv temeinic de-a omagia, acum când sorocul o cere, un cronicar cum este Viorel Popescu, aflat pe culmea celor optzeci de ani trudă. Cum poți privi, indiferent, la zbaterea oamenilor, în folosul semenilor?, să nu vibrezi, să nu te

simți mișcat de grija lor pentru cei ce vor veni, după? În această stare de spirit, cu îngrijorare pentru o mare minune a lumii, m-a găsit Viorel Popescu într-o seară de primăvară, ce părea o bună vestire. Cu o floare nu se face primăvară! Dar acolo au fost doi Viorei, cu o veste bună. Le-am ieșit în întâmpinare să adeverim împreună că este posibil să aducem zvonul înnoirii. Una dintre declarațiile de dragoste ale omagiatului Viorel Popescu este făcută în versuri în cartea sa „Amintiri din lumea mare" Rm. Vâlcea, 2016 p.72-73: „*Dragoste adevărată* - Dragoste adevărată/ dintr-o parte în cealălaltă/ șoseaua tot șerpuiește/ și la Ciunget se oprește...". Versurile trimit la clipa descălecării, de când reporterul va fi urmat primii constructori la Ciunget, acolo unde subteranele găzduiesc împlinirea unei munci titanice: potențialul apelor strunite devin... lumina de pe Lotru.

Pentru o înseninare a mesajului adăugăm aici că cei rămași slujitori, în altarul minunii de pe Lotru, privesc cu înțelegere viitorul și își potrivesc cu înțelepciune pașii mersului vremii. Consemnăm mai jos câteva din provocările cărora specialiștii le vor găsi soluțiile.

O amenajare hidroenergetică complexă, cum este „Lotru" s-a realizat pe principiul sustenabilităţii şi ea rămâne în peisajul natural şi socio-economic mai multe generaţii, cunoscând permanente adaptări, înnoiri ale echipamentelor, tehnologiilor, uneori a funcţiilor iniţiale. Materialele îmbătrânesc fizic, echipamentele şi tehnologiile devin repede depăşite moral, societatea îşi modifică legile, uneori paradigmele existenţiale.

Schimbările devin evidente când au loc în perioade foarte scurte. Amenajarea „Lotru" a cunoscut transformări tehnologice importante şi noi provocări manageriale, într-un câmp cauzal schimbat radical:

- Revoluţia din 1989 a schimbat sistemul politic, iar economia a trecut de la planificarea rigidă, socialistă, la sistemul concurenţial al economiei de piaţă, capitaliste, la o nouă fundamentare a proprietăţii, la un nou cadru legislativ;

- Schimbarea generală în lumea largă, atinsă de informatizare, a impus tehnologic, reproiectări, conversiile, din analogic în digital, şi schimbarea radicală a instalaţiilor de monitorizare, protecţii, comandă şi control, cu o creştere calitativă şi cantitativă a eficienţei acestora;
- Problema globală a mediului înconjurător a determinat conformarea rapidă la reglementările în domeniu, pentru o amenajare realizată în alte condiţii impuse, mai puţin restrictive;
- Deschiderea pieţei de energie, cu reglementări noi, a impus tehnologii adecvate şi noi abordări manageriale;
- Crizele politice, cu decont în economie, produc efecte perverse prin intervenţia interesului imediat, în dauna celui pe termen lung, dese schimbări de strategie, management aservit, stres asupra resursei umane, dereglări a scării valorilor etc.

Obs. / articolul este un omagiu adus reporterului Viorel Popescu, plecat dintre noi în 2020

AMENAJAREA HIDROENERGETICĂ „LOTRU”, MINUNE A LUMII, ȘI A UNUI EROISM AL ANONIMATULUI

Râul din munții României, Lotru, îngemănat în obârșii pierdute cu Motru și Gilortul, demult nu mai este un anonim în rândul minunilor tehnice cele mari ale lumii. A avut, la un soroc prielnic, norocul dat de geografie, de geologie și de mintea sclipitoare a unor români patrioți, să intre pe lista scurtă a realizărilor tehnice ale umanității cu emblema minunii.

O zugrăvire a necuprinderii nu este la îndemâna unui om, chiar de-ar avea mai multe vieți. Evidențierea unui singur demiurg, stăpân peste tărâmuri, este imposibilă. Nici zeitățile primordiale - încă nerăsfirate în universul partajat al naturii! - nu s-au încumetat la astfel de munci heracliene. Fiecare și-a luat în sarcină ceea ce cunoașterea îi permitea și a făptuit parte dintr-un întreg, înainte ca un dirijor - și acesta doar cu știința asamblării! - să dea funcționalitatea organică în parte și, finalmente, a întregului.

Cum ar trebui să privim acum minunea?! Amenajarea hidroenergetică „Lotru" s-a înfăptuit de către o imensă mulțime de eroi - iar munca oamenilor a probat realmente eroismul! - căreia nu-i mai poți identifica, explicit, în totalitate, oamenii?

„Lotru" este o însumare a tuturor eforturilor anonime, cât și ale celor care au avut norocul să le fie reținute numele în vreo cronică întâmplătoare (ca susținere cotidiană a entuziasmului creator!), ori în documentațiile care îi rețineau ca responsabilități asumate și garanții de viață lungă a ceea ce au făptuit. „Lotru" este unic și irepetabil! „Lotru" este o enigmă de-o complexitate maiestoasă, greu de surprins într-o frescă, ilustrând superficial cele de doar sub priviri. „Lotru" este ființare cu curgere neîntreruptă, ca un imens uriaș căruia inima îi bate în munții ascunși. Este respirație înaltă de creste, freamăt de labirint al văilor cu o inegalabilă simfonie a apelor. Este minunea - greu de închipuit de unul singur, a realității ascunse! - care face din jocul stihiilor, o înnobilare a omenescului, amintind de Prometeu, cel ce va fi dat energia (focul) traiului.

„Lotru" este o poveste cu mii de povestitori care încă o mai retrăiesc aievea. Este un mare reportaj - scris de condeierii cu har, ori de observatorii media, care surprindeau părtinitor și propagandistic, în slujirea zeităților vremelnice, o secvență a filmului de lung metraj. În spiritul acelei vremi, cu demiurgul puterii unice în scaun pentru rânduirea puterii lumești, „omul se lupta cu natura" și o învingea nietszchenian. Un fel de…„totul

pentru front, totul pentru victorie!” Credem azi, când apele s-au decantat și ele în marea alpină de la Vidra, că putem fi sinceri, fără a huli ceea ce ni se năzare, dintr-o trecere cu mode și năravuri impuse.

Pentru mine - cel chemat de dvs. să mă mărturisesc! - „Lotru” este catedrala ivită pentru „arhitectura apelor” în, și pentru care, am slujit, iubind-o, îmbrățișat fiind, patru decenii dintr-o veșnicie pe care i-o doresc. *Misiunea* primită îmi este o dulce povară. Încerc să fiu obiectiv, deși iubirea pentru locul împlinirii profesionale nu-mi poate ascunde părtinirea. Încerc, cu bună credință, să-mi justific dintr-un început iubirea specială pentru ceea ce m-a format ca om și mi-a dat aripile unui zbor înalt în Hidroenergetica românească.

Încerc să obțin de la dumneavoastră, acreditarea … purtătorului de cuvânt. Mă văd obligat, să încalc hotarul smereniei și să mă arăt subjugat Lotrului, prin ceea ce acesta a făcut din mine, într-o robire autentică:

- m-am născut la Robești, pe o vale mică, izvorând din Munții Lotrului;
- student fiind, la Hidroenergetică, am făcut practicile de studii la „Lotru”;
- din prima zi a repartiției, la absolvire (1 august 1975!) până la pensionare, am slujit direct, și indirect „Lotru”;
- la 26 de ani, ca inginer stagiar, responsabil de „exploatarea” Lotrului, am devenit primul „miliardar” al României: primisem în gestiune mijloacele fixe ale „Lotrului” (baraje, galerii, centrale subterane, echipamente hidro-electro-mecanice etc.), care în banii de azi ar însemna câteva mii de miliarde;
- apoi ca… „medic de serviciu”, puneam diagnosticul de sănătate, siguranței în funcționare pentru întreaga *amenajare* și încredințam Comisia Națională a Barajelor și Construcțiilor Hidrotehnice din România, pe baza rapoartelor noastre, asupra siguranței întregului complex hidroenergetic al Lotrului;

- am petrecut zile și nopți (când criza energetică tăia gazul și electricitatea!) prin „spitalele”: Energoreparații și IMGB, unde se făceau reparațiile turbinelor obosite de suprasolicitarea unei perioade cu heirupism (s-ar spune azi!) și totuși unică perioadă, corect marcată ca „epocă de aur” (evident din perspectiva dezvoltării economice, nu a impunerii dictaturii politice!). De asistența tehnică a… gestionarului, depindea corectitudinea unor tratamente foarte specializate/bătrânele turbine acumulaseră miliarde de impacturi în cupele lor suprasolicitate;
- după 1989, m-am aflat responsabilizat direct pentru înnoirea, prin *transplant* elvețian, a vechilor turbine. Am convins specialiștii elvețieni și ne-au asigurat resursele nerambursabile câteva zeci de milioane de franci elvețieni;
- din 2000, LOTRUL, m-a acredita ca doctor în științe energetice, cu *rezidențiatul* demult consumat. Om al Lotrului fiind: Universitatea Politehnică din București, cea din Iași, Timișoara, Reșița (de unde veneau membrii comisiei și referințele cu greutate), văzând recomandările asupra lucrării doctorale, venite dinspre specialiștii domeniului, din largul țării;
- „doctorul” de la Lotru a fost apoi chemat, alături de alți specialiști, să pună bazele „Hidroelectricii”, azi *perla coroanei* Sistemului Electroenergetic al României (alte mărturii, prodomo, sunt... *spovedite* în multe documente publice!).

Zugravul, pe care îl asumăm aici, pune un diagnostic, dincolo de reportajul care vede, cunoaște, dar rămâne la suprafața reflexiei instantanee, fără adâncime și iute trecătoare. Inima întregului, pentru un diagnostic corect trebuie să-ți bată cunoscând trupul și fiziologia lui. O poate face, oare?, fără rezonanță, cineva care nu se poate acorda, neavând inițierea prealabilă? Pulsul poate fi luat fără să știi să-l numeri? și apoi să-l observi stare, definind viața unui lucru bine făcut și în normalitatea rostului său?

Percepția unei minuni este o chestiune dificilă!

În freamătul ridicării construcțiilor, atunci când proiectele capătă forme, șantierele par o dezordine haotică, un furnicar ce ascunde încă intențiile. Atunci omul din peisaj se identifică fărâmei, iar el devine un vremelnic Sisif, conștient doar de propria cazană. Fiecare pune o… cărămidă într-un fel, într-un loc, într-un anume moment. Zidari vor da o formă pe care au văzut-o alții, apriori. Alții vor insufla funcționalitatea, alții îi vor dedica slujirea; toți aceștia, într-o ștafetă a duratelor, sunt o nesfârșire minunată, precum rânduirea unei înființări, cu toate ipostazele necesare. Există o luptă, mulți au zugrăvit-o ca *epopee*, care își are eroii ei. În timpul ridicării, cu furnicarul uman într-o agitație greu înțeleasă, poveștile au temperatură și oamenii devin eroii momentului. Peste timpul în care uitarea cerne cele ușoare și le vântură, cele grele capătă soliditatea monumentului și toate momentele - fărâme, prinse în întreg, ascund individualitatea eroului, acum necunoscut și doar părelnic reținut de vreo fugară inscripție. Vremea trece, uitarea se așterne în vremea ce vine; monumentele își pierd înscrisurile prin martelare, ori prin faptul că *epopeea* nu se mai poate citi, ori a trecut în legendele care, zice-se, n-au decât o fărâmă de adevăr.

Am uitat deja că în stema Județului Vâlcea, între crestele înzăpezite, o stilizare a turbinei Pelton a Lotrului, ca un soare dătător de lumină, arăta cândva dominanta energetică locală în ansamblul național? Constatăm azi, că însemnul chimiei (valorificând sarea!) în heraldica oficială: simbolul *crivac* a luat locul soarelui - turbină, deși dominanta hidroenergiei - Lotrului, adăugând și Oltul! -, rămâne incontestabilă.

Iată un motiv pentru a reaminti, acum și aici despre marea minune, cu adevărat planetară, a „Lotrului”! O imensă carte tehnică scrisă, a ceea ce a însemnat cuvântul dintâi al viziunii și al proiectării, încă există. „Lotru” există, va exista ca o încrustare

durabilă în relief, pulsând și dincolo de timpul nostru, viața primită din atâtea treceri cu petreceri.

Da! A fost Lotrul pârâul de munte cu cel mai prielnic loc de adunare a apelor din munții României! A fost mintea vizionară a lui Dorin Pavel (cel care dă azi numele uzinei „Lotru”), școlit prin Elveția să devină întemeietor al Hidroenergeticii Românești. A fost școala tehnică românească a lui Cristea Mateescu, Dumitru Dumitrescu, Dionisie Ghermani, Elie Carafoli, Dimitrie Leonida, Alexandru Diacon, Radu Prișcu ș.a, care a ridicat specialiști… *meșteri mari, calfe și zidari* și a pus în mișcare programul național de electrificare a României. Dobrești, Bicaz, Argeș, Porțile de Fier, Lotru și celelalte și-au primit dreptul la viață!

Prin ce se distinge „Lotru” din cele multe?

Amenajarea se întinde pe un areal de cca.8000 km 2, între Olt și Jiu, Oltenia și Ardeal; cuprinde trei trepte: Ciunget, Mălaia și Brădișor cu o cădere amenajată de aproape 1000 m (809+21+130) a doua în lume, după hidrocentrala Grande Dixence, din Alpii Elveției; are o rețea de aducțiuni foarte ramificată, deservită de trei stații de pompaj și 87 de captări care adună apele dinspre toate punctele cardinale, printr-o rețea de peste 180 km de galeri și tunele subterane; are 7 baraje și două centrale electrice subterane; puterea electrică instalată în generare și pompaj se apropie de 700 Mw.; apa concentrată în acumularea Vidra, la un an mediu hidrologic, înseamnă 500 de miliarde de litri, adică cca 70 de litri apă de băut/ pe an, pentru fiecare om al planetei. Este cea mai complexă construcție hidroenergetică din peisajul, nu doar al României, ci al hidroenergeticii planetare și sub aspectul înzestrării tehnologice, cu ceea ce era la modă în lumea mare (vom arăta câteva particularități!). Producția anuală de energie electrică este de peste un miliard Kwh, care se alătură multelor servicii de sistem, greu de definit

aici, altfel decât ca un reglaj de funcționare în siguranță a întregului sistem electroenergetic al României (pentru cine este interesat stăm la dispoziție cu explicații tehnice!)

Scurt istoric: Viziunea amenajării a avut-o Dorin Pavel* prin 1932! Acesta a dat imboldul începutului. Apoi, s-au făcut prospecțiunile geologice, ridicările topografice și studiul hidrologiei, proiectarea construcțiilor, instalațiilor, în multe locuri din țară și din…lumea largă (România nu a acționat în izolare față de tehnica mondială!)! În 1966 au sosit la „Lotru", venind dinspre Argeș, primii constructori. Ultima lucrare de construcții finalizată a fost captarea secundară „Izvorul Floarei", recepționată în 22 decembrie 1989, aflată în ramura nord pompaj. După această dată lucrările neterminate s-au sistat (vezi prelungirea Păscoaia către Călinești, cu un tunel neterminat și nefinalizarea etapei trei de extindere a rețelei de captări și aducțiuni!). Primul hidroagregat, din centrala subterană de la Ciunget, s-a pus în funcțiune în Noiembrie 1972. Acumularea Vidra și-a atins pentru prima dată nivelul normal de retenție în 14 iulie 1991!, când cei 340 de milioane m^3 au umplut, pentru prima dată, limpedele alpin al Vidrei la întinderea lui maximă, de 1240 Ha.

O statistică aproximativă ne spune că cei ce și-au legat numele de Lotru depășesc ușor numărul de 25.000 de oameni. Aici avem în vedere nu numai oamenii din șantier, ci și proiectanții (construcții, utilaje, instalații, topometriști, geologi, hidrologi, meteorologi), executanții de echipamente, constructorii din șantier, specialiștii în montaj și automatizări, alături de personalul înalt calificat deservent al întregului funcțional al Lotrului (o recuperare sumară am încercat cu…lucrarea „Lotru…40 de ani"). Cercetând lista numelor recuperate, din lungul șir, observăm un amestec etnic topit în cetățenia și simțirea românească a pământului. Ionescu, Popescu, Georgescu… (și nenumărați alți …escu!), Ardeleanu, Olteanu, Moldoveanu, Munteanu (și câți alții cu marca regională a natalității!), Cocoș, Câr-

tiță, Lupu, Pueț, Păun, Ursu, Vulturu … (luând eticheta din fauna carpato - danubiană!), Busuioc, Brad… (și toată flora autohtonă!), Moraru, Rotaru, Dogaru, Văcaru, Ciubotaru, Lăcătuș, Olaru, Zidaru, Dulgheru, Ciobanu, Baciu, Popa, Diaconu, Lăutaru, Pușcașu, Croitoru, Pietraru… (și multe alte îndeletniciri!), Rusu, Sârbu, Grecu, Neamț, Sasu, Muscalu, Leș, Maghiar, Ungur, Tătaru, Cazacu…(toți cu prenumele de sfinți… români!), Cyhaniuk, Onofriciuc, Szikszai, Csiuk, Szasz, Szabo, Teoharide, Terzioglu, Papadopulos, Flieger, Dengel, Kubitsko, Umbrich, Kamenitzer, Podhorodevski, Ivonic, Kiss, Demirian, Șahinian, Berberian, Barjovan, Rubinstein, Kalamez, Ivanov, Petrovici, Knabe, Morres, Gancearov, Kacso, Mozes, Velcsov, Schlessinger, Seewald, Kronawetter, Radoslav, Smoczer ș.a.m. d., păstrând afluența strămoșilor, veniți statornic în plaiurile acestea unde acum își topesc într-o devălmășie binecuvântată semnul durabil al apartenenței la raiul oamenilor care nu pune obstacole între rase, neamuri, crezuri. „Lotru” este, nu doar adunare de ape în slujba luminii! Lotru este împreunare de iubiri care statornicește într-o limpezire a babiloniei, din aparența șantierelor, crezul că omul este cu adevărat fiul lui Dumnezeu, liber și înțelept în umanitatea câștigată.

Înzestrarea Lotrului cu tehnologii și echipamente de vârf, în linia cuceririlor la zi ale tehnicii mondiale contrazice cu argumente, lozinca vremii (impusă de apartenența la alt sistem politico-ideologic!) prin care se sugera că putem trăi izolați de „vestul” capitalist și că *putem face totul prin noi înșine* și doar în interiorul „lagărului”. Realitatea timpului ne arăta și… *sub vremi*. După deschiderea din 1964, când a început distanțarea de puterea centrală a Moscovei, planul de electrificare s-a orientat și spre Occident, până atunci colaborările din CAER, în domeniu energetic erau dominante. Marea deschidere a însemnat: „Lotru”… cu francezii și centrala nucleară de la Cernavodă cu… canadienii.

Proiectul Amenajării Hidroenergetice „Lotru” a fost realizat de Institutul de Studii și Proiectări Hidroenergetice București (IS PH). Punerea în practică revenea trusturilor specializate pe tipuri de lucrări: Trustul de Construcții Hidrotehnice, cu sediul central la București și cu șantiere, în toată țara în funcție de simultaneitatea lucrărilor (TCH)/cu numele schimbat adesea, până la Hidroconstrucția de azi!; Trustul Energo Montaj (TEM), Trustul Electro Montaj, iar unitățile care asigurau finanțarea, recepția și realizarea utilizării investiților se vor fi numit Intreprinderi de Construcții Hidroenergetice (ICH-uri), și ele cu numele mereu în schimbare, în funcție de perioada istorică traversată. Acum, bunăoară, amenajările hidroenergetice realizate, inclusiv a Lotrului (Oltului, Argeșului, Bistriței, Porțile de fier I și II- de pe Dunăre ș.a.m.d) sunt administrate de Hidroelectrica S.A, iar fostele Întreprinderi de Electrocentrale (IE-uri; IEC-uri), organizate în bazinele hidrografice, s-au numit apoi Filiale, pentru ca astăzi să se numească, într-o supracentralizare: Sucursale de Hidrocentrale și să fie conduse de la București. În perioada șantierului și puțin după 1989, toate structurile făceau parte, spre o bună coordonare, din Ministerul Energiei Electrice. Acum prin destructurarea sistemului economic de tip socialist, prin privatizarea masivă a economiei, domeniile s-au separat pe tipuri de activitate (exploatare, reparații, construcții, montaj etc,), apoi chiar funcția pur electroenergetică și-a separate activitățile în: producere, transport, distribuție, furnizare. Hidroelectrica este structura administrativă (producător) a funcției valorificării potențialului hidroenergetic al țării, având în folosință construcțiile hidrotehnice din proprietatea publică a statului român, iar ca agent economic este (încă!) sub autoritatea publică, ca Întreprindere de Stat (Dar sub vizorul multor interese politice, pentru valoarea sa economică…, și puterea de influență!).

Eforturile României, pentru înzestrarea tehnică cu echipamente și instalații de nivel mondial au fost imense. Pentru ilus-

trarea sumară - imposibil fiind de cuprins totalitatea! - vom face o înșiruire sumară a colaborărilor externe, din care se poate observa marea deschidere a țării.

Turbinele de tip Pelton care echipau la început Ciungetul erau proiectate de Neyrpic (Franța), turnate din oțel înalt aliat, în Spania, montate la hidroagregatele noastre și urmărită funcționarea lor de români, în colaborare (prin intermedierea ROMELECTRO!) cu specialiștii francezi. Comportarea turbinelor de la „Lotru" era de interes pentru toți specialiștii din domeniu. Lotru experimenta, la cea mai mare cădere din lume, acest tip de turbină (cu o viteză de rotație de 375 rot/min și la o presiune a apei de peste 70 de atmosfere!); Cablurile electrice, pentru evacuarea puterii celor trei hidroagregate din centrala subterană a Ciungetului (3 X 170 Mw) tip CEAT, proveneau de la Pirelli din Milano/Italia. Pe aceste cabluri de 250.000 V, răcite prin interior cu ulei, imensa putere intra în sistemul național în deplina siguranță a oamenilor; Automatizarea și sistemul de protecții asociat erau realizate de Alsthom/ Franța. Climatizările pentru funcționarea într-un ambient asigurat veneau din Austria. Instalațiile de sesizare fum și supratemperaturi erau importuri din Uniunea Sovietică. Echipamentele stațiilor de pompaj (pompele) erau realizate de Bergeron (Franța); disjunctoarele cu suflaj magnetic ale celulelor electrice ale motoarelor, deservind pompajul, veneau de la Bergamo/Italia; Compresoarele de înaltă presiune veneau de la Luchard/Franța, ori din Austria; rulmenții grei ai lagărelor pompelor de mare putere proveneau din Suedia; electrozii speciali pentru tratarea cavitației rotoarelor turbinelor și pompelor proveneau din Suedia și Polonia; filmele pentru accelerografele instalate (urmărirea seismicității locale!) proveneau din Japonia și prin Geotec - București, în colaborare cu specialiștii vest-germani din Karlshrue, noi lotrenii integram rezultatele măsurătorilor, descifrate de colaboratori, în propriile rapoarte de siguranță.

Întreaga afluență de echipamente cu documentația aferentă, pentru întreținere, exploatare și reparație, asistența tehnică a furnizorului, pregătirea personalului de exploatare (inclusiv în străinătate!) au însemnat un altoi asupra tehnicii românești, făcând din Lotru nu doar un poligon de încercare, ori un laborator vast, ci o rafinată și înnoită școală românească pentru domeniul industriei energetice și nu numai. Valorificarea acestui spor de cunoaștere - pentru care România plătise bani mulți! - se impunea imperativ, cu responsabilitate și inteligență. Mobilizarea a fost națională. Institutele de proiectare din țară s-au adaptat noilor cerințe de calitate să fie compatibile cu prototipul primit și care trebuia multiplicat în România. (Un generator electric al Ciungetului, proiectat, fabricat și montat cu asistență tehnică franceză, următoarele două făcute la UCM Reșița, montate de TEM), panourile de servicii proprii și generale au devenit modele pentru: Alexandria, Băilești, Filiași, iar concepția modernizării asimilată de ICEME-NERG București, de Titu. Rulmenții asimilați de Brașov, iar electrozii de ISIM Timișoara; Electroputere Craiova și-a adaptat proiectarea și execuția pentru marile unități de transformare (Trafobloc de 15,75/250 KV/ 190 MVA), de la Lotru și Porțile de Fier I. Compresoare de mare presiune ne-au oferit apoi, cei de la „Timpuri Noi”/București etc.

Lista transferurilor de cunoaștere și priceperi speciale este mare, dar am subliniat aici doar perioada când nu ne arogam faptul de-a ști totul și de-a putea realiza orice, cum vor fi degenerat lucrurile mai apoi, pentru recuperarea integrală a datoriei externe a României.

La fața locului, acolo unde amenajarea se încrustase în relief, până în adâncul muntelui, oamenii care preluau slujirea nemijlocită trebuia să se școlească special, prin ucenicie, direct, dar și prin studiul aplicat al noutăților din documentațiile scrise în alte limbi, unde și numai limbajul tehnic, fără deprinderea lui, este o limbă străină. Cum să încredințezi spre folosire o tehnologie, atât de costisitoare, unor oameni care nu puteau deprinde

ABC-ul fără o inițiere specială? Iată că simultan ridicării construcțiilor și instalațiilor „Lotru” devenise o imensă școală cu obiectiv précis: strunirea atâtor cai putere în deplină siguranță și mai ales îngrijirea imensei averi de apă vie primită pe arealul celor 8000 km2 în vastul sistem de colectare constituit de captări, baraje, galeri, tunele, dar și din păienjenișul de rețele electrice aeriene, țesut prin văi întortocheate cum este canionul Latortiței, ori peste creste înzăpezite cum este LEA 110 KV, care leagă Lotrul de SaduV.

„Lotru”, marea universitate tehnică, cu documentații în limbile proiectanților și furnizorilor, s-a lăsat absolvită, în folos național de specialiștii români. Cei aflați stabili, in situ, cu angajamente profesionale nemijlocite, trebuiau să știe, nu doar teoretic, dar și să pună la lucru, permanent, întreaga investiție. Pentru nivelele de decizie și cele de execuție trebuia format un personal care să rămână stabil într-o zonă cu izolare socială și altă cultură, decât citadinul de unde venea afluxul colonizator. Singura soluție, într-o migrare necontenită a șantieriștilor, căutând mai ales apropierea de locurile de baștină, era ridicarea unei generații din pepinierele locale și împământenirea, prin adaptare, a celor veniți, cărora li se crea un ambient social atractiv. Aici să salutăm chipul coloniilor, ca niște adevărate stațiuni turistice, cu aspectul citadin și mediul cultural întreținut spre a atenua izolarea de centru. Voineasa-București era un traseu pe care două curse de autocare îl parcurgeau zilnic. Colonia Puru-Vidra, se dorea să devină locație pentru un sat olimpic pentru o dorită Olimpiadă de iarnă, în 1974. Apariția vremelnicelor stațiuni, date în administrarea sindicatului național, este cunoscută, cum este și divizarea postdecembristă a sindicatului și distrugerea infrastructurii fostelor colonii-stațiuni, devenite ruinele struțo-cămilei politico-sindicale!

Specialiștii, încă stagiari, au tradus documentațiile tehnice, le-au adaptat ca Instrucțiuni Tehnice Interne, le-au făcut înțele-

se tinerilor angajați. Uzina Ciunget și-a organizat cursuri post-liceale, apoi profesionale (după cele zece clase obligatorii!) la fața locului, folosindu-și personalul tehnico-ingineresc. Instituția *școlii* s-a pliat pe necesitatea momentului. Facultățile de profil își trimiteau studenții în practică și în excursii de studii, pe marile șantiere ale țării. Apar liceele de profil, între care cele energetice (cel din Râmnicu Vâlcea va fi pregătit apoi câteva generații și în folosul Amenajării Oltului!), mecanice (Voineasa și Brezoi) vor pregăti viitoarea resursă umană cu abilități direcționate spre marea înnoire socio-profesională a zonei. Inginerii de la Ciunget predau la Liceul Mecanic Voineasa, alături de un corp profesoral foarte bine pregătit. Voineasa devenise, precum Vălenii de Munte, pentru Nicolae Iorga, locul unor manifestări cultural-științifice de înaltă ținută. Profesorul (doctor în biologie!), Gheorghe Ploaie, aducea la Simpozioanele Internaționale „Omul și Muntele" o elită internațională. Clubul de Turism „Lotru" organiza „Ștafete ale Munților", fiind o permanență în calendarul anual al federației naționale. Voineasa organiza Campionate internaționale de șah (va fi dat și un campion național la șahul prin corespondență, pe profesorul de fizică, Virgil Florescu!). „Lotru" pentru faptul că avea noutățile sale și trebuia să le comunice întregului spațiu românesc organiza periodic, în generoasa locație a Stațiunii Voineasa: colocvii, seminarii, mese rotunde, de interes național, unde lumea venea să se minuneze și să învețe din experiența care se acumula permanent și ea trebuia împărtășită.

Ce s-a ales din multele însoriri ale „epocii de aur"? Soarele s-a ascuns după crestele munților odată cu turbina dată jos de… nerecunoașterea publică a… căderii. Blestemul din faptul căderii unei stele în întunericul vremii pare că atestă înțelepciunea veacurilor…! Realul coboară în povestea care se ascunde și ea în uitare. Crivacul, cu un singur cal putere, ne amintește de ocnașii unei munci silnice prin tenebrele pământului. Istoria își

are în uitare reculul tunetului și ascunderea fulgerărilor. Să amintim aici că subteranele Ciungetului și Brădișorului are, înhămați la ascunsele turbine, aproape un milion de cai putere ce trudesc neîncetat. Sudoarea și lăcrimarea unei mulțimi anonime și aproape în totalitate plecată în adâncuri, se decantează întru limpezire și îndulcire și se dă apă vie, neîncetat, celor ce vin după. Să nu uităm că, zilnic, din Brădișor pleacă, prin truda ascunsă a celor demult plecați, câteva zeci de milioane de litri să nu înseteze plaiul vâlcean!

În Nordul Vâlcii, în trupul de piatră al țării, bate o inimă pulsul energetic al României. Râurile și-au dat șiroirile de apă vie și ele s-au înnobilat în aurul cenușiu al oamenilor, în smaraldul clorofilei veșnice, și mai ales în efluviile solare, scânteind în păienjenișul oțelit, o atât de hulită… epocă de aur!

Dincolo de istorie, de prejudecăți lucrul făptuit durabil de omenescul, fără paralele și meridiane își are realitatea la vedere, cât și încifrarea minunii, căreia nu-i poți desluși taina pe care doar El, Marele Anonim, o poate reconstitui din milioanele de gânduri afluente…

Bibliografie:

1. Dorin Pavel, *Arhitectura apelor*, Ed. Eminescu, București, 1976;
2. Dan Ion Predoiu, *Îmblânzirea Dunării-Porțile de fier/ 1964-1972, Mărturiile vremii*, Ed. TEMPUS, București, 2000 (v.pg. 44-45; 232);
3. M. Sporiș și colab., *HIDROCENTRALA LOTRU – 40 de ani de la începutul lucrărilor*, Ed. CONPHYS, Rm. Vâlcea, 2007 (cu multe surse bibliografice!);
4. Viorel Popescu, *Martor la o epopee (2014);Martor și părtaș la o epopee* (2016); *Epopeea continuă* (2016); *Alege când se poate tot ce-i spornic chiar din toate* (2018), în colab cu sbs. Toate editate în Rm Vâlcea;

5. Ioan Barbu, *Îmblânzitorii de ape,* Ed.„Antim Ivireanul”, Rm. Vâlcea, 2012;
6. *Monografiile* localităților: Voineasa, Malaia, Brezoi cu autorii lor: Petria Dobrin, Mircea Cavadia, Gheorghe Stanciu, Nicolae Moga, Gheorghe Efrim;
7. Gheorghe Ploaie*, Valea Lotrului,* Rm. Vâlcea ,1983;
8. Gheorghe Sporiș, Ghid turistic: *Între Olt și Jiu, la nord de paralela 45;*
9. Gheorghe Sporiș, *Călător prin spațiul românesc-chemarea munților,* Ed. Petrescu, Rm. Vâlcea,2010;
10. Mihai Sporiș, *Oltenia de sub munte-Repere Vâlcene vechi și noi*, Ed. ADRIANSO, Rm. Vâlcea, 2015;

Obs. Cele de mai sus au făcut obiectul unei *Conferințe,* susținută în 2019, la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” – Vâlcea.

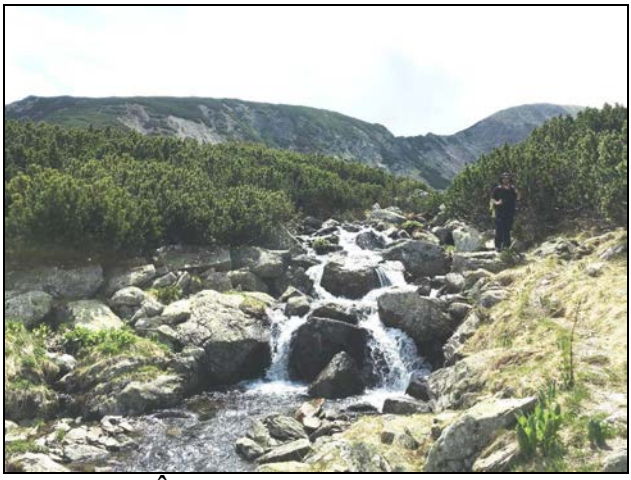

Încep lucrările: Lotru - Ciunget, 1966

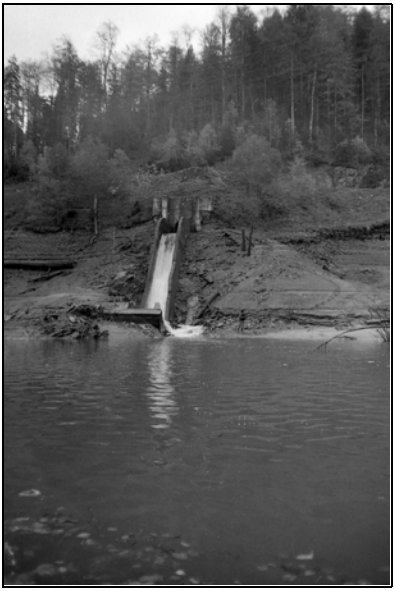

Picătură cu picătură creează un munte de apă, ca o mare!... la înălțime amețitoare

Hidrocentrala Cornetu, pe Olt, un șantier salvat de la sistare!

Începuturile odiseei betonului

Acumularea Galbenu (pe Latorița amonte!)... plină „ochi” (peste nivelul cotei 1304 mdM)

Galbenul în plină deversare!

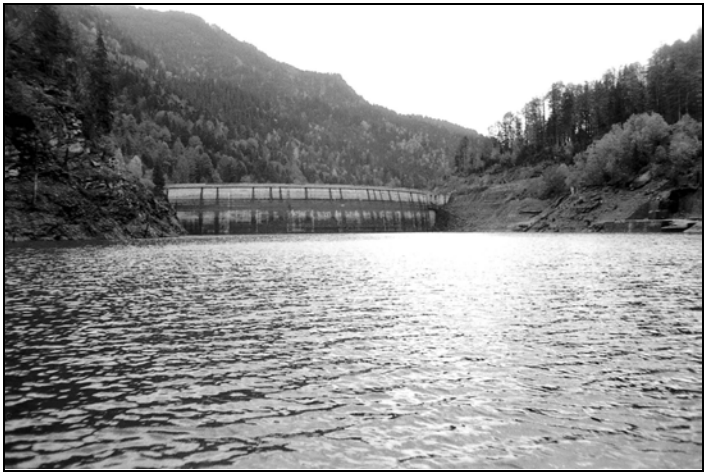

Acumularea Petrimanu (pe Latorița)

Camera de Comandă a uzinei „Dorin Pavel”- Ciunget

Centrala subterană a Uzinei

În curtea Uzinei „Dorin Pavel”, Lotru, din Ciunget

Este de lucru și pentru... directorul general

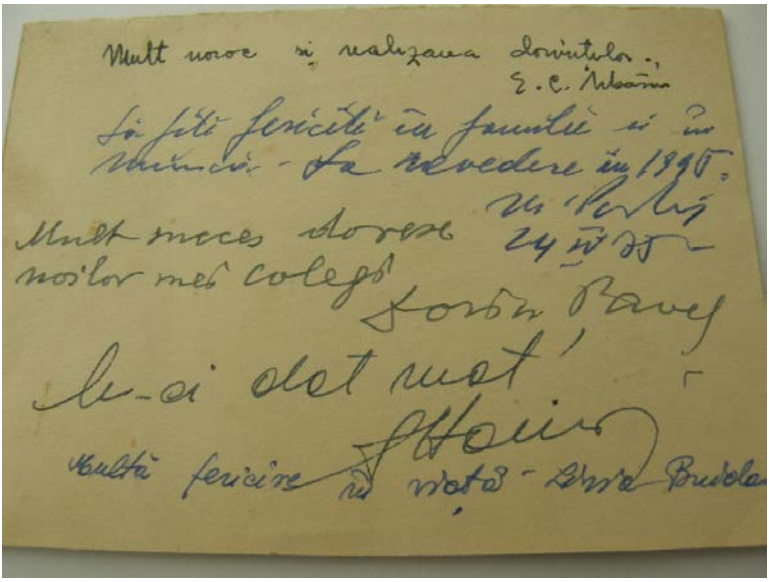
Multe urori și realizarea dorințelor.
E.C. Nicoară

Să fiți fericiți în familie și în muncă. - La revedere în 1995.
Ni Porlej
24 III 75

Multe succese dorește
noilor mei colegi
Dorin Pavel

Le-ai dat mat!

Multă fericire în viață - Elena Bucola

Autograful Prof. Dorin Pavel, din 1975,
cu ocazia absolvirii.

COLONIZARE

(Studiu de caz pentru Amenajarea „Lotru”)

Am trăit în direct o bună parte a fenomenului social al colonizării Văii Lotrului în timpul marelui șantier hidroenergetic al Amenajării „Lotru”. În Voineasa, și în Ciunget, (și pe întreg arealul vecin al acestora!) se amenajaseră două… feluri de colonii: cele ale „constructorilor” și cele ale… „beneficiarilor”. Numele diferit dat acestor sate în miniatură chiar impunea în peisaj idea că unele erau făcute să dureze iar altele, doar baracamente, trădau efemeritatea cu provizoratul unei treceri oca-

zionale. Ba, în Voineasa și la Puru, și coloniile constructorilor gândite să fie durabile, în construcții pe definitiv, se vor fi vădit, peste vreme…, de unică folosință, adică vremelnice, doar pentru durata șantierului…, numai cât acestea vor fi fost locuite de constructori/ turismul sindical, impus abrupt, se va fi dovedit un jalnic eșec.

Mă aflam printre cei botezați „Beneficiari" și am locuit în colonia „Beneficiar" din Voineasa… Distincția dintre „constructor" și „beneficiar" o știau foarte bine coloniștii, că pentru ceilalți oameni, statornicii lotreni, eram cu toții veneticii care îi invadaserăm și locuiam coloniile ca intruși căzuți între ei. Constructorii erau cei care rostuiau lucrurile și acestea, la plecarea lor, trebuiau luate și puse la treabă de … *beneficiari,* oameni calificați special să rămână locului și să le folosească…! *Beneficiarul* cel mare nu eram noi, ci Statul Român, care pusese în act procesul de electrificare al țării și își trimisese pe coclaurii țării *legiunile* de constructori, dar și viitoarea administrație a celor ce se înstăpâneau cu un rost înalt în peisaj!

Începutul a stat sub semnul respingerii noilor veniți. Fără vaccinarea prealabilă anticorpii respingerii își manifestau fățiș puterea. Treptat invazia începutului a creat superioritatea numerică a coloniștilor, iar forța poruncii centrale punea în poziții favorizante pe intruși. Coloniile clocoteau de viață, de noutate și erau locul unei diversități, care punea laolaltă obiceiuri, gusturi, pasiuni aduse dintr-o mare lărgime de țară, într-un amestec al citadinului, cu diversitatea sătească din toate regiunile istorice ale României. Coloniile, cu energia lor tânără, cu noutatea lor culturală, bine nutrită oficial, deveniseră focare radiante de contaminare și suport al unei vieți cu facilități civilizaționale sporite (școli, grădinițe, dispensare, oficii poștale, canalizare, apă curentă, electricitate și drumuri de legătură cu… marele *Imperiu*, cum pe vremuri făcuse marea Romă cu Coloniile ei clădite din vădit interes/ Și prin Dacia cea bogată în aur, sare și bărbați viteji!).

Legile fizicii, cu abstractul lor, ar putea să ne lămurească că atunci când polaritățile își dau mâna… se instaurează pacea. Un fel de *pax romana*! Căldura cedată este egală cu cea primită și între părți se impune echilibrul. Mult cedezi, mult primești în schimb! Marele acumulator de cunoaștere, încărcat prin școlile înalte se va fi disipat în jur în oameni, deprinderi, în noi obiceiuri și noi obișnuințe! Cât vor fi lucrat liceele lotrene, cursurile de calificare - pentru recuperarea deficitului de școală!-, experiența dobândită lângă meșterii experimentați, evenimentele culturale, la noua transformare mentală a societății lotrene? Poate fi cercetat de specialiștii în domeniu, prin măsurarea indicatorilor de dezvoltare umană. Reciprocitatea schimburilor, între cele la început adverse, a trecut de la simpla acceptare, la comunicarea dezinhibată, apoi chiar la o comuniune. Apoi firestile legături de sânge au sudat pentru continuitate înrudirile și cununia geografiei, îmbogățirea graiului, și sentimentul apartenenței la mai larg, odată cu aspirația unui orizont pe care trebuie să ți-l impropriezi, tocmai pentru că îți este legitimitate.

Am insistat asupra diferențierii dintre cele două tipuri de colonii pentru că amprenta cea mare au lăsat-o *beneficiarii*, ca un fel de hărăzire să fie împământeniți ca … administratori stabili, ori ca veteran, legați de locurile eroismului lor. Dovada este evidentă: coloniile provizorii au dispărut din peisaj, iar cele durabile, fără locuitorii lor pasageri, nu au rezistat în peisaj. O bună parte din coloniile „beneficiar” sunt locuite de familiile mixte, ori de urmașii veneticilor, care născuți fiind în acest pământ făgăduit, au devenit localnicii îndrituiți cu noua maternitate a locului.

La terminarea șantierului Amenajării Lotru, ca o recurentă… *retragere aureliană* din Dacia Felix, multe s-au pustiit. Forfota a lăsat locului urmele marelui flux, acum retras în marea prea liniștii (nu există vreo mare mai liniștită ca … marea moartă!). A mai lăsat apeducte la vedere, precum și căi ale apelor prin adâncuri, cum sunt după mii de ani cele încă curgătoare

prin subteranele Romei, și doar de ceva vreme, ale Ciungetului, Brădișorului. Dar despre retragerea abruptă din Voineasa (inclusiv Vidra!) turistică, ca o repoziționare aureliană la ofensiva barbară, să vorbim… în dodii, despre părăsirea… *epocii de aur* (nu aur au căutat romanii prin Dacia?) a prea unitului Sindicat, cu *casa* pe Lotru (și prin toată țara!).

*

Așadar…studiu de caz/ pamflet la necaz./ Să vedem, științific, scopul!/ Cum s-a colonizat „Lotru”!/ Apoi, cum se stinse totul?/ Cine puse botul?/ Nu-i vorba de erezie/ nici vreo fantezie!/ Este vorba crudă./ Să se vadă, să se-audă/ de-o urzeală, nu absurdă,/ poate doar un târg de Iudă!

În perioada hulitei epoci de aur, din perspectiva ideologiei din scaun, geopolitica albastră nu iubea prea roșu, dar nu înțeleg ce avea cu aurul de toate esențele (alb, negru, verde)! România își avea un proiect de emancipare a țării, prin dezvoltarea sectorului hidroenergetic (al amenajării cursurilor de ape pentru toate folosințele posibile: energie, navigație, irigații, apărare contra inundațiilor, pisciculturǎ etc.). Așa a început marea colonizare interioară pe șantierele *epocii*… să poată fi hulită! Părea această roire de oameni muncitori precum coloniile de albine într-un stup care rodea mierea, de aur și ea. Când treaba era gata marele stup roia mai departe, să colinde și alte pajiști înflorite… Așa se mutau și legiunile romane să cucerească noi lărgimi, să le … civilizeze! Dar veniră barbarii și albinele încetară colindatul pentru fagurii stupului.(Pe Lotru, ultima captare de apă s-a recepționat în, 22 decembrie 1989 și se chema… Izvorul Floarii (ramura Nord-pompaj!))

Imediat a dispărut albinăritul și apicultorul șef. Stupul existent s-a umplut de trântori, iar „apărătorii” stupului, doldora de miere, au căpătat diabet prin sporirea rației de dulce (ce gust bun are „revoluția” unora! prânzită la dejun și cină, pentru că la prânz se cuvine!). Trântorii s-au făcut că muncesc. Au păcălit albinele încă lucrătoare cu… părți sociale și au lăsat ursul și alți

prădători să-și însușească mierea/puterea. N-au mai pus de roiri noi, de noi stupine. Albinele și-au luat costume de viespii, de muște bâzâitoare, de anofeli să coloreze, concurențial, pajiștea înflorată pusă în seifurile agoniselilor din vreme. De atâta bâzâit nu se mai auzeau vorbele bune și atunci zarva-larva a încurajat omizile, carii, să roadă pân` la os, vârtos, că oricum, vezi Doamne!, ce a fost are miros politic, nu are sens să mai existe, nici cu acatiste, că prea miroase a marxiste și chiar specific, ceaușiste! Au rămas supraviețuiții și cântătorii trântorilor nemulțumiți și aceștia, neînvățați decât la bâzâit, au așteptat reînvierea, ba au scâncit în dodii, au dat cu bobii, că se mai întoarce mortul de la groapa istoriei. Nefiind însă ai scripturii, din operele complete au cântat doar psalmii urii. Albinele lucrătoare, naive încrezătoare, așteaptă sub soare o primăvară nouă, să zboare, din nou din floare în floare… o viață viitoare!
Iertare cer pentru pamflet, dar la vremuri cu ceață adevărurile supără… propaganda cea nouă, cu puterea în mână!

ENERGIA ... SEVA

(Energiei lotrene – la mulţi ani !)

Un anume carburant, o anume hrană, fac posibile muncile, într-o varietate greu de cuprins. Mişcarea avionului, alergarea sportivului, adâncirea gândului, toate au nevoie de o anume sevă pentru a fi posibile. Aceste seve iau forme diferite de la treburile concrete la cele ascunse în discretul în care doar abstractizarea poate pătrunde.

Energia electrică rămâne una din formele care poate fi simţită, înţeleasă prin manifestările ei în sfera utilului: lumină, căldură, forţă mecanică. Ea este seva care se pune la treabă, practic instantaneu, făcând din folosirea ei un lucru extrem de comod. Seva aceea se transmite prin eter pentru a asculta, a vedea, şi a ne procura satisfacţii. Ea se transmite în reţelele de conexiuni care brăzdează păienjeniş ţara, făcând posibilă legătura între bucătăria energiei - sursa - şi sufrageria consumatorului.
Reţeaua naţională de conexiuni, surse şi consumatori - sistem electroenergetic! - trebuie să asigure continuu funcţia vitală a hrănirii cu energie a sistemului deservit. Echilibrul între foamea unui consumator al sistemului şi ansamblul surselor - termocentrale, hidrocentrale - este vegheat permanent prin sisteme de dispecerat automatizate. Viaţa unui organism uman este întreţinută de un sistem complicat de alimentare şi este caracterizată continuu de parametri: puls, tensiune, temperatură ş.a. şi, indiferent de culoarea ochilor, starea de normalitate se găseşte între aceleaşi limite. Viaţa unui sistem electroenergetic în întregul lui poate fi caracterizată de pulsul numit frecvenţă care spune, prin creşterile sau scăderile sale, dacă consumatorul s-a săturat, sau dimpotrivă a flămânzit, într-un proces cu hrănire, in mod continuu.

Din anul 1972 în reţeaua naţională s-a aprins una dintre cele mai mari stele ale constelaţiei energiei electrice româneşti, în spaţiul judeţului Vâlcea. Pe Lotru, acest hoţ cu nume paradoxal îşi pune la treabă apele pentru toţi cei dispuşi să apese pe butonul atotfăcător, preluând asupra sa toate ostenelile.

De ce este capabilă această „stea” în ansamblul sevelor naţionale?

Poate hrăni, cu 510 MW, 5,1 milioane de becuri de 100 W din aproape fiecare casă a României cu lumină consistentă de pe Lotru.

Poate, prin relaţia directă cu dispeceratul naţional, să asigure reglajul frecvenţei sistemului.

Poate interveni imediat, din starea de rezervă, dacă o sursă a obosit.

Poate acumula energia într-o „cămară” cu apă multă (Vidra) pentru a fi folosită când este nevoie de ea – chiar de pe un an pe altul.

Amenajarea „Lotru” este capabilă de aceste lucruri.

Cei 20 de ani de la prima rotire de turbină, înseamnă peste 8 miliarde mc. de apă turbinată în folosul a cca.15 miliarde kWh, fără a mai pune în discuţie nenumăratele servicii făcute sistemului naţional căruia îi este parte.

Cu ocazia atingerii vârstei de două decenii, AMENAJAREA HIDROENERGETICĂ „LOTRU” se prezintă sărbătoreşte, strălucitor, cum stă bine unei frumoase, anticipând o continuitate în generozitatea sa. La mulţi ani !

1992/ În `Curierul de Vâlcea`

DE ZIUA...ENERGETICIANULUI!

O strig aici să știe s(T)atul:
În lumea largă nu-i un altul-
Ca Soarele de veghe, din înaltul-
Să-ți dea lumina, kilowatul!

Te-ai obișnuit, ți se cuvine,
Instantaneu!, cum vrea oricine
De-i noapte, zi: să ai lumină!
Dar de lipsește?: înjuri! bagi vină!

E vechi blestemul(sistemul!) v-o spun eu,

De când jertfit-a fost chiar Prometeu -
Oamenilor slujitor, să fie bine!-
OLIMPU-L chinui, fără rușine!

Azi să cinstim eroii și în dar,
De Sfânt` Ilie, prooroc solar... în calendar,
Să le urăm de bine - nu-i pe bani!-
Energeticienilor... **La mulți ani!**

20 iulie, 2021

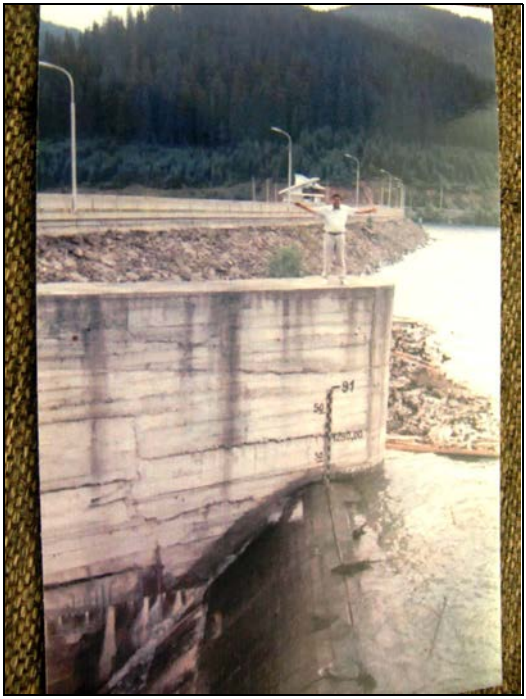

Salutăm prima umplere a lacului
Vidra, 14 iulie 1991

Lotrul la Obârșie, venind dinspre
Gâlcescul ...Parângului

Cu dispecerii ... pe terenul „Lotrului”,
periodica ieșire în terenul instalațiilor
și construcțiilor... dispecerizate!

DRAGI COLEGI!

După aproape 40 de ani de muncă puşi în slujba hidroenergeticii sunt în situaţia să mă despart de voi într-un moment când acest fapt poate părea laşitate. Nu este moral să te retragi, chiar dacă vârsta impune pensionarea, atunci când cei pe care îi iubeşti sunt la greu. Vă scriu aceste gânduri din respectul ce vi-l port şi să vă asigur că din vecinătatea voastră sunt solidar cauzei voastre în continuare şi că îmi pasă de necazurile provocate vouă de boala politică care s-a insinuat, să sminteasca lucrurile construite cu greu şi să ne/vă transforme într-o masă de iobagi.

Am trăit alături de voi împliniri profesionale, chiar şi emanciparea sectorului hidroenergetic ieşit din structura de monopol a RENEL-ului (acum prin centralizarea dorită se doreşte ca însăşi Hidroelectrica să devină un monopol!?), bucuria dobândirii unor drepturi omeneşti, absolut meritate de un personal devotat, bine pregătit şi responsabil. Am fost alături când s-au dobândit acele drepturi, confirmându-se prin fapte că eram resursa cea mai importantă şi în fapt chiar destinatarul roadelor muncii. Apoi, după 2000, dar mai pregnant după 2010, de când politicul a impus un management aservit sieşi, am cunoscut, tot împreună, umilinţele, contestările şi minciunile că ni se vrea binele, tăindu-ni-se, sistematic, drepturile câştigate. În fapt, deturnarea rezultatului muncii noastre către clienţii politicii. Ne-au pus conducători, aproape exclusiv cu meritul unui partizanat politic şi temători pentru scaunul dobândit; au momit şi au subordonat, total, sindicatul (pe cei mai buni i-au scos din… joc!) şi la marile sărbători ne-au adus veştile proaste: noile tăieri de drepturi. Stresul ultimilor ani a generat o scârbă periculoasă şi un soi de lehamite a neimplicării faţă de realitatea înstăpânită (vezi feudalismul celui pus să rezolve cu incompetenţa lui… insolvenţele, doar prin desfiinţare: locuri de muncă, tăieri de drepturi salariale, tăierea cheltuielilor care condiţionează buna funcţionare, apoi prin cauzele, nu puţine, pierdute în justiţie,

tocmai în domeniul său de competenţă atestat de… blazonul cu care se împăunează! Oare nu pentru expertiza în drept a fost ales, pe sprânceană, de fostul lui coleg, ajuns foarte sus?). Pentru atributul de *feudal* a se vedea stilul arogant, al „poziţiei" în cadrul ultimelor negocieri tocmai prezente în *on line*…

Stimaţi colegi, starea în care suntem ni se datorează şi nouă. Ne-am pierdut unitatea şi solidaritatea în apărarea drepturilor câştigate. Am acceptat prea uşor o reprezentare slabă, pierzând teren, pas cu pas. Ne-am temut pe pierderea unor drepturi câştigate, a locurilor de muncă şi din cauza unor cedări sindicale… chiar le-am pierdut. Cred că este timpul să ne spunem adevărul nostru, noi cei din interior şi nu mercenarii veniţi, pe comisioane mari, cu incompetenţa vizibilă în comunicarea publică, evidentă pentru orice om de bună credinţă. Mă doare starea de lucruri în care a fost adus sectorul hidroenergetic şi oamenii lui devotaţi (suflete nobile sunt hidroenergeticienii!, mărturisea prin 1972 Dorin Pavel!). Mă tem că subţierea peste măsură a firului de siguranţă, de dragul unor angajamente comisionate pe termen scurt, să nu rupă dramatic, pe termen mediu, un sector, o activitate de imensă importanţă publică. Evenimentele ultimilor ani, analizate cu luciditate, altfel decât în raportările propagandistice care eludează dibaci punctele slabe, ne pot sta mărturie asupra scăderii siguranţei sectorului (condiţie explicită, primordială a legii de funcţionare!) şi ar trebui să fie cunoscute de oamenii responsabili de deasupra celor năimiţi politic. Aici mă refer, în mod evident, la managementul de top al Hidroelectricii impus de un avocat, străin, străin de domeniul gestionat şi la cei care l-au trimis acolo, dovediţi public ca aroganţi şi depăşiţi de realitate.

Plec, rămânând aproape, la dispoziţia celor ce vor să ştie mai multe. Vă asigur de preţuirea mea statornică şi vă împărtăşesc toate necazurile, cu speranţa vie că sunt trecătoare. Plecarea mea fiind simultană Zilei Zilelor: 1 Decembrie, fac apel la uni-

tatea voastră, care trebuie să se manifeste în folosul vostru, dar şi al sectorului acesta de-o importanţă vitală pentru ţară: hidroenergetica României!

(27 noiembrie 2014)

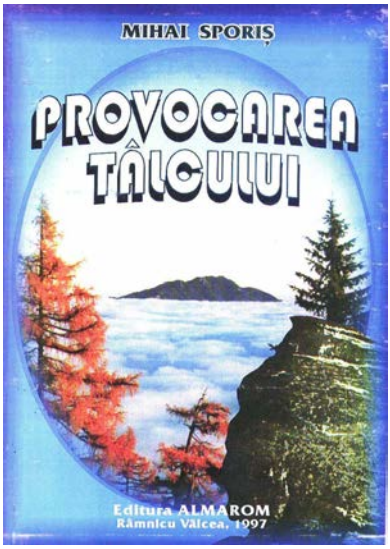

VALEA LOTRULUI… O ÎMPĂRĂȚIE A APELOR

Apa, alături de aer, pământ și foc (sub toate chipurile lui!) sunt temeiuri ale vieții. Personificate în zeități, ba chiar canonizate prin sfinții calendarelor, ori duse în ritualurile trăirilor religioase, aceste stihii au fost adorate întotdeauna de oamenii tuturor vremurilor. Dacă ne referim la APA, fără de care am înseta, sa re-

marcam ca intram în lume după botezul purificator, ca ne vindecam la izvoarele tămăduirii... Așa se face ca lumea secularizata a adoptat în calendarul laic zilele cinstirii acestora.

Ziua Mondial a Apei și-a primit calenda: 22 Martie! Iată cum s-a născut o inițiativă națională pentru a ne arata respectul, prin fapte, pentru aceasta zi specială. Fundația Comunitara Vâlcea a lansat organizațiilor civice, recunoscute cu preocupări pentru protecția mediului, invitația la un parteneriat cu Organizația „Mai Mult Verde" în cadrul proiectului „Cu apele curate!".

Lotru în aval de Malaia... în drum spre lacul Brădișor

Apele turbinate la Ciunget revin la suprafață la Malaia

Ziua Mondială a Apei și-a primit calenda: 22 Martie! Iată cum s-a născut o inițiativă națională pentru a ne arata respectul, prin fapte, pentru aceasta zi specială. Fundația Comunitara Vâlcea a lansat organizațiilor civice, recunoscute cu preocupări pentru protecția mediului, invitația la un parteneriat cu Organizația „Mai Mult Verde" în cadrul proiectului „Cu apele curate!". Proiectul trebuia să-și aibe o prima etapa în intervalul 14-22 Martie 2021 pentru a cuprinde și sărbătoarea din calendar. Amintim, in trecere, ca proiectul își propune, a la long, mai multe scopuri: acțiuni de igienizare ale cursurilor și luciilor de ape de deșeurile aruncate; reciclarea celor ce se pretează la reprelucrări; acțiuni de conștientizare a populației, privind efectele economico-sociale ale unor gesturi reflex, puțin conștientizate, dar adânc înrădăcinate în obișnuința... ducerii la râu, ca la o apa a sâmbetei!; promovarea unor soluții pentru organizare comunitară s.a .

A răspuns imediat invitației: Clubul de Turism Ecologic Montan „Lotru” Voineasa și tânăra organizație „Descoperă Voineasa”, antrenând la acțiune: Primăria Voineasa și Școala Generală. Invitat fiind la acțiune, ca reporter acreditat UZPR, din partea INTOL PRESS, depunem mărturie asupra celor întâmplate.

Pregătit de drum, către Voineasa, doamna Corina Oprescu, preşedintele în exercițiu al Clubului de Turism îmi amâna cu o săptămâna deplasarea! Întreb mirat dacă s-au răzgândit. „Nu noi, pentru ca noi eram gata de acțiune, ci vremea a mai întors puțin iarna din drum! Totu-i înghețat și acoperit cu zăpada, poate un îndemn la curățenie generala și după ce va pleca ea!” Adaugă Corina și nu ratez o lămurire privind nivelul organizării: Care noi? „Membrii clubului, desigur, Primăria cu Domnul Primar Gabriel Năstăsescu, care ne asigura logistica mijloacelor de transport, Școala Generala prin Doamna director Marinele Beu, care antrenează elevii într-un voluntariat benefic, și bineînțeles „Descoperă Voineasa” al cărui lider, Laurențiu Brănescu a venit special de la Brașov.” M-a convins! Treaba este foarte serioasa și peste o săptămâna voi fi la Voineasa!

Dimineața lui 27 Martie, ora 8.00. Plecam din Robești împreuna cu doi veterani ai clubului „Lotru” sa nu întârziem la Voineasa. Ora fixata este 9.30. Ne luam o marja de timp și pentru alte observații, că tot am dedicat ziua... mediului. Din mersul încetinit voit, al mașinii, vedem ceea ce cu o săptămâna înainte era ascuns sub zăpada. Rigolele marelui drum european, prin dosul parcărilor (pe versanții care nu se observau, decât dacă te uiți special-precum sub preș!), pe la podețe, la toate pâraiele care trec prin sate, recolta de gunoaie, de toate felurile este nefericit de... bogata! 8.15 În dreptul satului Bolovan (component al localității Racovița), torentul de pe versant, subtraversând „europeanul” și calea ferata, va fi blocat contracanalul digului drept, al hidrocentralei Cornet, cu o „mândrețe” de prag din aluviuni și nelipsitele gunoaie, să fie o balta de

scalda și poate de înec în slujba ghinionului... 8.30 Intram în Călinești, adică pe teritoriul Brezoiului unde drumul cel mare îi lasă și lui gunoaiele pe lângă parcări (vezi în dreptul satului Drăgănești, în special, dar și prin continuu, fără încetare, primitoarele rigole. Trecerea prin oraș, arata o foaie schimbată. Este mai aproape cămașa de corpul localității... în oraș! Ne uitam la ceas și acceleram puțin. 8.54 Suntem la Valea lui Stan. Surpriza plăcută! Tocmai ieșeau din școala o mulțime de elevi, echipați anticovid și cu saci negri de plastic, pentru o acțiune de igienizare! Felicitări, dragilor! Vouă și celor ce v-au îndrumat! Trecem de stația de tratare a apei de la Valea lui Stan. O ținem... ață către Voineasa! Dar e posibil? În lărgimea văii, din dreptul pensiunii de peste LOTRU, chiar în parcare... gunoaiele nu par proaspete... 9.00 Săliște, deja pe teritoriul localității Malaia, 9.19 Gura Latoriței! Pe aceasta porțiune de drum, per contrario, rigolele sunt curate, parcările igienizate. Sigur, observasem ceva PE-turi pe oglinda acumulării Brădișor, marea sursa de apa de băut a atâtor oameni, dar nu la îndemâna ... voluntarilor să le adune. Credem ca tot profilaxia și strategiile adecvate pot preîntâm-pina , în viitor, poluarea Apei!

Ne uitam la ceas: 9.27! Nu am întârziat! În centrul Voinesei, la monument, toți cei pe care se conta, cu o săptămâna în urma erau prezenți! Ne prezentam pentru ca mulți membri ai clubului, care nu locuiesc în Voineasa, nu erau cunoscuți de tinerii elevi ai școlii! (vor fi venit de la Sibiu, Rm. Vâlcea, Brezoi, Câineni). Facem o prezentare pentru toți a importantei apei, în general, pentru viața, și asupra amenajării hidroenergetice a Lotrului, pentru gestiunea apei, din perspectiva naționala. Primarul ne expune arealul de acțiune și desfășurarea necesara pe râul Lotru între Voineasa și Gura Latoriței! Discursuri scurte și lămuri-toare... No hai! Acțiunea s-a desfășurat pe cca. 5 km pe Lotru, aval de Voineasa și pe durata 9.45-13.30

Bilanțul acțiunii l-am făcut la pensiunea „La Lazăr” unde am intervievat câțiva participanți și deopotrivă... organizatori, în legătură cu... ce anume i-a mânat la... luptă?
Preşedintele Clubului... „Lotru”. Doamna Corina Oprescu, ne-a lămurit, invocând doua argumente. „Clubul nostru, cu 36 de ani de existența, are în titulatura și scopul declarat: un turism ecologic, într-un mediu curat, apoi, trebuie să-mi asum calitatea de consilier local al localității Voineasa din partea Partidului Ecologist Roman!”. Laurențiu Brănescu, liderul tinerei organizații „Descoperă Voineasa”, fiu al coloniștilor hidroenergeticieni, născut în Voineasa, ne-a răspuns cu o întrebare: „Câți oameni, din țara cea mare, știu ce înseamnă Voineasa lotreană, pentru apa vie a tuturor? Câți știu că în acumularea Vidra, făcută cu niște eforturi colosale, sunt adunate atâtea cursuri de apă, să se poată strânge într-un an 500 de miliarde de litrii de apă dulce? Adică cca.70 de litrii de apa pe an pentru fiecare om al planetei! Nu credeți ca acest lucru trebuie cunoscut de toată lumea? Nu este un argument pentru a redescoperi Voineasa (scop al organizației noastre!) si prin acest mod, alături de alte lucruri minunate?”. Doamna Director, Marinele Beu, anticipând recolta noastră de deșeuri de pe malurile Lotrului, în aval de Voineasa, ne-a mărturisit că schimbarea mentalului colectiv, adânc impregnat de obișnuită, că totul trebuie dat pe gârlă, nu se poate realiza decât în generații și doar atunci când școala își va lua sarcina sa formeze și sa crească, la sorocul formării și educației, programat prin lege și adaptat cerințelor vremii. Asta fiind motivul antrenării elevilor la acțiuni de voluntariat, ori la evenimente care asigura dezvoltarea unui spirit civic necesar tuturor, dar și afirmarea personalității fiecăruia. Ne-a mărturisit că a fost, și este, permanent deschisă parteneriatelor cu organizațiile civice locale, pentru potențarea mândriei de a fi al Voinesei, acest loc mirific, dar vitregit de cei de prea sus (fără putința de-a vedea realitatea de jos!). Discuția cu primarul, căruia ii cunoșteam demult apropierea de cele ale Mediului (el venind în admini-

stație dinspre Silvicultura!) s-a referit doar la participarea la acest eveniment aflat la un hotar al iernii cu primăvara. Slaba participare a celor care și-au rostuit pensiuni și ar trebui să-și mărească atractivitatea printr-o față helvetă a mediului lotrean, cu nimic mai prejos în oferta generoasa a naturii! Mi-am amintit imediat de intenția proiectului avansat în perspectiva naționala, adică intre altele și găsirea unor cai de organizare comunitara, evident cu specificul fiecărei zone. Credem ca toată Valea Lotrului, cu vădit specific turistic, dar și trezorier al unor mari valori oferite de natura (ca tot vorbeam de stihiile care întemeiază viața!): Apa, Energie (foc), Aer (de mare puritate), Munți cu păduri și turme, își poate găsi formula unei organizări comunitare, pentru fiecare localitate în parte, dar și în întregul Văii, precum a intuit unitatea hidrografică a Lotului, Ion Nălbitoru, când a pus în peisaj o nouă revistă „Valea Lotrului". La analiza noastră finala, găzduită tocmai de pensiunea lui Dumitru Lazăr și cu susținerea protocolului, am găsit și o explicație în comunicarea insuficienta a unui mediu turistic, care deși concurențial fiind, pentru puțina clientela, trebuie să fie solidar în cele ale interesului general, în creșterea afluenței turistice, spre binele tuturor. Gazda noastră, prin natura împrejurărilor aflată pe traseul acțiunii, s-a arătat dispusa și pentru susținerea unor acțiuni viitoare! Ce forța ar avea toate pensiunile Voinesei, ori întreaga Valea a Lotrului, într-o acțiune concertata și bine rostuită!

Înainte de despărțire un apel telefonic, nefinalizat din lipsa semnalului, mă atenționează că va trebui să răspund, imediat. Ne despărțim, care încotro, dinspre unde am venit! Intrăm într-o zonă cu semnal. Răspund la telefon. „Domnu... Mihai! Unde va aflați? Sunt Alexandru Sofâlcă, din Robești! Sâmbăta viitoare, pe 3 aprilie, la ora 12, la Robești am organizat o acțiune de igienizare împreună cu voluntarii: Raluca Frunzescu, Corina Alăman.... Dacă puteți fi lângă noi?" Confirm! Gând la gând cu bucurie! Tocmai constatasem de dimineața necesitatea intervenției și acum un voluntar inimos, cu o evidenta conștiința civică,

îmi spunea ca se mai mișca câte ceva pentru vindecarea bolilor de piele ale mediului! Mulțumim tuturor participanților și nădăjduim că ceea ce se însămânțează primăvara va rodi însutit în voluntarii gata de lupta pentru un mediu curat...

LA OBÂRȘII, LA IZVOARELE LOTRULUI

La obârşie, la izvor/ niciun drum nu se întoarce/decât în chip de dor! (Lucian Blaga)

Anno domini, 2020, este un reper în atestarea documentară a localității Voineasa, aflată pe valea Lotrului, cu pomenirea ei în cancelariile domnești, de 500 de ani. Atrasă fiindu-ne atenția de eveniment, drumul înapoi, în amintirea trecerii prin Voineasa, ne-a fost, deopotrivă, bucurie, nostalgie, urme de răni necicatrizate și mult dor. Aici dăm... *iar și iară*, credit poetului care adaugă fericit, privind întoarcerea în sine la izvorul propriilor

amintiri (v.*Drumul tău nu e-n afară,/căile-s în tine însuți*…): „Tâlcul drumului e Dorul/tâlcul zărilor e Norul, ducăușul, călătorul!...”. Plăcută ne este reîntoarcerea, în cele ce ne-au fost prielnice, rană deschisă este așteptarea neîmplinită, nostalgie pură amintirea trecerii (cu reveniri periodice!) prin Voineasa, acest loc al unui început ca *o... obârșie*. Iată-ne în situația să definim acest cuvânt cheie, foarte des în dicționarul curent al lotreanului, în legătură cu… începutul Lotrului, năvalnicul râu de munte. În dicționarul consultat (vezi. Al. Popescu-Mihăiești, OMONIMIA, Ed. Discipol, București, 2000, p.205), cuvântul „Obârșie” pri-mește, omonimic, sensurile: „1. Punct de plecare, început, ori-gine; 2. (reg.) bucată de pământ moștenit din tată în fiu, țarină, glie”. Am constatat ușor că revenirile la Voineasa înseamnă o întoarcere către un început de drum, unul personal, care se sincroniza chiar cu un nou început al localității, într-ale hidroenergeticii și turismului.

Obârșia Lotrului este un loc de întâlnire al apelor/pâraie, curgând în nume propriu fiecare, să nască, mai mare, un râu emblematic: Lotru. Aici este punctul de confluență (împreunarea curgerilor!) al emisarilor veniți dinspre trei puncte cardinale, să dea numele cel nou celui ce va urma calea … răsăritului. La Obârșia Lotrului se împreună: Câlcescu, care coboară din ochii albaștrii, cu gene de cetini sub cerul înalt, dinspre Sud; Cibanul, ca un păstor jian cu prinosul de ape al culmilor apusene; Pravățul, cu rostogolirea dinspre nordul hotărnicit pe cumpăna de ape cu *frumoasa vale* a …Sebeșului. Aici, la Obârșie, Lotrul devine tumult fluid întreit, iute curgător, al norilor prelinși din ceruri, când lacrimi torențiale, când stele de argint. Unduirea printre maluri mărginite de brădet și peste toplițele ocrotitoare peștilor, dinspre locul împreunării și marea liniștire de ape din Vidra, este, cum nu a fost mai demult, foarte scurtă. Între Obârșia Lotrului – locul care consacră numele râului!- și marea acumulare cu rost energetic, Vidra, se consumă acum durata naturală a râului. De aici, mai departe, ceea ce

natura durase în milioane de ani, *homo faber* a transformat demiurgic/prometeic starea lui existențială, venind pentru viitoarea mitologie cu o nouă epopee, din eroismul omenesc.

Cuvântul „Obârșie”, conform cu semnificarea dată lui de amintitul dicționar, în ceea ce privește trimiterea la Obârșia Lotrului, nu se referă la începutul curgerii râului, ci doar la momentul primirii numelui de botez! Locul fixat în geografie, ca punct de obârșie, de început, nu se referă la apele în curgere, încă din amonte. Ceea ce are un început nou, numind o unire de ape este cuvântul Lotru. Locul îi atestă o naștere stihială ca împreunare a punctelor cardinale, iar apoi noua curgere, cu matcă proprie, îl identifică, personalizat, prin viața-i proprie (durată a curgerii între repere fixate…, cu reveniri, prin taina reîntoarcerilor la obârșii!). Locul pe unde undele/udele s-au unduit spre aval (de aceea …vale!) s-a numit, încrustat în mintea oamenilor și marcat în hărțile geografiei: Valea Lotrului. Iată cum apele, la Obârșie și-au primit numele, pe care l-au scris într-o matcă, cu atâtea șerpuiri printre creste, deturnări prin subterane, zăgăzuiri uriașe, retrasând curgeri.Iată cum! oamenii locului, ori cei vremuiți în duratele cu erupții ale avântului creator, au dobândit înnobilarea de lotreni. Aici, cei ce și-au dobândit începutul unui rost major, își identifică obârșia. Aici se vădește ușor recunoașterea faptului (tot cu ajutorul poetului!), că omul ajuns la un bilanț este…„măsura unui drum împlinit” și tot aici simte datoria să cinstească, cumva, moștenirea primită, fie și numai cu o revenire cu gândul/dor spre acele… obârșii.

Întoarcerea la obârșii, la izvoare ține de-o legitate de dincolo de rațiunea omenească ce mână voința să-și onoreze anumite datorii. Fenomenul întoarcerii la începutul ființării în natură, este ușor de observat și chiar minunează lumea celor ce cuvântă. Credem că din acel abis al nostru, insondabil (că a-L vedea pe Dumnezeu nu ne este posibil!) pornește imboldul reîntoarcerii la anumite… începuturi. Observăm în anumite biografii că între momentele și locul ivirilor și cele ale plecărilor

ceasornicul își potrivește mersul unui cerc aproape închis (v. Lucian Blaga, Lancrăm-Lancrăm; 9 mai 1895 - 6 mai 1961!). Urcăm fiecare într-un amurg întârziat precum sturionii - locuitorii prea largului ocean (o lume în sine!), pe cărările gândului, prin labirintul cu întoarcere al celor memorate și care se arată pâlpâiri de vis și clocot de demult. Acolo unde ne-am dedat curgerii, într-un anume fel de lumină/lume, ieșind izvorâre în zorii acelei dimineți, acolo vom închide cercul/cerul la asfințit. Am învățat că apa, viață în sine, își are propriul cerc în natură: izvorăște din adâncuri de taină; se așează într-o matcă să-și curgă durata prin spațiu; își liniștește tumultul în oglindiri statice; se înalță la ceruri să fie duh norilor; se pogoară apoi înnoitoare pentru ascunsele izvoare!. Cercul se închide prin ape! Așa fac peștii aceia care se întorc la locul ivirii lor, după mii de km. și o viață petrecută în marele ocean, să-și depună icrele unei noi generații și apoi să se dea… repaosului. Cercul se închide prin aer! cum fac rândunelele care se întorc la aceleași streșini de unde au ieșit din ouă, datoare să pună altele vieți în cuibul obârșie. Focul arde prea uscăciunea să facă loc împrimăvărărilor… Tainice sunt întoarcerile în cele trăite și inefabile, minunate, cele inspirate de abisul nostru în pururea veghe, ca un înger păzitor!

Gândul nostru, cu întoarceri la Obârșii caută împrospătările pentru mai departe, prin noii mesageri, a ceea ce trebuie să dăinuiască. Cui anume?, i-a trecut prin minte? Și cum au reușit să dea numele Ansamblului folcloric al Voinesei: „La Obârșia Lotrului”!? Să fi fost, profesoara Nina Florescu? primarul Ion Comșa? Ceea ce știm azi este că ansamblul există, tocmai să păstreze din obârșii îndepărtate: portul, obiceiurile, în timp ce posibilii inițiatori sunt plecați în… adâncuri. Sunt multe gândurile celor ce și-au descoperit în Voineasa… începuturile, care le-au marcat viața. Miile de colonești ai marelui șantier hidroenergetic al Lotrului; pionierii unui turism sindicalizat în noile

stațiuni Voineasa și Puru; forestierii marilor întinderi de păduri; minerii minei de mică (unicat în peisajul românesc!) de la.. Cataractele etc. Au rămas în peisaj nume de oameni emblematici, veniți de departe, să asiste școala (pe vremuri Liceu!), industria locală (v. Atelierele „Capra foii", cu Fabrica de… oxigen): Nicolae Domnescu, Gheorghe Ploaie, Gheorghe Cocoș, Virgil Florescu, Traian Cartacai, … Vieți, treceri personalizate, în marea trecere a Voinesei! Această trecere, despre care filosoful Vasile Conta (v. teoria ondulației universale!) ne atrăgea atenția, este o durată anume a existenței: „Toate corpurile sunt trecătoare de aceea parcurg o undă în existența lor". Să remarcăm faptul că *unda* fiecăruia s-a adăugat curgerii de-a împreună, cu amprenta sa, anume. Cronica fiecărei treceri are acel ceva comun, repetabil tuturor, ca un lucru legiuit tainic, lucrând prin sine. Credem că intrat fiind în cercul (cerul) de cuprindere al obârșiei (ca o mamă/mumă) vorbești în legea maternității, a cetățeniei de adopție și te împlinești cu cele ce …respiri și te nutrești. Deprinzi sentimentul ființării cercului de cuprindere (v. Constantin Noica, „sentimentul românesc al ființei") care își are propria vibrație, propria *undă*. Aici cuvântul natalitate se apropie foarte bine de obârșie, alteori locul unde îți găsești rostul îți devine a doua patrie… Chiar găsindu-ți locul, pe drumul de împlinit, întoarcerea în lumea stihiilor obârșiei este legiuită și ceasul care măsoară durata închide cu ultima bătaie a inimii cercul, la poarta obârșiei! În cerc, precum în horă, trăiești învârtind jocul. Întoarcerea cu gândul la vremea începutului, precum o rememorare a edenului copilăriei, poate fi acel drum spre izvoarele când abia învățam pașii jocului. Copilul din noi, din fiecare, dedat jocului o viață, ne ia permanent de mână spre grădina începutului… Târziu, în amurg, topit în nostalgia bunicului… chemarea devine irezistibilă. Gândul se întoarce, în chip de dor, cele trăite cândva aievea devin povești, legende, mituri și minunări pentru cei se vor ivi unde înnoite altor durate…

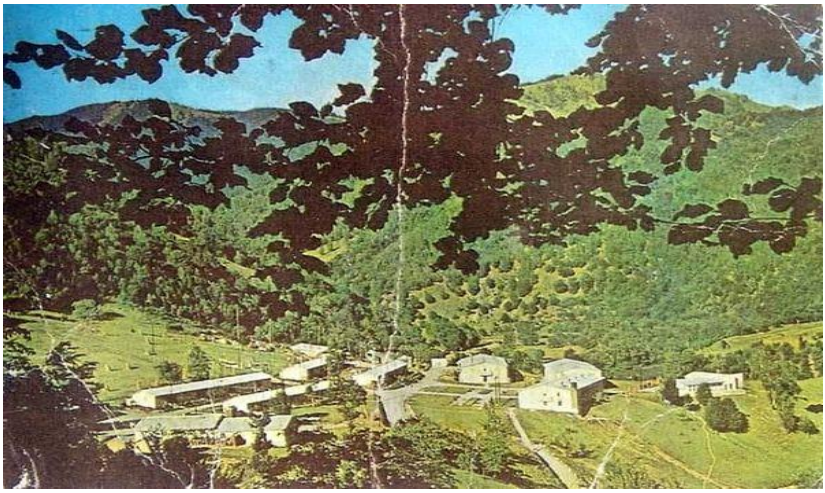

Colonia de la Malaia a constructorilor Hidrocentralei Lotru (galeria de fugă/evacuare)

MĂRIE ȘI MĂRIOARĂ!

Îți strig numele Marie să fii printre noi, amintindu-ne de trecerea ta, cu atâta folos, pentru simțirea firii inconfundabile a românescului. Acum, pe 1 octombrie 2017, o prietenă de suflet a familiei noastre, și cred că a întregului neam românesc, Marioara Murărescu ar fi împlinit, în lumea de dincoace, șapte decenii, dacă nu s-ar fi dus ... în *lumea fără dor*, așa cum numea ea celălalt tărâm! Nu știu cum se potrivesc intersecțiile traiectoriilor noastre prin locuri și vreme și cum punctele de întâlnire se fixează în memorie, dar constat că anumite momente rămân de neșters.

Pe această personalitate, a ... *Tezaurului folcloric* al români-lor, mi-a adus-o în casă Televiziunea Română și apoi dragostea ei pentru Valea Lotrului, unde a venit să cerceteze filonul cu vibrație pastorală autentică și să-l promoveze în folosul întregii țări. Împreună cu altă Marie - neîntrecuta coregrafă Maria Constantinescu! - au poposit la Mălaia și Voineasa să cerceteze și să dea imbolduri ansamblurilor locale să se manifeste, fără rețineri și inhibiții, pentru că au multe de spus. În casa tinereții mele de la Voineasa am pus la cale înregistrarea unei emisiuni la cea mai înaltă altitudine. Pe dealul Ciungetului, care domină cursul inferior al Latoriței, într-o seară înstelată și cu o lună deasupra Târnovului, un fel de stână și-a povestit viața. Turma lui Dinu Tertereanu, din vecinătatea Castelului de echilibru al Amenajării ”Lotru”, rețeaua electrică de alimentare a releului de televiziune, drumul de acces la peste 1300 m. altitudine, disponibilitatea ansamblurilor, mobilizate cu mari și mici au făcut posibilă o înregistrare de excepție. Turma de mioare, *valuri de lână,* ivindu-se pe culme (parafrazând pe Goethe!) și cojocul cu mițele de flăcări albe al lui Nicolae Pleșanu, au însoțit multă vreme genericul emisiunii Tezaur Folcloric.

Altă dată, prieteni fiind, *de-o viață* - după declarația explicită făcută pe discul aniversar, la zece ani împliniți de tezaur la TVR! - am urcat împreună culmea Fratoșteanului cu o mașină de teren. Filofteia Lăcătușu își primea un omagiu la primul festival dedicat ei la Voineasa, și într-un răgaz am răpit-o, cu micuțul ei Petrișor, pe... *Doamna folclorului românesc,* să vadă focul smârdarului, atunci în toi. Personalitatea ei va fi mobilizat pe scena Festivalului, tot ceea ce avea mai bun folclorul românesc. Drăgan Muntean, Furdui Iancu, Gheorghe Roșoga, Ion Lupu, Vasilica Dinu, Leontina Dorca etc., alături de tinerii laureați ai concursului, au făcut câteva seri la rând neîncăpătoare

sala de spectacol a stațiunii Voineasa, atunci foarte vie și turistică!

Marioara Murărescu pozează la Muzeul Satului de la Bujoreni, alături de Ansamblul „La Obârșia Lotrului” din Voineasa.

A iubit Marioara Murărescu Valea Lotrului, oamenii și felul lor de-a fi. Pe amintitul disc aniversar a înregistrat alături de taragotul lui Dumitru Fărcaș cu „Jocul de pe Mureș”... și glasul colindătorilor copii, din Mălaia (Vâlcea), Oarda de Jos (Alba) și Botiza (Maramureș). Dintre copiii talentați, pe Alin Pavelescu îl va fi urmărit în creșterea lui de la 8 ani, până la consacrarea ca solist matur. Îmi amintesc spectacolul-concurs de la Muzeul Satului de la Bujoreni, când au fost consacrați doi vâlceni, de la munte și de la șes: Alin și Georgel Nucă. Prietenă bună cu Maria Constantinescu la ieșirea din prim-planul folclorului vâlcean a acesteia s-a rupt ceva în actul viu al manifestării folclorice

vâlcene. Fără dansul care dă vibrația...vieții, a participării, contemplația instituțională se refugiază înspre muzeul... *cu conservarea*, cu auzul și văzul spre altceva. Ne lipsește Maria Constantinescu!- după cum constata într-un articol presa locală: „Vâlcea ***a avut*** o mișcare coregrafică, fără precedent, atât prin amploarea rețelei cât și prin standardul performanței...”. Acum avem *instituție,* dar nu o mai avem pe *Maria*. În ceea ce privește spiritul Marioarei, în alt orizont de cuprindere, observăm continuitatea și felicităm instituția publică a televiziunii naționale, că duce mai departe un lucru construit greu și de maximă necesitate, în afirmarea matricei identitare.

Marie și Mărioară! Vă strigăm numele, spre pomenirea faptelor voastre, să fie pilde de bună trecere prin lumea cu dor, modele de a acționa într-o misiune sfântă: mângâierea sufletului profund al neamului românesc.

OMAGIUL DASCĂLILOR

Suntem produsul tuturor dascălilor noștri, nu numai culegători de informații și cunoștințe, dar și ca modele umane de percepere a realității și de-a interacționa cu aceasta.

În ceea ce privește hidraulica? De ea m-am apropiat prin spiritul filozofic - cel cu căutarea esenței!-, al academicianului Dumitru Dumitrescu (neuitatul Mitu!) și prin spiritul altor dascăli „practicieni”. Mai apoi, am coborât în lumea reală. Se pare că aici „domnitorii” erau: prof. Alexandru Diacon, prof. Ștefan Zarea, mai înainte, prof. Dorin Pavel, prof. Cristea Mateescu, Dumitru Leonida. Așa am luat-o pe firul apelor, pentru înnobilarea lor. Așa ne-am descoperit meseriile și vocațiile însămân-

țate cu trudă, dar și iubirile cele noi. Le mulțumim lor, dar și ucenicilor lăsați la catedre, acum continuatori de nădejde.

Cele înalte și adânci, sub abstractizările filozofiei, vor trebui aduse, prin noi, în fapta concretă a nevoilor.

Vom reuși, pentru ca am fost învățați să învingem! Vă mulțumim vouă, tuturor dascălilor !

Helsinki - 20.01.1998 (sugerat de vizitarea „Eureka”)

VOINEASA 500!

(Cuvânt amânat de pandemie și... de ploaie)

M-am născut într-un intrând al Munților Lotrului, pe valea cu nume de vârf de munte a... Robeștiului (v. Robu 1911 m!), iar mai târziu Valea Lotrului mi-a fost sălaș vieții de familie și loc de împlinire profesională. În Voineasa, cu prima casă a întemeierii familiei, m-am așezat la sorocul tuturor energiilor ziditoare... Pot spune azi - cu întârzierea impusă de-o urgie căzute peste noi!- că din cei 500 de ani ai duratei, luată ca referință atestării documentare, în vreo 50 mi-am nutrit firea (trup și suflet!) din această baștină a oamenilor muntelui. Iată de ce nu puteam lipsi de la acest eveniment și să nu-mi exprim dragostea față de Voineasa la momentul ei aniversar. Piatra și apa i le-am iubit fiindu-mi i*n nuc*e aceleași. Aerul timpului și focul le-am respirat și m-au încălzit de-a împreună cu oamenii minunați. Cred acum că omenescului îi datorăm spiritul cultivat peren pe plaiurile eroice ale muntelui. Iată de ce am să vă vorbesc despre oamenii care m-au înrâurit cu povestea lor și mai ales cu modelele la vedere, manifeste.

Am aflat din istoria... reconstituită din cărți și mai ales din dezbaterile ocazionale cu prietenii mei: Toma și Gigi Stanciu (participanți împătimiți la... istoria mai nouă!), ba chiar cu Ilie Iepure și mai târziu cu Nicolae Moga, că dincolo de legenda cu celebrii haiduci/lotri (*latrones,* după spusa părintelui Dumitru Bălașa, și el preocupat de istoria locurilor noastre, alături de Petre Petria, Costea Marinoiu, Petre Bardașu, Gelu Efrim ș.a) va fi existat, prin secolul al XIII-lea un emblematic Voyna, de la care s-ar trage numele locului. M-am gândit răscolind etimologiile că numele putea fi doar generic pentru un om harnic, puternic și voinic în a se împământeni între munții de piatră, care cer o curgere năvalnică și o vitejie anume. Cred și acum acest lucru, observând oamenii hotărâți ai locului și mai ales cele făptuite (vorbind aici de cele făptuite de ei înșiși și mai puțin de cele luate în folosul general, care nu observă din orbirea prea depărtării și nepriceperii că de unde iei trebuie și dat în schimb/ Valea Lotrului dă imens întregului de țară: energie, apă, lemn, turism!). Apoi am observat trimiterea istoricilor de profesie la o țară în sine, o terra loysa, litira, (cu numele venind de la lutru/vidră), iar geografii și cercetătorii naturii, între care, cum să-l uităm pe Gh. Ploaie?, puteau atesta o unitate a biologicului cu relieful, în care zâmbrul, glaciațiunea și omul arată, subtil, multi milenara viață, în diversitatea ei (ce dezbatere iscată pentru înțelegerea comuniunii omului cu... muntele!). Oricum dezbaterea istorică, despre oameni și stăpâniri de moșii vremelnice, este prezentă cu mult înainte de reperul acreditat al atestării, unanim acceptate (9 iunie 1520!). Un pseudo-document, de prin 1230, cu un comite sas de Tălmaciu, Conrad, ne va fi pus în gardă cu lunga dispută pentru hotare, dintre ungurenii de peste tot (aici includem Mărginimea Sibiului și pe cei roiți pe văile și plaiurile învecinate...) și megieșii lor. Dar trebuie să vedem aici că dincolo de apărarea intereselor - un determinism al existenței fizice! - între vecinii de același fel (etnic și confesional) au existat înțelegerile frățești. Cuvântul frate, prezent în multe

limbi, în toponimie, dar și în numele oamenilor, este foarte prezent: frate/ fârtat, brat/ bratovești, fratoștean, herman etc. În contextul aniversării noastre: *Voineasa 500,* să remarcăm frăția celor ce locuiau versanții aceloraşi munți, tocmai pentru că sunt mulți istorici (în slujbe plătite unor anume cauze partizane!) care nu observă unitatea unui fluviu, râu, pe cele două maluri ale sale și nici faptul că muntele unește și nu desparte (altfel cum s-ar fi numit, Muntenia, fără un munte întreg? Și Oltenia, numai pe un mal, și numai pe o porțiune a maiestosului râu; uitând, de exemplu, că Țara Făgărașului mai este numită și a Oltului!). La atestarea documentară, evident târzie, din iunie 1520, într-un context geopolitic de slăbire a vasalității principatului Transilvania față de coroana Ungariei și creșterea puterii otomane pe cursul mijlociu al Dunării (suntem după 1514/ Gh. Doja și înaintea lui 1521/ Căderea Belgradului și 1526/ Mohacs!), doi administratori de țări surori: Neagoe Basarab, domnul Ungrovlahiei și Ioan Zapolia, principele Transilvaniei hotărăsc, HOTARUL, după consultarea și înțelegerea dintre proprietarii direcți - boierii munteni și nemeșii din Ardeal.

Cuvântul FRATE este prezent în forme multiple. Îl găsim cu surse lingvistice diferite și prezente în hrisoave, dar și cu numele perene ale reliefului în care omul/persoană este bornă de hotar. Să observăm că avem pe nemțește Hermanstadt pentru Orașul fratelui, dar că avem și Valea Fratelui consemnat ca punct de plecare a Hotarului, care începe de la Olt și se trasează pe cumpăna de ape ce conține vârfuri de munți. Că trecea peste... Dealul lui Vlad, prin vecinătatea... Danului, a Ghircului, a Voineagului (nu departe de fiul său... diminutivat: Voinegel), pe lângă curmătura (groapa!) Sasului, pe la muntele lui Neagoe... Ivan (cum îl găsim în vechime!), să-l numim azi, în mai multe locuri: Negovanul, Negoiul, că nu departe este un munte bun de păşunat cu o vizibilitate superbă dinspre Valea Lotrului - *dobrunul* Dobrun! - că pe culmea care desparte apele... *frumoase,* cu obârșii frumoase, ale Lotrului și Sebeșului, Sadului se rân-

duiesc alte nume de oameni, sigur aievea cândva!-, înainte de-a le fi dat muntele: trup (ca-n ruga lui Lucian Blaga!): Șteflea, Cârstea, Pătru. Și hotarul se duce departe spre alte cumpeniri de ape între frații, și ei purtând aceleași nume, deși în hotare administrative, chiar în țări diferite. Să nu băgăm de seamă că rășina bradului o culegeau la fel cei din Voineasa, Sadu, Veștem, Cisnădie, precum cei din Rășinari și din alte locuri ale: Mărginimii Sibiului, Văii Jiului, Țării Hațegului, ori prin Oltenia de sub Munte, amprentate, toate, de același spirit emblematic al mioriticul? În monografiile despre cei vechi, și cu numele cele noi găsim în locuri despărțite de munte aceleași nume, cu arborele genealogic rămurind versanții: Bratu, Oancea, Comșa, Moga, Tara, Medrea, Săscioreanu, Tertereanu, Handolescu și câte altele (vezi monografiile localităților: Voineasa/ în două variante: Petria Dobrin și Gh. Stanciu & Mircea Cavadia; Rășinari/cea a lui Victor Păcală, premiată de Academia Română; Vaideeni/ de Adam Toma Băncescu ș.a)…

(de la stg. la dr.) Voineasa „500” salutată de Laurențiu Brănescu, preotul Nicolae Moga și primarul Gabriel Năstăsescu

Acestea, și multe alte rememorări, dinspre cele mai recente, voiam să le rostesc la momentul aniversar, dar după cuvântul primarului în exercițiu, Gabriel Năstăsescu și frumoasa prezentare a istoriei comunei, făcută de pr. Nicolae Moga s-a pornit o ploaie diluviană să spele păcatele unei stațiuni sindicalizate și anacronice, noi aflându-ne pe spațiul înierbat al frumosului Hotel „Lotru”. Și am hotărât, instantaneu, să fac mărturisirea, nu ploii, ci celor ce din iubire pentru Voineasa vor citi mărturisirea mea, care este în egală măsură și despre ei înșiși și rădăcinile lor tainice.

Cu absolvenții, de acum 27 de ani, ai cursurilor organizate de Uzina Ciunget, pentru formarea personalului tânăr.

Voineasa „500”/ Primarul alături de tinerii asociației „Descoperă Voineasa”

Când directorul mai făcea pe ... Moșul, prin 1999

Acum, aici, constatăm că amânarea impusă de pandemie s-a potrivit unui moment cu semnificații profunde. În 15 august, a-nual, calendarele își sincronizează eroismele vieții pe cale, cu consacrarea prin sacrificiul suprem în ceata sfinților. Să con-statăm că atât Neagoe Basarab (semnatarul documentului/hrisov al atestării, și scriptice!, a localității Voineasa), cât și o întreagă familie de urmași, Brâncovenii, se vor fi suit duhuri sfințitoare la ceruri după canonizarea lor pământeană. Că inspirați, orga-nizatorii (Primăria, Consiliul Local și Asociația „Descoperă Voi-neasa”) cu preotul Nicolae Moga în frunte/ *că oastea e creștină!*- au potrivit într-o calendă sfântă: fiorul laic al unei colinde, ca o strigare peste sat și vreme, că dăinuim și că avem obligația cinstirii celor ce ne-au dat moșia, dar și datoria să o ținem frumoasă și să o dăruim, la rându-ne, celor ce vin după noi, pregătiți și responsabilizați că tradiția, istoria și credința în nemurirea firii sunt ceea ce avem mai de preț! Bucuria de-a fi fost acolo și constatarea că generațiile își construiesc, neabătute de vreme și vremuri ștafeta mi-a dat o stare de bine pe care o adaug mărturiei mele. Întâlnirea cu oamenii frumoși pe care îi iubesc și rememorarea celor plecați în eternitate de curând precum: Ionică Comșa, Mircea Cavadia, Virgil Florescu, Viorel Popescu mi-au întărit convingerea că oamenii sunt nemuritori atunci când pe pământ, trecători fiind, își lasă neuitatele urme. Să pomenim oameni, locuri și faptele lor, spre a le mulțumi pentru zestrea ce ne-au lăsat-o. Despre frumoasa lansare de carte, care a împlinit marea sărbătoare, vom mărturisi cu alt prilej. La mulți ani, VOINEASA!

AMINTIRI DIN…

În 1966, acum 50 de ani, începeau lucrările pe șantierele Lotrului. În 1972 se punea în funcțiune primul hidrogenerator de mare putere (170 MW), în centrala subterană a Ciungetului. În 1976 toată capacitatea instalată a centralei - 510 MW, era dată în exploatare. La realizarea Amenajării hidroenergetice „Lotru" au fost antrenați, cu diverse rosturi (proiectanți, constructori, realizatori de echipamente electro-mecanice și de automatizări, finanțiști etc.) oameni de toate profesiile, și toate competențele. Câteva zeci de mii de oameni, cu locurile de muncă prin toată țara, alături de șantieriștii care împânziseră zona montană dintre Olt și Jiu, au fost părtași la edificarea unui lucru făcut să dureze. Cu ocazia jubileului unui început fecund… risipim aici câteva vorbe de recunoștință, amintindu-ne că am pus și noi 20 de ani de viață, dintre cei mai frumoși, lângă această inimă a României: Hidrocentrala LOTRU. Amintiri din… „miezul unui ev aprins"

A fost o vreme când timpul se măsura în metrii cubi de beton pus în corpul barajelor. Ritmurile de înaintare în subterana cale a construcției socialismului multilateral dezvoltat - în utopica luptă a omului demiurg ce înfrânge natura, supunând-o nietzschenian (după cum credeau vremurile atee ce îl duseseră pe Dumnezeu prin exilul siberian!), erau evaluate în metrii liniari străpunși într-o lună de zile, încununând mineriadele pașnice prin granitul munților. Creșteau lucrurile făcute de oameni ca Feții Frumoși din povești, aici fiind realitățile minunate, aievea și azi, după cum se arată siluetele de beton, ducând în spate imensele oglinzi de ceruri străvezii, ori palatele luminate feeric ascunse în fundul pământului; acestea, și multe altele, cu rosturile lor greu de înțeles fără o inițiere specială. Este cu adevărat o minune tehnică, irepetabilă și de aceea unică: Amenajarea Hidroenergetică a râului Lotru. Complexitatea proiectului este uriașă. Ceea ce s-a pus în operă în țara noastră, pe Valea Lotrului, dar și pe râurile învecinate din arealul dintre Olt și Jiu al Car-

pașilor Meridionali, se situează printre marile realizări planetare. Câteva date ne pot edifica: amenajarea are o cuprindere pe o arie desfășurată de cca. opt mii de Km^2; un sistem de galerii de transport subteran al apelor care are o lungime însumată comparabilă distanței, dintre Rm. Vâlcea - București; a șapte baraje de diverse tipuri între care cel de la Vidra cu o înălțime de 121 de metrii; două centrale subterane. Acestea permit realizarea unei rezerve posibile de apă de cca. cinci sute de miliarde de litri de apă anual (adică 70 de litri apă de băut/an, pentru fiecare cetățean al planetei!); realizarea unei posibile producții de energie electrică de cca. un miliard și jumătate de kilowați-ore anual, în condițiile unei hidraulicități normale, la care s-ar adăuga multe alte servicii necesare funcționării Sistemului electroenergetic național, în deplină siguranță. Aici se arată, succint realitatea desprinsă din aparenta minune, pentru că rare sunt momentele când ceea ce visăm poate deveni aievea. Acum o jumătate de secol, ca o aliniere a celor prielnice, a fost posibil!

A mai fost un furnicar de oameni sincronizați, ca niște albine lucrătoare, care trudea neobosit într-un anonimat, amintind de constructorii marilor piramide - să ne raportăm la minunile lumii vechi! Timpul faptei, cu măsurătorile lui speciale și cu planurile naționale, exprimând o voință demiurgică fermă și un entuziasm al creației - care nu trebuie dus, întotdeauna, în etichetările propagandelor doctrinare! - își scria cronica în lucrurile ei durabile. Faptele aveau și o cadență a reflectării lor în cotidian, prin reporterii vremii. Au fost mulți oameni dăruiți științei reportajului și cu menirea să dea o minimă recompensă morală celor harnici și devotați muncii lor, trăind, în entuziasmul indus: realismul socialist. Ziarele locale ale vremii își aveau reporterii de șantier care trăiau șantierul cu forfota lui întreagă. „Lumina de pe Lotru”, „Secera și Ciocanul”, „Orizont”, mai târziu, „Curierul de Vâlcea” aduceau vești, cu ardere rapidă despre oamenii și isprăvile lor. Apoi s-au aliniat și scriitorii care și-au zis să lase mărturii-testament și așa au apărut cărțile de

reportaj. Ilie Purcaru (Țara Loviștei), Doru Moțoc (Undeva, o lumină), Ioan Barbu ș.a În trecere avem poeme de la mulți alți autori, individual, și în antologii diverse (George Țărnea, George Achim, Felix Sima, Lucian Avramescu, Petre Dinulică, Gh Stănescu, Mircea Cavadia, Gheorghe Bogorodea ș.a. Scrierile monografice apărute recent, pentru localitățile lotrene: Voineasa, Mălaia, Brezoi nu au putut ocoli transformarea unei realități, venită din vechimea cu păstorit și exploatarea pădurilor (cu plutărit, cu mocăniță, dar și cu modernele camioane, mai târziu.), să nu observe asaltul valorificării potențialului hidro-energetic, ori, mai nou, oportunitățile turismului. Se cuvine să menționăm aici numele acestora: Gheorghe Ploaie, Petria Dobrin, Gheorghe Stanciu, Petre Bardașu, Mircea Cavadia, Nicolae Moga, Gelu Efrim, Costea Marinoiu, Gheorghe Simeanu etc.

În această trecere în revistă scoatem în evidență și un autor special: Viorel Popescu. La distanța unui jubileu (cincizeci de ani!), de la începutul lucrărilor pe marele șantier al Lotrului (1966!) tânărul reporter al acelui început revine cu reportajele de atunci, și vrea să le pună într-o nouă carte. Aducerea aminte și asumarea unei misii civice îi dăduse ghes autorului nostru, încă din 2013, să ne reamintească despre o vreme cu eroism și entuziasm, departe de spiritul de azi. Atunci s-a arătat… „Martor la o epopee”. Ne mărturisea, iar acum vrea să ne reamintească cum a trăit mai mult de o mie de zile printre oamenii șantierului lotrean. Am putea parafraza aici despre cele… o mie și una de … zile, pentru că slujea pe atunci la „Lumina de pe Lotru”. Revenirea la vremea începutului, cu nostalgia întreagă, dar și cu evaluarea lucidă a înțeleptului, trecut prin multe, este benefică scrierii unei istorii care riscă să-și piardă reperele. Anonimatul minunii, să poată rămâne inexplicabilă, are totuși nevoie de provocarea simbolului, măcar atât cât să respectăm lucrul unei generații, câștigată pentru marile însemne ale timpului. Într-o lucrare omagială: „Hidrocentrala Lotru - 40 de ani de la începerea lucrărilor”, Ed. CONPHYS, Rm.Vâlcea, 2007, cu un

conținut ceva mai specializat domeniului tehnic, încercam împreună cu mai mulți colaboratori să reconstituim un tablou al făptuitorilor, ca pe o recuperare posibilă a participanților la realizarea efectivă a proiectului. Să consemnăm măcar o listă a… eroilor, oameni obișnuiți care nu știau că fac o anume istorie. Într-o înșiruire-pomelnic voiam să putem legitima mândria urmașilor în spusa, care te-ar mai ține legat de faptele mari: și tata/mama, poate bunicul, poate unchiul au lucrat la Lotru! Dar efortul nostru n-a putut fi dus la capăt. Am recuperat, nu fără eforturi deosebite, doar cca. cinci mii de nume din cele probabil mai mult de zece mii. Credem că recuperarea, în continuare, poate fi o dovadă de respect și mulțumire a noastră pentru sfintele lor daruri lăsate să ne slujească viața.

Viorel Popescu își asumă o datorie de onoare și ne vorbește, prin vorbele demult tezaurizate în cronică de ziar despre clocotul altei vremi. O face provocând mirarea celor ce văd lucrurile, când majoritatea eroilor vor fi plecat... peste culmile cu vămi. Da, generațiile dinainte știau să facă repede și bine lucrurile, care iată, dăinuie de o jumătate de veac și se află încă tinere în peisajul vindecat de rănile facerii. Simpla constatare că avem puterea să facem lucruri trainice și de mare tehnicitate ne poate readuce în matca firescului după orice rătăcire, cu condiția să nu uităm marile isprăvi și modul în care ni le asumam. Reportajele sale, le numeam cândva, în spiritul hesiodian: „munci și zile”, au prospețimea reactualizată și o artă a portretizării eroilor, fiecare priceput la ceva anume. Aerul timpului... cu plan, întrecere socialistă, mândria panoului de onoare este consonant acelei vremi când totul se măsura în metri cubi, metri liniari, zile înainte de termen... O tempora, o mores! Azi regula este întârzierea sistematică, returnarea banilor pentru nerespectarea termenelor, refacerea lucrărilor recepționate deja, dar dovedite, repede, prost făcute! Este util exemplul, dat de cartea promisă, căruia îi mai putem adăuga, din vremea când altfel se scria o epopee: Transfăgărășanul, Canalul Dunăre - Marea Neagră, Hi-

drocentrala cu sistemul de navigație înglobat, de la Porțile de Fier, amenajarea Bistriței, Argeșului și câte alte cetăți ale oțelului, chimiei. Nu tânjim după numitele... perioade revolute cum există tentația propagandelor de un anume fel care identifică numai... punctele slabe ale unei economii care... prea duduia și ajunsese, după spusa pseudo-vizionară: un morman de fiare vechi. Nu avem voie să uităm cine am fost, cine suntem, cu bunele și relele noastre! Apoi, în acest spirit al autocunoașterii, să ne punem întrebarea: ce lucruri notabile am mai făptuit în ultimul sfert de veac? Vom constata prețul plătit unei transformări radicale a sistemului nostru economico-social. Că încă trăim într-o zestre moștenită de care trebuie să avem grijă, ca de ochii din cap. Iubind aceste minuni - aici se poate vorbi de viziunea unei dezvoltări durabile, de grija pentru generațiile următoare!- vom fi mai responsabili cu păstrarea lor peste generații și apoi, la vreun nou moment prielnic, se va redeștepta românul din somnu-i prea molatic și se va reapuca de trebile importante, încă în mare așteptare. Autorul, la jubileul nașterii șantierului hidrocentralei Lotru, aduce un omagiu, ca un avertisment, document peste timp să nu uităm că dacă s-a putut cândva, trebuie să se poată și în continuare. Remarcând nobletea gestului – costisitor pentru orice pensionar!- trebuie să ne plecăm cu respect în fața unei conștiințe civice, din ce în ce mai rare, în frământata-ne vânătoare de vânt!

Obs. articolul a fost publicat în rev. „Curtea de la Argeș”, în 2016, cu ocazia jubileului.

OMUL ȘI...MUNTELE
(In memoriam* Gheorghe Ploaie!)

Ne propunem aici să facem o remarcă anume, privind această legătură inefabilă dintre om și munte, împrumutând inspiratul nume dat unui simpozion internațional și ocazionat de Voineasa: „Omul și Muntele”. Sufletul acestui eveniment de înaltă ținută științifică a fost profesorul Gheorghe Ploaie, un împătimit în dragostea lui pentru profesia aleasă și pe cale de consecință pentru cei cărora trebuia să le sădească cunoaștere și un anume fel de-a fi. Persoanele despre care vom aminti aici au ieșit dintr-o anumită generalitate - aceea a unei iubiri la prima vedere pentru munte!-, pentru că legătura specială cu muntele s-a impus și dintr-o necesitate practică, invocam mai sus meseria aleasă.

Lucrarea noastră (albumul propus de „Clubul Lotru”!) și-a ales nume de oameni care au trăit o perioadă anume pe Valea Lotrului, la Voineasa și care în stagiul lor lotrean au avut calitatea de... „colonești” adică de veniți („venetici”) între statornicii locului demult munteni până în măduva oaselor lor și cu muntele așa de impregnat că nici nu-i mai observau măreția. În altă perspectivă se poate observa cum o invazie copleșitoare a noilor veniți - șantieriștii marelui șantier hidroenergetic al Amenajării „Lotru”!- a determinat o schimbare radicală a peisajului, a ocupațiilor tradiționale, a produs un alt fel de-a trăi vremea, mai în ritmul unui înconjurător larg de dincolo de strâmtoarea unei Văi, cândva virgine.

Ne gândim la *controversata venire romană în Dacia* (la cei care nu vor să observe puterea civilizatoare a Romei din perioada colonizării ei asupra spațiului carpato-danubian!), la cum au construit colonizatorii-cuceritori: drumuri, castre, exploatări miniere, orașe-colonii cu tot confortul necesar, ba chiar și temple. Apoi că la plecarea lor... militară au lăsat urme solide în peisaj, ba chiar și îndeletniciri noi, fără a mai vorbi despre un

spirit nemuritor (zice-se că acesta este veșnic!), ce să mai vorbim de amprenta genetică a celor impregnate prin dragostea omenească fără oprelişti. Au adus cu ei coloniştii tot ceea ce le cerea modul lor de viață.

Să observăm la persoanele studiului nostru de caz, colonişti cu toții, că au venit în...Dacia lotreană și s-au însoțit cu lotrence/lotreni de pe Valea Lotrului. O statistică poate ușor pune în evidență și că la retragerea... *aureliană* a șantierului sângele coloniştilor va fi rămas în atâția urmași cu bunicii materni lotreni. Pentru familiile coloniştilor venite în întregul lor din altă parte, vom observa că locul natalității urmașilor este lotrean... cu consemnări în regulă, ce să mai vorbim de educația școlară... Câteva nume susțin afirmația: Gheorghe Ploaie, Mihai Sporiș, Gheorghe Brănescu, Oprescu Nicolae, Manea Simion, Vasile Gheorghe, Carabet Cristina, Canciu Gheorghe, Jeni Cosac, Florea Florinel, Levandis Gheorghe...

Să dăm Cezarului ce este al lui și să recunoaștem totuși generalitatea! Oamenii muntelui cei mai statornici în istorie sunt păstorii. Cei dedați transhumanței sunt doar în aparență sezonieri în pendularea lor, ritmând anotimpurile. Vechimea lor este atestată de stână, de cuvintele (zice-se dacice...- vezi I.I. Rusu!) încă vii în limba nemuritoare. Pastoralul Văii Lotrului la fel ca de pe toți munții lumii își are, totuși, portul propriu și folclorul său ungurenesc comun Mărginimii Sibiului, Olteniei de sub munte, Văii Jiului. Traiul între munții cu ierni aspre a adaptat oamenii la o viață cu o știință a viețuirii bine însușită și un fel de-a fi prevăzător pentru cele ce urmează, cu o mare rezistență la schimbare în ceea ce înseamnă înnoirea abruptă, uneori o îndărătnicie evidentă. Cum să renunți la habitatul tău, pentru rosturi publice, fără să-l aperi uneori cu haiducia... Lotrului?

În acest mediu vremea a adus coloniştii să schimbe rosturile așezate. La început vor fi venit cei ce vor fi vrut lemnul pădurilor seculare și tăierile acestora se vor fi făcut din ce în ce mai rapid, după cum tehnologia avansa: plutărit, transport cu mocă-

nița pe căile de fier înguste, auto - cu mașini performante. Se va fi instituit în viața oamenilor generalitatea forestierilor, de tot felul: păzitorii-pădurari și tăietorii copacilor cu noi reguli instituite și cu schimbarea proprietății: dinspre moșnenii devălmași, către statul unora (că al tuturor nu poate fi, în mod real, niciodată!). Iată un prim val de colonești și odată cu ei... *vânătorii* speciali care vor duce vorba despre locuri și oameni: Mihail Sadoveanu, Ionel Pop, Paul Decei, Munteanu Murgoci, Emm. de Martonne, Dorin Pavel și mulți alții, cu diferite căutări. Cei care vor fi găsit firicelele de aur în ape vor fi adus rudarii să dea numele Rudăresei, Rudarului și vor fi întemeiat coloniile să-l adune pentru cei ce i-au adus. Tehnologiile avansate vor fi deschis minele de la Valea lui Stan, și pe cea de Mică, de la Cataracte. Au rămas câteva nume de locuri, dar și urmașii coloniștilor rudari (mineri!), păstrându-și tușa inconfundabilă a vorbelor, ba chiar și anumite priceperi în lucrul cu lemnul. Despre pescuitul lipanului, lostriței, păstrăvului, ori vânătoarea unor trofee de cerb, urs, capră neagră se dusese vestea! Hrisoavele vorbeau despre obligația locuitorilor să dea lăcașelor mânăstirești cotă parte din cele pescuite, vânate.

Marea colonizare a început după ce s-a observat că Râul Lotru are potențialul hidroenergetic cel mai mare între râurile interioare ale României. Moda amenajării în scop energetic al apelor țării demarase din nevoia de electricitate a modernității. Bicaz, Argeș... Dorin Pavel observase, prin anii 30, potențialul Lotrului, apoi geologi, topometriști, cartografi, hidrologi, meteorologi au... *vânat* parametrii caracteristici și au început să dea de lucru proiectanților. Când s-a declanșat... marele război al convertirii spațiului în amenajare hidroenergetică, în 1966, totul era pregătit. S-a început cu drumurile de acces pe care au venit... coloniștii și pe care au adus *mașinile de luptă* și nu vorbim de o figură de stil. În propaganda vremii, vorbindu-se despre eroismul *clasei muncitoare* (bancul cu... clasa conducătoare al propagandei vremii!), se spunea că aceasta se luptă cu natura să-i

smulgă prin forță, în folosul oamenilor, avuțiile; că omul supune natura! (stupidă naivitate aceasta contrapunere împotriva firii! Un fel de negare atee a ceea ce ne-a întemeiat și ne este model de perfecțiune!). O luptă a fost, dar nu cu Natura, chiar dacă în sânul ei încăpător, ci cu mentalitate umană, firească în obișnuința ei și cu forța unei tradiții conservatoare excepționale, venind din primitivitatea ancestrală - aici fără sensul peiorativ, adică în dreptul dintru început al primului venit! - că tot am discutat despre pastoralul... spațiului mioritic, aici cu vechime incontestabilă.

Acestei lupte pentru energia apelor i s-au alocat resurse imense. Oamenii aduși pe acest front, numiți colonești, au fost ca un mare anonim, dar între ei s-au numărat câțiva pe care locurile i-au reținut prin ceea ce au reprezentat într-un eroism particularizant și nu neapărat legat de scopul descălecatului lor pe Valea Lotrului. Toate eforturile țării se concentraseră să scoată din piatră seacă energie pentru ca economia să duduie..., dar pentru acest lucru, colateral, trebuiau dezvoltate cele indispensabile. Armata cea mare - zeci de mii de oameni!- avea nevoie de case, școli, dispensare și mijloace de recreere pentru refacerea capacităților vitale... Nu vom vorbi mai jos de coloniștii care au venit, au învins și apoi au plecat spunând cu mândrie: *și eu am fost la Lotru!* Sunt câteva mii care au trecut prin Lotru și acesta le-a marcat tot restul vieții prin măreția *Minunii*, la care au contribuit și cu efortul lor creator. Vom reține doar câteva nume din încă membrii activi și/sau simpatizanți ai Clubului de Turism Ecologic Montan „Lotru” Voineasa, pentru a autentifica de ce sunt Oameni ai Muntelui, deveniți printr-o anume ascensiune hărăzită de soartă!

Școala, una depășindu-și condiția de școală generală pentru copiii satului Voineasa, va deveni liceu cu profil dedicat vieții șantierului. Își va fi extins programul și cu seralul necesar să cuprindă pe toți doritorii. Un corp didactic format din mulți profesori tineri și entuziaști va fi urmat valul coloniștilor. Peste vre-

me numele lor este reținut cu respectul cuvenit unei misiuni împlinite exemplar. În profilul ales de noi pentru această recuperare, de om al muntelui, fixat în conștiința locului Gheorghe Ploaie ne poate fi un model.

Contribuția profesorului Gheorghe Ploaie la crearea unui profil anume de om al muntelui, pentru Valea Lotrului... și nu numai, este majoră. Profesorul de biologie a instruit generații de elevi și în același timp s-a perfecționat continuu. A îmbinat cunoașterea teoretică cu cercetarea din teren, apoi a dus în dezbaterea la cel mai înalt nivel constatările proprii, în simpozioanele internaționale, dar și în referatele de specialitate cerute de acreditarea doctorală. Urmele trecerii sale cu folos prin marele laborator al naturii, prin sala de clasă, prin cărțile și lucrările editate și date în folos public, sunt impregnate de o personalitate puternică. Personal l-am însoțit pe crestele munților, să le pot descifra acestora tainele pentru menirea hidroenergetică, căreia îi devenisem slujitor. Cu elevii săi l-am observat colindând laboratorul, imensul imperiu al naturii, pentru a-l descifra cu toate simțurile de dincolo de buchiseala teoretică. Emulația creată în cercetarea științifică - vezi organizarea simpozioanelor internaționale „Omul și Muntele”!-, activismul în promovarea spiritului ecologiei moderne, inițiativele în domeniul reglementărilor specifice (vezi ariile protejate, parcurile naturale etc.), îndrumarea organizațiilor nonguvernamentale, managementul de vârf în domeniul școlii îl arată pe Profesor Dr. Gheorghe Ploaie ca pe un OM-Munte! Vom adăuga aici câteva fotografii adunate cu ochii și mintea sa și date unor mângâieri speciale, uneori aducerilor aminte celor ce vor fi trecut cândva prin timpul și locul trăirii plenare al celui hărăzit să facă din studierea vieții o adevărată religie.

Cu elevii Liceului din Voineasa, spre Lacul Câlcescu, iulie 1982

LIRA LITORALULUI 2021

(Poezii dedicate)

Dragoste de Lotru

Limpezi adunări de ape
Munți cu fruntea în soare
Voinic peste tot și toate
Lotrule! Ne ești sărbătoare!

Cristal, în marea alpină,
Cu susurul prins în salbă,
Smarald de cetină-n lumină
Zbucium cu-nsorire albă.

Pe Lotru, acolo, acasă

Voineasa! mândră tu eşti,
Cu Puru şi Vidra mireasă,
Chemare, mereu să iubeşti.

Balindru, Dobrunul, Nopteasa
Poteci umbrite, ascunse-n brădet
Ne cheamă! Ne cheamă frumoasa,
Cetatea luminii de la Ciunget!

Nedei, Muntinu, Micaia
Din Robu-n Parâng şi pe Goaţa
Jidoaia, Mălaia, Păscoaia
Îşi frământă limpede viaţa.

Di-nalte Obârşii, către Brezoi
Treci prin adânc, pentru noi.
Eşti chipul cel nou dintr-un tot
Cum României îi este un Olt.

Lotrule! Lotrule! şi tu Brădişor
Apă eşti, şi foc tuturor
În vatra nestinsă din casa:
Mândră, frumoasă, Voineasa!

Întrebare

Toată lumea-mi zice (român!) Lotru
C-am furat un lemn din codru.
Era din pădurea mea,
Lemnul fiind, doar o surcea!

Cu legi-drujbe (şi slujbe!), nou veniţii -
Cum s-or numi, pricopsiţii?

Ce-mi hotărâră să doboare
Păduri bătrâne, seculare?

Constatare

Codru-i frate cu românul
Dușman îi e statul, jupânul!
Stat român, stat român
Stat prostit și prost stăpân!

Îndemnuri

Tu neam momit, în amorțire
Trezește-te!, vino-ți în fire!
Caută-ți păstor, acum!
Om de caracter, om bun!
Să aibă grijă de moșie
Că ne ducem pe pustie...

Oameni buni, veniți acasă!
Nu lăsați șoareci să roadă
Țara voastră cea frumoasă,
Să ne punem iar pe treabă!

Echipa de bază, LOTRU

Foto P. CICK

Mihai Sporiș, „șeful” Grupului LOTRU

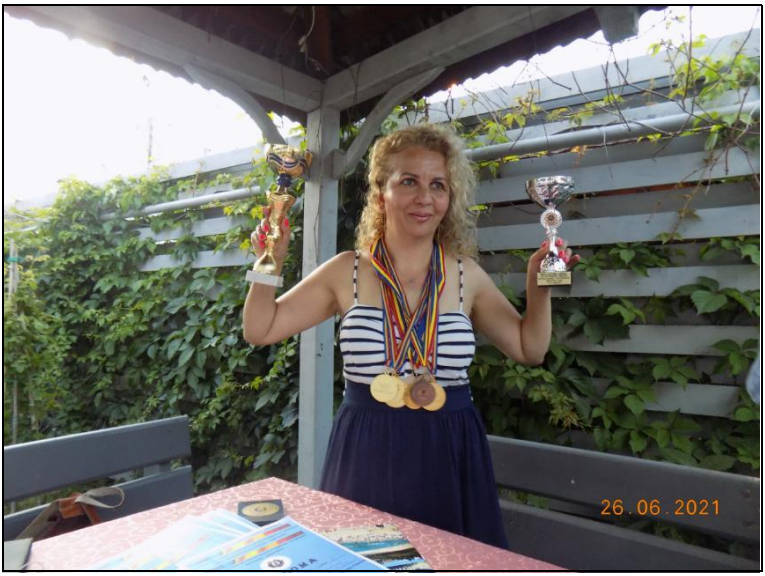

Corina Oprescu, preşedintele Clubului Lotru - Premii cât nu poate să ducă un om...ani de-a rândul!

ÎNTRE REALITATEA FICȚIUNII ȘI ADEVĂRUL MINCINOS

În plină tranziţie, dinspre ceva nebulos către ceva neclar, a apărut o vastă „literatură” scrisă cu pixul primit cadou electoral, ori cu stiloul, cu pana de idei muiate în călimara cu venin, cu apă de ploaie, cu *certitudinea* celui care ştie tot, foarte sigur, din surse foarte serioase. Aceasta pluteşte peste memorialistica scrisă cu năduf, peste documentele unor adevăruri ocultate, peste un ocean al suferinţelor scurse prin… *canal*, în bolgiile iadului concentraţionar, peste faptele unor pătimiri pe care *memorialul*

durerii (ca o sinteză a cronicii unor suferinţe!) le-ar putea aduce spovedanie pentru iertarea călăilor şi mântuirea vremii de azi de răul lui ieri. Adâncul nelimpezit lasă vederii doar gunoaiele şi frâul liber al celor ce nu se lasă duşi la ghena istoriei. Huzurul de azi al torţionarilor dovediţi şi, simultana mizerie a foştilor deţinuţi politici, este recunoaşterea unei stări de fapt. Din marea recoltă… literară, cu cele profunde şi necesare mântuirii, alături de avalanşa atâtor lucruri neavenite este greu de desprins urâtul de frumos, necesarul de inutil, interesantul de locul comun, originalul de plagiat, autenticul faţă de kitsch…, etc. Aşa ne-au năpădit toate „nestematele", nesperatele, disperatele şi nepublicabilele altădată, produse ale unor minţi libere de orice canon, dar în canon, foarte încinse de temperatura vremii… De gustibus…! Se vor fi găsit, imediat, noii îngeri păzitori ai acestor trăsnăi: editurile şi sponsorii generoşi, fără să ştie întotdeauna pe ce cheltuiesc banii, prea uşor obţinuţi, ori doar gestionaţi în numele celor pe care îi reprezintă, nefăcând-o însă! Ivite precum ciupercile (să profite!) după ploaie, în conflict cu limba română, cu dreptul de autor (cu propriile drepturi… legitime!) şi cu faptul estetic vor sluji în sălbatica economie de piaţă: gusturile, orgoliile, vanităţile, întotdeauna contra cost, şi după pofta clientului plătitor. Toată lumea a început să se priceapă la scris, precum tot românul e chibiţ la… fotbal. Dacă în ce priveşte fotbalul s-ar găsi scuza că acesta se face în principal cu picioarele şi alea înfipte dosnic şi doar uneori, fraudulos, punând mâna (aici excepţia făcând-o cei ce slujesc înaltele porţi, peste statul de om, adică portarii care au în *job,* ca şi politicienii, pusul mâinii în spaţiul imunităţii ca un careu mic şi chiar în cel mare, cu mai multe… parale!), în ceea ce priveşte scrisul… noii „literaturi", mâna şi aici folosită fără meserie, ar fi trebuit să se subordoneze capului aşezat pe aceiaşi umeri. Dar o scuză se mai găseşte. Atunci când ne pierdem capul ce să facă bietele mâini care o iau şi ele razna…? În tranziţie fiind, cum să nu-şi piardă bietul cap orientarea? Până mai ieri, temeinic, cu repetiţie să ne

intre bine în el, *adevărul* unic direcţionat, *bine* definit şi de necomentat, *Dreptatea* avea conturul definit, *eroii* erau cunoscuţi şi *morala* îşi avea *principiile* clare, iar *duşmanii* se arătau hidoşi, sugând *sângele poporului* într-un nărav vechi *boieresc*, ba chiar şi *burghez*. *Patrioţii* erau cei ce îşi dădeau viaţa în iubirea lor faţă de *patrie.* Ciudată *patria* asta! Mamă vitregă pentru unii - nu puţini în… ţara profundă! - evident ostilă pentru alţii, în partajarea ei subversivă cu… egalitatea postulată. Aşa că erau mulţi, mocnind şi cârtind tocmai suferinţa nerecunoscută şi interzisă arătării ei la faţă. Se auzea des sentinţa: *„pentru unii mumă, pentru alţii ciumă!”* exprimată într-o pornire spontană în care cenzura devenea spectator, sub acoperire.

Dar s-a întâmplat (oare, ce loc să fi avut întâmplarea, în reaşezarea lumii şi ruperea cortinei de fier?) ca „înaltele porţi” să se lase o vreme deschise şi să se amestece albul cu negru, negura să devină dominantă. Cel ce fusese legat prin fire multe şi nevăzute ajunsese de… capul lui (aşa credea nefericitul!), în noaptea cu fulgerătură atunci când nu doar caii se fură şi unde putea striga din toţi rărunchii, că oricum nu-l auzea nimeni în larma tuturor, în care nu-l observai pe celălalt. O mare mişcare browniană îşi urla acumulările, agitându-şi mâinile lăsate special fără cătuşe. Cot la cot hoţul din buzunare, cu omul nemulţumit dus la răcoare pentru că… *fluierase în biserică*, ori cârtise la fostul stăpân fiindcă îi luase drepturile legitime… Răcnetul cel mare cumula toate răcnetele din piaţa publică, fie-care cu motivul său. Cine striga mai tare, cine băga pieptul mai în faţă se putea alege cu ceva… Aşa s-au arătat… naivii, viitorii pricopsiţi şi revoluţionarii haosului, numai buni… la pescuitul cu plaşca… Pescarii cei vechi aveau sculele şi meşteşugul cu ei, ba chiar şi copiii pregătiţi să se procopsească de pescuit în marea buimăceală a plevuştii… Iată-ne, definind, cumva, tranziţia! Cum să facă *foştii,* să se vindece de cele vechi? Ca în *scăldătoarea de la Vitezda*! Să rămână aceiaşi *pescari de oameni!* Celui prostit înainte, ca să nu poată vedea noua străfulgerare,

băltoaca trebuia să-i rămână tulburată pe toată durata acestui… pescuit fericit. Iar în firea *peştilor* să se inoculeze senzaţia marii fericiri democratice, după *traversarea tunelului*, a *deşertului* (alte modele inteligibile ale … tranziţiei!). Ca să treci fictiv pe malul celălalt şi să cazi tot în picioare cu puterea malului de pe care ai plecat… trebuia dublu tulburată apa… mocirlei. Oare acesta să fie motivul pentru care la noi, la români, tranziţia nu se mai termină? Nu cumva pescarii roşii şi cu sculele lor, s-au vindecat în scăldătoare, măsluind îngerul cel mare cu darurile de pe maluri? (A se citi resursele pământului, în care includem şi materia cenuşie dată spre sărăcirea de duh!) Sigur şi-au recăpătat firmanele, li s-au reafirmat slugărniciile, iar în interior, dreptul asupra turmei: să o tundă, să o mulgă, când, şi cum vor voii!

Când primeşti o carte scrisă în perioada aceasta de tranziţie, constatată interminabilă, faci rapid o trecere în revistă a datelor de identificare, să vezi dacă între cele multe primite, aproape simultan, trebuie, neapărat, să o citeşti. Este grea alegerea. Mulţimea apariţiilor editoriale, chiar dacă în tiraje modeste seamănă cu o frenezie a buruienilor amestecate cu plantele nobile, unele foarte rare, altele chiar comestibile, pe maidanul, ca un loc al tuturor. Totul pare un câmp foarte larg, evident conflictual, pe terenul lăsat pârloagă de fosta literatură propagandistică a realismului socialist. Vidul, adică absenţa fostului câmp de forţă instituit cu rosturi clare, se reîncarcă, natural, cu cele nerostite din cauza căluşului, cu ceea ce era interzis, cu ceea ce trebuie strecurat subliminal de către cei ce vor să se reaşeze, cu ceea ce trebuie spus, ca într-o sticlă pusă în plutire spre a salva ceva… prin hazard.

Dacă vrei să fii în realitatea tranziţiei trebuie, neapărat, să o trăieşti, descifrând-o! Să o citeşti, prin adevărul omeneşte posibil, intuit de aproapele tău aflat cu tine pe aceeaşi scenă. Unor prieteni cunoscuţi, din cele făptuite mai demult şi cărora le-ai acordat clauza, până la proba contrarie…, le citeşti, fără *precalificare* cărţile. Pentru ceilalţi va trebui, apriori, să-ţi iei

măsurile „să nu arzi gazul de pomană”. Este uşor de constatat improvizaţia înainte de deschiderea unei cărţi. După cum arată obiectul intuieşti respectul pentru carte, ori statuia pe care, glorie ieftină pentru autor, eventual sponsor, vrea să se insinueze vânătorul de merite ieftine, folosindu-se de ambalaj în lipsa conţinutului. Aici ne poate veni în ajutor chiar evenimentul cu lansarea publică a cărţii, unde se arată, ca untdelemnul la suprafaţa apei… de ce, şi pentru cine, a fost scrisă cartea, adică *qui prodest*? Presupunând că ai fost la lansare, că ai citit prefaţa, introducerea, referinţele de specialitate nepartizane şi că eşti în predispoziţia adecvată lecturii şi începi să citeşti, te întrebi când te opreşti? Dacă ai gustul exersat şi rafinat de multa carte valoroasă citită, cu autori validaţi public, observi uşor frumuseţea stilului, faptul că are ceva al lui şi numai al lui. Că este original şi ştie să te prindă în mrejele lui, să-ţi capaciteze atenţia, inclusiv asupra modului de gândire şi al percepţiei asupra realităţii, să te transpună în dezbaterea istorică, aproape imposibil de tranşat între ipotezele în dispută. Atunci nu te laşi din lectură până la concluzia finală a autorului, undeva spre final şi încerci să o pui în cumpănă cu cea personală. Poate exista un consens asupra ideilor, dar şi lucruri, fapte care au evaluări diferite, interpretări, unele poate contrare, lucruri evident normale dacă ne acceptăm diferenţele, aparatele diferite de interpretare, tributare profesiilor şi unor experienţe pe trasee diferite de viaţă, chiar dacă în aceeaşi societate, în respiraţia aceluiaşi aer şi sincroni cu leatul.

Iată-ne în faţa cărţii lui Traian Dobrinescu, romanul „Cei morţi înainte de moarte” apărut la Editura Aius, Craiova, 2013. L-am primit înaintea Crăciunului din anul apariţiei şi trimiterile la o mai încercată lună Decembrie m-au făcut să-l lecturez… imediat. Apoi la lansarea amânată pentru 2014, la Biblioteca Judeţeană a Vâlcii, în prezenţa editorului şi a unui public pestriţ, între care şi iubitori de carte, prieteni ai autorului, oameni po-

litici (între timp, din 2012, Traian Dobrinescu fiind şi parlamentar din partea liberalilor vâlceni!), voi fi auzit şi alte păreri care mi s-au părut mai pe lângă subiect (la propriu!) şi foarte departe de … obiectul evenimentului, adică spusele, irelevante, faţă de o carte, realmente bună, în afara prea obişnuitului celor de duzină, cu faţă dulceagă şi cu chip de papagal strident şi multicolor, într-o modă a kitsch-ului şi a lipsei de gust. Iată-mă revenind asupra romanului, cu altă aşezare şi cu alt ritm al lecturii. Am avut vaga senzaţie că citesc o altă carte. Se deschisese altă perspectivă asupra evaluării. I-am promis autorului, sub emoţia proaspătă a cărţii sale, că îi voi dedica o recenzie. Am amânat, *sine die,* ecoul. Ceva îmi impunea o anumită decantare, o limpezire a gândului indus de emoţia estetică. Cartea - roman, dincolo de produsul, în sine fapt de cultură, reprezintă şi o atitudine civică, militantă şi aici acest plan îmi solicita altă perspectivă de analiză şi recepţie. Reiau lectura cu adnotări pe pagini să nu-mi pierd cele ce mă străbat, cu alte conotaţii… Ei nu! Nu te-am surprins pe de-a întregul! Pare altceva în simbolurile tale. Ni se spune ceea ce, peren fiind, este foarte ascuns şi se relevă numai iniţiaţilor. Acordul sensibil şi subtil al autorului - cu un rafinament propriu celor ce au exerciţiul limbajului şi au slujit limbii oamenilor - cu lumea sensibilă a metaforei îl descifrasem în volumele sale de poezie. Dar romanul acesta trebuie să spună ceva, foarte repede, chiar incomod! Să nu-l supere oare, pe Dumnezeu, singurul îndrituit, judecător absolut? O şi spune, la taifasul concluziilor, deşi adevărul este departe de-a fi slobod, fără vendeta partizanilor, întotdeauna prin preajmă, gata să apere don-quijotesc redutele pierdute. Cum să răzbată strigătul, să fie auzit şi crezut în vacarmul minciunii coafată politic? Adică se poate impune o idee, peste o anumită voinţă minoră, dacă este corectă doar din perspectiva jocului politic? Şi ce murdar poate fi jocul politic într-o lume a aparenţelor fardate, falsificate sub reclame şi etichetări mincinoase! Aici poetul tuturor, inculcat în poeme, devenea perso-

najul central al romanului şi îi cam împrumuta ideile, idealurile, gândirea. Era cel surghiunit pe Valea Lotrului, trăia realitatea locului cu geografie, obiceiuri şi felul de-a fi al oamenilor. Aici, intuitiv intra în grila filosofului care consideră spaţiul şi timpul locuri comune ale experienţei comune mai multora şi posibilitatea unei punţi de înţelegere. Era partizanul cercului de idei politice, de esenţă creştin-democrată care se aduna la Bucureşti pe strada… Sfinţilor. Părerile lui Traian Dobrinescu, privind dreapta românească - aceea căreia nu s-a dorit să i se facă o judecată corectă şi este încă într-un fel de obroc, o anume punere la index - despre marile personalităţi ale culturii române, etichetate ca legionare (Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Nae Ionescu, Radu Gyr, Vasile Militaru… din marea… *academie de sub pământ!*) le cunoşteam demult, fiind consonanţi ideii recuperării, fără părtinire, a tuturor valorilor româneşti din interbelic, aşa cum la artefactul arheologic îi faci descărcarea după metode acreditate. Perioada legionarismului, spiritul mistic, fundament al tradiţiei creştin-ortodoxe, modul de-a fi trăit sacralitatea, chiar în afara istoriei, nu pot fi eludate din nicio dezbatere publică dacă vrem ca adevărul să nu ne fie mincinos prin eludare, trunchiere, ori fără curajul de-a privi în faţă, în ciuda opreliştilor legiuite (?!). După această constatare m-am întrebat în ce măsură ficţiunea declarată a romanului reflectă o realitate în generalitatea ei? Apoi, dacă nu cumva personajelor reale (locurile botezate şi numele oamenilor, vorbitoare despre neamuri cu perenitate, sunt constante pe care, cu o oarecare aproximaţie, le poţi considera veşnice, în afara istoriei, iar pe cele de împrumut le poţi scoate, cu o anumită semnificaţie, în anumite împrejurări …), alese aleatoriu după părerea noastră, le poţi ataşa o anumită… poveste, fără a deranja generalitatea prin particularul neadecvat? Cu personalităţile aduse în contextul povestirii situaţia era clară! Ideile lor erau demult cu marca evidentă a personalităţii şi răspundeau prezent: prin articole, discursuri publice, cărţi publicate la strigarea … numelui, prenu-

melui, etniei şi apartenenţei la ideea politică. Numele create au puterea sugestiei: Pădureanu, Margine, Răuţ, altele sunt împrumutate să se lipească de peisaj: Pleşanu, Ciucă, Socol,… multe sunt culese din oprobriul public care le-a dus în folclorul care nu uită răul făcut: Ţapu, Vlădău,… Cu locurile acestea şi printr-o curioasă potrivire de destin, cu neamurile amintite de pe Valea Lotrului mă împrietenisem demult! Cât de bine şi-a asumat decorul unui timp, mai încoace, fostul profesor de la Mălaia, mai demult şi cum îl va fi ajutat memoria să nu deturneze, prin neactualizare, realitatea de prin 1989? Apoi dacă acel decor fictiv, luat din peisajul natural concret, mai slujeşte ideea de adevăr, mai ales că parte din lectori pot fi lotreni şi trăiesc în balansul dintre ficţionalul cu nume şi prenume adevărate şi realitatea schimbată ce refuză să se recunoască? Erau nişte provocări cărora voiam să le descopăr soluţionarea.

Cum să pot exprima coerent un ecou reverberat de atâtea repere muntoase cum sunt planurile structurate ale romanului? Să mă poziţionez ca observator, în mai multe planuri şi să pot spune ce se poate vedea din Cocora? Să mă sui în Pleaşa de deasupra Văii Lotrului să privesc Podul Rugilor? Să-mi amintesc de faptul că am trecut prin Politehnica bucureşteană şi pe paradoxala stradă a Sfinţilor, aflată între Bulevardul cu numele eroului comunist bulgar Hristo Botev şi Calea Moşilor? Că am cunoscut şi eu ca inginer, marele şantier al Lotrului şi apoi, paradoxal, după 2001 marginalizarea, să-şi poată face de cap *băieţii deştepţi* şi că după 2012, chiar un mare şi istoric, partid liberal, mă va fi dus… în Siberia celor fără de competenţă, măsurând calitatea persoanei, nu după CV-ul negru pe alb şi referinţele publice existente din belşug, ci după taxa (şpagă, ori plocon, amintind de timpul revolut şi temeneaua orientală! … în esenţă!) reglementată… a contribuţiei băneşti echivalată în puncte de clasament pe o anumită listă…? Efectul pervers al unei reguli imorale l-am cules imediat prin cei ce vor fi căzut în laţul propriilor urzeli. Amintesc lucrurile acestea pentru a-mi

autoriza ecoul, unui… Stan Păţitul în cele ce voi spune, feliat cumva, despre cartea lui Traian Dobrinescu şi el un luptător pentru adevăr, privit cu superiorităţi imbecile de cei ce nu au obiceiul să se uite dincolo de interesul propriu, că despre apetenţa culturală, ori vreun crez existenţial, nu poate fi vorba.

M-am dumirit că în spaţiul şi timpul experimentat ca intuiţii comune, pot constata mai uşor diferenţa percepţiilor. Ce puteam însă face acolo unde lumea romanului cercetat era lumea reprezentării lui Traian Dobrinescu, dată nouă prin voinţă şi că raţiunea sa bazată pe anumite principii îţi impune, ţie ca receptor, un anume sistem de gândire cu o suficientă bază de cunoaştere, la care discursul romanesc face trimitere? Amâni lectura la noua trimitere bibliografică, să poţi recepţiona ideea, de orice natură, adusă în demonstraţie! Mult de lucru! Atunci când gusturile diferă este cu atât mai lungă descifrarea romanului. Pentru lucrurile care depăşesc prin dificultatea urcuşului, naivităţile şi prea siroposul, îndemnul către cele înalte îl ştiam de la Jean Jacques Rousseau: „Ieşi din copilărie, prietene, trezeşte-te…” ca un fel de îndemn, făcut imn naţional la noi, dar aflat încă în starea de somnolenţă a noastră: *Deşteaptă-te române*!

Plecând de la cele comune, adică de la intuiţie şi de la experienţele personale, punte între autor şi cititor, decorul şi timpul acţiunii ne pun într-un defazaj evident. Timpul curge şi în el se modifică forma substanţei curgerii. Curgerea ca principiu rămâne constantă şi are spiritul ei, filozoful constatând aici ceva apriori, iar misticul acţiunea ca urmare a cuvântului dintru început. Valea Lotrului, cu numele definind spiritul omenesc de când s-au cuibărit legendele, precum ideile în cuiburile altor vremuri, este spaţiul cu Mălaia şi cu Podul cu Rugii, denumit în carte Podul Rugilor, pentru evitarea cacofoniei (chestie de pudoare estetică!). Locul are determinarea fixată a geologiei multimilenare, însă în timpul povestirii din roman, chipul locului strâmt se schimbă dramatic şi nu mai poate susţine fixarea

voită parcă în afara timpului. Aici ficţiunea autorului opreşte curgerea Lotrului, oricum temporizată de marele şantier în lacuri de acumulare hidroenergetice; numai în cuprinsul localităţii Mălaia, aflându-se vreo trei: Petrimanu, Mălaia, Brădişor. Statismul adoptat voit, pentru a sugera închistarea, drumul înfundat al celuilalt plan, locul unei demonstraţii ca o exorcizare, riscă să nu convingă şi să genereze ruperea acordului cu cititorul, dacă acesta aparţine spaţiului acţiunii. Dar sunt şi alţi cititori cărora ficţiunea le poate trece neobservată şi spaţiul acesta centrat pe un chip revolut, anacronic se poate arăta ca un întreg găurit la mijloc, precum un steag fără stemă… Să ne lămurim! Timpul acţiunii romanului este perioada ultimilor ani ai deceniului nouă, culminând cu controversatele evenimente din 1989, dar cu trimiteri mult înainte şi apoi… după. Demult Podul Rugilor nu mai era un loc izolat. De vreo zece ani drumul asfaltat îi trecea la câţiva metri, patru linii electrice de foarte înaltă tensiune îi traversau poiana. Memoria profesorului trecut prin şcoala din Mălaia, oprise în retină imaginea locului şi după vremea cuprinsă în povestea romanului său o readusese in peisaj, cu putere de sugestie. Sugestia era inculcată în locul izolat, tăinuit în memorie, în numele, vorbind simbolic pe mai multe descifrări posibile, existent apriori.

Spiritul Văii Lotrului este surprins dintr-o nişă, mai aproape de sistemul de propagandă, oficial, evident şi în şcolile lotrene. Suntem după 1965, în perioadă de recuperare, pe care am numi-o semi-naţională. Noua poziţionare semăna cu o frondă în interiorul sistemului socialist, care accepta folclorul şi tradiţiile, evident laice, separate de Dumnezeul neconsonant marxismului şi realismului pseudo-ştiinţific; o anumită perspectivă istorică cu eroii aleşi pe sprânceană, dar fără adversarii politici ai partidelor istorice, fără monarhia constituţională, … fără *duşmanii şi bandiţii (partizani)* poporului care puteau *întina* doctrina şi contrazice linia oficială de propagandă! În planul dezvoltării economice, aici nu pot fi de acord *cu… hei-rupismul*,

marota celor ce şi-au justificat revoluţionarea, cârtirea fără habar (un fel de proudhonism anarhist, întârziat!) ca alibi, dar constatând totuşi o anumită izolare faţă de mersul lumii - cum altfel într-un lagăr? Valea Lotrului, cu o cârtire moştenită în spirit avea în construcţie şi apoi în funcţiune, una dintre cele mai moderne lucrări din lume. La ea îşi dăduse mâna Occidentul (proiectare de echipamente, realizare şi punere în operă în teren, cu participare franceză: Neyrpic, Alsthom; italiană: Pirelli, austriacă etc.) împreună cu emergenta industrie românească: UCMR Reşiţa, Electroputere Craiova, ISPH Bucureşti, ICEMENERG, ISPE, cu reputata şcoală de inginerie românească, dar includem aici şi entuziasmul, cu toată manipularea sistemului inclusă şi ea. Şantierul imens, cu o invazie a coloniştilor de peste tot va fi antrenat modificări social-culturale evidente, cu mare forţă în a se impune peren şi a crea un nou amalgam al trăirii cotidiene. Locul însă îşi va fi impus şi în noile condiţii spiritul său ca o moştenire, ştafetă din vreme în vreme, într-o regulă care transmite moşia, datina şi gândul moşului primordial.

Am cunoscut, trăind în substanţa lui, spiritul locului. Am constatat atunci că numele de Lotru nu îşi are în reprezentare hoţomanul, fără morală, pe cel certat cu poruncile lui Dumnezeu, singurele absolute şi imuabile, ci el reprezintă o etichetă pusă strâmb de către cel ce-l supune la cazne şi îi pune în cârcă legi şi porunci nedrepte. A fost o cârtire generală la venirea romanilor, aici vorbindu-se de o răzvrătire generală, la năvălirile turcilor, ruşilor, nemţilor, dar, mai ales, a *ciumei roşii* care va prolifera *legionarismul,* nu ca pe o mişcare vopsită în culoarea crimei de către comunişti şi cei ce le-au moştenit doctrina, ci ca o revoltă, pur morală şi cu frică de Dumnezeu. Sunt nenumărate faptele şi persoanele care vor fi înfundat cu demnitate închisorile politice, dar vor fi şi luptat cu arma în mână împotriva duşmanului, la vedere şi cu poftă de hotare. Amintirea acestora, a faptelor lor, transmise pe căi neştiute alimentează şi azi demnitatea unui

nume doar în aparenţă altceva, decât adâncimea care-l impune. Cred că acest spirit al unui chip cu mască va fi inspirat pe autorul nostru. Va trebui să îi atrag atenţia că spiritul politic al văii, atestat statistic şi mărturisit de supravieţuitori, are marcă liberală, cu însemne liberale clar marcate: *La Brătieni, Fântâna lui Brătianu, Pleşoieni*... pe crucile din cimitir, dar şi spiritul de azi al liberului întreprinzător. Ţărănişti vor fi fost doar de sămânţă, iar legionari? În spiritul vremii, câtă dăscălime şi preoţime! Aş sublinia aici, din cercetările noastre, că moşia Podul Rugilor hrănea un preot şi un învăţător, care pentru legionarismul lor vor fi făcut ani grei de temniţă… Spunem acest lucru pentru a arăta căile nevăzute ale inspiraţiei. Apoi defazajul temporal, între timpul memoriei şi acela al acţiunii, adică al aşezării la masa de scris, n-a mai surprins particularitatea vâlceană, favorizată de şantier, de disidenţa lui Teodor Coman în generalitatea românească austeră şi înfometată, în caznele recuperării abrupte a datoriei externe, proprie chinuitei României. Nici spiritul de frondă, actualizat subtil de mălăieni nu putea fi surprins. Cum era posibil, la concurenţă cu învăţământul politico-ideologic, ca la Mălaia, simultan cu barajul, să se ridice o biserică, în timp ce pe la Bucureşti se demolau… pe capete? Unde erau autorităţile, în roman complice sistemului, dar în realitatea locului, închizând ochii la derapajele vizibile ale oamenilor? S-au ridicat şi alte construcţii de utilitate socială… tot ilicite, din perspectiva oficială. În marele şantier era citit aproape zilnic un cotidian, în vreo 5000 de exemplare, despre care se vorbea şi pe la Europa Liberă: „Lumina de pe Lotru”! În această realitate, ficţiunea romanului nu-şi poate arăta forţa decât prin subtilitatea simbolurilor şi descifrarea explicită a istoriei necunoscute din închisorile cu zăbrele şi căluşul pus în gură celor eliberaţi condiţionat şi bătuţi cu regularitate să nu uite. Apoi supravieţuirea ideilor politice în orizontul dominat, cu dresajul sistematic al maselor, putea releva aşteptarea şi întreţine speranţa, nu în venirea americanilor, dar măcar în eliberarea din mit şi din spaime

a crezului ancestral, într-un Dumnezeu lăsat El liber arbitru, în locul celor ce îşi vor fi proclamat adevărul, vădit mincinos.

Unde putea fi sălăşluit Dumnezeu, altunde-va decât în Strada Sfinţilor la nr.10? O locaţie sub deplina supraveghere, adică un fel de arest la domiciliu. Aici se vorbea cu fereală de cele sfinte: iubire, speranţă, mântuire, dar parcă prea partizan şi prea teoretic! Acţiunea ulterioară ne va demonstra utopia. Teoria savantă, foarte aprofundată nu poate ţine loc acţiunii şi experimentării principiilor. Degeaba postula Mircea Vulcănescu iertarea necondiţionată a celor ce le-au fost torţionari. Nu i-au uitat niciodată supravieţuitorii pe roboţii sistemului, dar nici nu i-au putut ierta, pe aceşti călăii! Ne-a mărturisit-o public, ierarh fiind, Bartolomeu Anania cu ocazia unui eveniment la Episcopia Râmnicului. Vendeta generează întotdeauna vendetă şi nesfârşirea suferinţei… Lucru vădit şi după o vremelnică trecere pe la frâiele puterii politice a… Convenţiei Democrate. Un aforism, strecurat la concluzii, ne arată luciditatea autorului care constată: „învingătorii nu împart niciodată cu învinşii”… „îşi văd de drumul lor, nu se uită în urmă, privesc lumea altfel, nu se pierd în amănunte, nu au timp să se gândească la ce e bine şi ce e rău, pentru ei binele este unul şi nu-l împart cu nimeni”. Aşa se satură dorinţa şi se hrăneşte ca omida să devină fluture, să se metamorfozeze… pentru sine. Aşa îşi pierd capul revoluţionarii şi sunt înghiţiţi de cauză… *Salvarea naţională* a unora a fost să mimeze fenomenul şi să nu piardă realitatea puterii în haosul aparent, dar ţinut cu toate puterile în ghearele puse-n mănuşi de catifea şi în vocea mieroasă a vulpii postitoare o vreme, dar vicleană, ori a lupilor în schimbare de blană cu toate simţurile prădătoare intacte. Un câştig, dincolo de marea păcăleală a fost eliberare lui Dumnezeu, evident formală, pentru că instituţia bisericii (indiferent de confesiune!) cu religia ei în spate, este pământeană, iar în istorie s-a arătat partizană, mai mereu, cu stăpânul politic al oamenilor. Unul este Duhul de deasupra şi alta predica de dedesubt, vom constata prin bisericile tot mai

numeroase, dar din ce în ce mai pustiite de… oameni. Mare şi dramatic a fost pustiul unei jumătăţi de veac prin sufletul oamenilor decăzuţi din statutul persoanei cu chip îndumnezeit, sclavi pe ogorul muncii înstrăinat, om nou înlănţuit şi liber, doar să se supună poruncilor şi biciuirii cu minciuni… adevărate. Răzbat aceste idei în dialogurile şi dezbaterile romanului, mai ales înspre finalul cu concluziile validate de consecinţele aşa numitei… revoluţii.

Despre biografia autorului ascuns în persoana eroului principal al romanului, inginerul Dinu Pădureanu, constat că mi se potriveşte - şi încă ce potrivire! - tocmai mie cititorului, care trebuie din nou să cârtească la anumite… argumente! Am fost absolvent al Politehnicii din Bucureşti care includea de pe vremea lui Dorin Pavel (actualul nume al Uzinei Electrice Ciunget!) de prin anii 30, secţia hidroenergetică, cât despre secţia hidrotehnică aceasta aparţinea de Institutul de Construcţii, din afara… Politehnicii! Am venit prin repartiţie, la cerere, pe Valea Lotrului, pe care am părăsit-o după vreo 20 de ani, timp în care se va fi consumat şi durata desfăşurării romanului. Intrasem chiar în familia celor ce stăpâneau Podul Rugilor şi descifrasem viaţa satului Mălaia, soţia venind dinspre dascălii şcolii, iar rudele cu dosare grele pe la securitate, făceau vizitele impuse după eliberare pe la securitate ori miliţie! Din cauza înrudirii, voi fi aflat foarte târziu, eram trecut într-un index… al *cadrelor*, după cum se arăta în dosarul personal, ca având socri liberali, piedică evidentă pentru a pleca la specializare în Canada, pentru Centrala Nucleară de la Cernavodă. Ei bine, Amenajarea Lotrului, o bijuterie a tehnicii mondiale, la vedere pentru oricine vrea şi acum să observe acest lucru, de bună credinţă fiind ca observator, a fost realizată de oameni remarcabili şi nu ar trebui, nici măcar în glumă să contestăm o asemenea capodoperă, chiar dacă, realitatea facultăţilor muncitoreşti, evident o spoială academică va fi existat nefericit pe undeva prin pătimita noastră ţară lăsată prin decapitare fără o elită intelectuală. Lotrul a

beneficiat de ceea ce a avut mai bun spiritul tehnic românesc şi nu o spun dintr-o pornire partizană, chiar dacă sentimentul meu de iubire ar putea umbri obiectivitatea. Obiectul adoraţiei există şi el poate fi evaluat cu toată obiectivitatea neutrului. Că auxiliarul politic, gardianul ideologic, sindicatul politizat erau prin preajmă, erau lucruri de necontestat şi ţineau de liniile de forţă ale sistemului. Aşa trebuie citită distincţia între munca eroică a oamenilor, corect subliniată de autor, iubirea lor pentru rezultatul unor opere care vor supravieţui timpului, şi nu în conotaţia propagandistică, din acele timpuri, cu asumarea reuşitelor şi sacrificiilor de către partidul unic, de conducătorii lui conjuncturali, ba chiar şi din timpurile de azi, pentru cei aflaţi la cârmă, în căutarea diferenţelor între, diferitele… dictaturi, ori în concurenţa pentru desemnarea celui mai bun. Oricând ai fi fluierat… în biserică te păştea arderea pe rug, ori o altfel de eliminare fizică… prin izolare în închisori, ori chiar în aparenta libertate drastic supravegheată cu ursul „Diogene" pe post de … securitate, ori lupii dresaţi, Dancu şi Dulca, ca nişte miliţieni zeloşi, gata să te sfâşie, la ordin.

Povestea romanului este simplă. Este atât de des regăsită în realitatea statistică, încât aproape în orice familie mai mare din România identifici ceva asemănător. Dezbaterea ideilor, confruntarea sistemelor, pledoaria conexă, alegoria, ingredientul fabulosului şi mai ales punerea în operă, într-o limbă frumoasă, toate la un loc, ne oferă o carte încântătoare. În locul şi timpul precizat, istoria îşi accelerează rotaţia. Două sisteme se pun faţă în faţă şi antrenează dialogul. Lupta dintre ele este complicată şi inversează poziţiile de forţă. Această schimbare de macaz, chiar în apogeul ei este surprinsă de autor. Apoi, o anumită deziluzie, în raport cu aşteptarea, aici neuitând spiritul militant al autorului şi ampla documentare ideologică, îl determină către reflexivitatea vecină metafizicii şi revenirea la cele ale simbolisticii existenţiale, din afara timpului, proprii unui popor înţelept, tre-

cut prin multe şi repetându-şi în ritual devenirea, indiferent la lupta din ceruri dintre zeităţile care îşi caută numai pentru ele.

În prim plan este chiar frământarea autorului, împeliţat în eroul principal. Dezbaterea ca nişte dialoguri socratice îşi are locurile clar definite: cârciuma satului, trăindu-şi mitul Lostriţei şi spaimele cotidiene; apartamentul cu… sfinţii, vorbind savant; restaurantul Capşa al învinşilor istoriei… pe Calea Victoriei; locul spovedaniei de la securitate cu… porţia de bătaie, ca o raţie de aducere aminte şi desfiinţare, în sinistrul „zero”; locul revanşei, din Podul Rugilor unde eroul principal experimenta un tratament nou pentru un călău dovedit, bolnav incurabil. Alte scene compun firul unor evenimente care dau aparenţa schimbării iminente a istoriei.

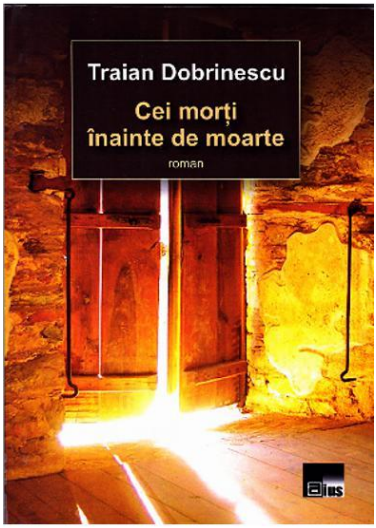

Interferat unei succesiuni a evenimentelor este jocul simbolurilor cu fabula lor sugestivă. Podul Rugilor disimulat din adevărul toponimiei, este ficţiunea unde pătimeşte răul împrizonat să-şi răscumpere prin spovedanie păcatele. Aici Alexandru Nicolae Mărgine, cu toată literatura dată spre catehizare, cu toate experimentele suportate, pus în faţa erorii demonstrată

de legitatea prăbuşirii unui sistem de forţă utopic, pus în faţa unei simbolice răstigniri, chiar de pomul cunoştinţei binelui şi răului, se dovedeşte incapabil să-l dobândească pe Dumnezeul vieţii, precum tâlharul de pe Golgota… Se va sinucide, ratând mântuirea finală, el fiind unul din morţii (declarat ca atare de sistemul căruia îi aparţinea, înainte de-a se fi consumat… sinuciderea!). Căutarea, ca un scop al vieţii, a celor dragi din familia risipită, de către Dinu Pădureanu, declarat mort soţiei şi copilului, se încununează cu aflarea adevărului şi recâştigarea… celui viu! Aici credinţa în Dumnezeul vieţii triumfă prin eliberarea lui… Dumnezeu, despre care am mai vorbit şi refacerea ştafetei prin fiu, şi el pădurean, revoluţionar cu nume de apostol: Andrei, în spiritul adevărului redescoperit şi cu nevoia primenirii printr-un nou… apostol. Aici se află resortul titlului romanului, completat cu ideea că dacă nu ai un ideal, nu ai conştiinţa şi puterea de-a fi prin ceva, precum credinţa, precum apartenenţa la un neam, precum legătura la o mamă cu parfumul moşiei din ţărâna alor tăi, eşti în nefiinţă, neantul care nu are decât moarte. Despre simbolul Rugului s-ar mai putea spune că este cuvântul *torţă* (ce aproape trece de călăul… torţionar!) al flăcării unor tineri, între care şi Bartolomeu Anania, ca din întâmplare înrudit cu mătuşa Lucreţia Mărgăritescu (născută Marinescu în Mălaia!) soţia fratelui mamei sale Aurel Mărgăritescu, proprietară asupra unei părţi din Podul Rugilor. Apoi ruga celor rămaşi acasă, în Mălaia, să-şi plângă copiii duşi în puşcării pentru crezul lor. Rugul care încununează pe cel răstignit, pentru mântuirea omenirii, fiind de departe cuvântul cheie. Ursul, o putere la îndemână… joacă rolul celui ce acţionează ascuns, fără ştirea celor din preajmă, dar bănuit, pentru că mai teribilă este ameninţarea decât vederea duşmanului. Iese din scenă, când sistemul se deconspiră şi fiecare îşi scapă pielea… *fiecare pe cont propriu*! Executorul, va fi, fără să ezite, Răuţ. El este atributul, exponentul de vârf al Sistemului. Colonelul Ion Răuţ cu trei gloanţe, pentru ca acţiunea să fie… incontestabilă dă startul schimbării prin com-

promis, îl ucide pe Diomede, îşi caută de sine, pregătindu-şi reciclarea. Întoarcerea pe dos, de mai multe ori în basmul românesc, uneori în poveşti cu… *revoluţii,* asigură transformarea Zmeului Zmeilor în Făt Frumos aşa că se poate spune, în spiritul onomasticii adoptate, că nu este dracul atât de negru, poate doar… răuţ, până la o vreme, cât să devină Făt Frumos din Lacrimă… Cristi. La moartea, tot fictivă, a lui Vlădău, în curte la Pleşanu se face… pomana porcului. La Latoriţa, chiar de ziua căderii zidului Berlinului, într-o zi de 9 noiembrie (imediat după Sf Arhangheli, că aşa a vrut istoria!) odată cu ivirea miraculoasă a Lostriţei (vezi şi Vasile Voiculescu!), este aruncat în apă miliţianul cu nume de neamţ: Wilhem… Nu pot uita, din alte descrieri ale vieţii închisorilor comuniste ce *blânzi şi înţelegători* erau sfinţii educatori, după descrierea altfel a unor contemporani de-ai noştri, în comparaţie cu profesioniştii, citaţi aici: Ţapu, Caranfil, Stancu, Vlădău… Apoi teribilul „zero”, în care omul din tine era anulat de brute, nu aveau nimic în comun cu gingaşul… educator. Stai şi te întrebi, să fie vorba aici de eroare voită? confuzia între alb şi negru? Cineva sigur confundă tortura cu educaţia, desfiinţarea fizicomorală cu terapia fericirii! Minciuna adevărată ca un adevăr mincinos! Răspunsul ni-l oferă supra-vieţuirea lui Răuţ, cu toate năravurile sistemului, să ne fie mai bine, chiar dacă se zice, de ochii lumii, că ne-a fost, la toţi, fără excepţie tare greu. Finalul romanului nu poate face ceea ce nici istoria nu poate decanta repede. Paginile, cu parodia încununată de o crimă abominabilă, chiar în ziua de Crăciun, ca un reportaj trăit între viaţă şi moarte, se vor adăuga şi se va adeveri acel nefericit hopa-Mitică, care cade în picioare, fără să întineze complotiştii şi mai ales să abolească adevărul mincinos. La noi evenimentul nu a consumat combustibilul şi atunci revoluţia este doar o ficţiune pentru o realitate mai sumbră, minţind frumos despre democraţie şi demnitate, despre eroi fabricaţi şi teroriști inexistenţi, dar sigur despre *revoluţionari* fără idealuri, ci doar la vânat de privilegii…

Un cuvânt al editorului

Din 1992 Mihai Sporiș se lansează și în viața publică

- 1992-2008 ...cu responsabilități de consilier în C. Jud. Vâlcea
- 1994 ...activează în presă la *Jurnalul de Vâlcea* etc ...
- 1997...debutează ca scriitor...

4 dec. 1997, lansare primele cărți: două sunt postate la pag. 75.

4 decembrie 1997, sărbătorește
lansarea primelor cărți

1998, conferință de presă la S.H. Rm. Vâlcea
(sucursala de hidrocentrale)

PARTIZANI PRIN GEOGRAFIA TĂINUITĂ DE...PSEUDO-CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ!

Trec anii și lunile-n goană... Am trecut și eu cumpăna în luna cu două frunți și privind înapoi spre urarea*, ca un pluguşor, primită în ultima zi a anului 2020, constat că doar după câteva săptămâni, și ele în goană, că... *m-am mai luminat*, deși încă nu am primit rând la vaccinare. O veste ca o față de carte/ a se citi nu facebook, ci MAIL!, mă informa că *urătorul* meu (vezi și etichetele dăruite cu... toată *prietenia!*) fusese onorat cu o importantă distincție, de o importantă instanță, chiar de ziua Culturii Naționale, de sub patronajul nașterii lui Mihai Eminescu. Se întâmpla pe la Drobeta-Turnu Severin și faptul se datora și unei cărți, despre genialul poet național: „Eminescu-Mitografii ale daco-românității", apărută la Scrisul Românesc Fundația-Editura, Craiova, 2011. M-am bucurat, cu prietenia celui de dinaintea „pluguşorului", pentru autorul Zenovie Cârlugea, dar m-am și întristat pentru faptul că pe câmpul alb, oile negre nu au fost păscute și apărate cu toată știința păstoririi adevărului. Să ne explicăm..., spre luminarea tuturor!

Am citit și răscitit cartea în discuție, din curiozitatea unui prea dacist, cândva. Se întâmpla cu ani în urmă dar, conform obiceiului, o fișasem și căutam contra argumente acolo unde a-numite sentințe nu mă convinseseră, mai ales că primul meu gând iscat îmi spunea că multe erau scrise, fie din auzite, fie imaginate printr-o logică, nu prea logică. Nu am reacționat imediat, tocmai pentru a nu cădea în greșeala autorului care a dat credit total, emoțional, unei surse vădit neinformate (aici ne referim la cultura generală, privind geografia, a scriitorului Ion Filipoiu**!).

În vara lui 2020 (celebrul an al pandemiei!) Voineasa, localitatea Văii Lotrului, și-a serbat 500 de ani de la atestarea numelui, într-un hrisov domnesc (păstrat în original la Muzeul Brukental!). Invitat fiind la eveniment am cercetat expoziția dedicată acestei aniversări istorice, organizată de asociația tinerilor cu numele ca un imbold: „Descoperă Voineasa", unde între personalitățile care au trecut de-a lungul timpului prin localitate era consemnat și Mihai Eminescu. Cu această ocazie s-au lansat și două cărți, pe care le-am primit în dar: „Voineasa în comori arhivistice/ 500 de ani de atestare documentară a Comunei Voineasa (09 iunie 1520-09 iunie 2020)", Editura ROTIPO, Iași (autor pr. Nicolae Moga) și „Din Obârșia Voinesei - Culegere de folclor din Voineasa - Vâlcea; 500 de ani de atestare documentară a Comunei Voineasa (09 iunie 1520 - 09 iunie 2020)", Editura ROTIPO, Iași (autori: pr. Nicolae Moga și Prof. Maria Magdalena Budeanu). Fiind și angajat să consemnez evenimentul (ca membru UZPR), le-am studiat și le-am făcut pentru INTOL PRESS, prezentarea. Atunci m-am declarat partizan al traseului trecerii lui Eminescu, în 1866, dinspre Ardeal spre Principate prin Voineasa, în baza tuturor datelor primite, a celor fișate anterior, dar și a cunoscătorului, din motive profesionale a geografiei locului. Am întocmit, conform obiceiului, Buletinul 2020 (PDF) al Cercului de la Râmnic, pe care l-am expediat, ca o dare de seamă, spre știință celor despre care se făcea vorbire în cronicile de peste an, între aceștia și prietenului (?!) Zenovie Cârlugea (conținutul *Buletinului* este în arhiva *culturaarsmundi.ro).* Răspunsul celui pus în gardă asupra erorilor sursei creditate îl consemnăm în anexă - cu o descifrare explicită a tuturor afirmaților acestui... *pluguș*or de înnoire, dacă s-ar fi putut în spiritul științific. Vom face analiza pe text și vom oferi și bibliografia studiului, solicitată de instanța sa critică.

Iată-ne, Domnule Prof. dr. Zenovie Cârlugea (eminescolog, brâncușolog, poet, scriitor, editor ș.a.m.d.), partizani ai unor i-

poteze diferite, pe care le credităm cu responsabilitatea aparatului critic cu care suntem dăruiți! Ceea ce am scris fiecare, ori am susținut, despre traseul transmontan al lui Eminescu, din 1866, dintre Rășinari și Râmnicu Vâlcea ne face partizanii celor două *ipoteze*, care nu sunt ale noastre. Dumneavoastră le-ați consemnat în cartea editată în 2011, eu în Buletinul 2020 al *Cercului*. Bine am făcut amândoi, pentru că *scripta manent* și vreun arbitru neutru, pe baza argumentelor noastre, va fi mai aproape de adevărul omenește posibil. Iată de ce sunt de acord să mai adaug și alte argumente, față de cele considerate insuficiente, neștiințifice și ... ofensatoare (față de ce?) de către Dvs. Reducând duelul nostru la esență, să spunem aici că Ion Filipoiu *îl conduce* pe Mihai Eminescu de la Rășinari, prin Novaci, către Râmnicu Vâlcea și Dvs., de acord cu domnia sa, dar și a altor cercetători de ispravă, pe care nu îi numiți, dați credit variantei și o susțineți, în ciuda minciunii dovedite de noi - aceea că nu ar exista un drum, între Valea Lotrului și Valea Sadului/Cibinului, drum transmontan, pornind din Voineasa! Apoi că trecerea hotarului s-a făcut alături de turmele transhumante printr-o vamă, cu tânărul Eminescu deghizat în... cioban! Noi susținem varianta, anterior consacrată, că Eminescu a trecut prin *Vama Cucului*, pe drumul cel mai scurt, prin Voineasa, fără a urma mersul turmelor.

Din duelul argumentelor noastre lipsește (din spațiul public!) Mailul/numit de noi *pluguşor**, din 31decembrie 2020, pe care îl consemnăm mai jos și..., pentru că îl considerăm un... *salut,* îi vom da și răspunsul**:

*„Domnule Mihai Sporiș/ Am citit și părerea dvs. privind trecerea lui Eminescu... pe la Voineasa!/Desigur, **să spun că nu m-a convins e puțin zis**!/ I-am trimis pdf-ul Cercului dvs. și lui Ion Filipoiu, originar din Novaci, autorul „ipotezei”./ Că vă interesează „ipoteza” e foarte bine, **dar nu veniți deloc cu argumente științifice**, ci mai mult *încriminați cu mânie proletară*

cele citite în **cartea mea!/** Cum în cercetarea literară, după cum știți m-am ferit să dau credit *diletantismului* (sub orice formă s-ar insinua), fie el raportabil la Eminescu sau BRÂNCUȘI ș.a, ipoteza coborârii lui Eminescu pe **drumul Regelui** la Novaci-Cernădia, iar **de aici per pedes spre Vâlcea** etc. este, cum bine iarăși se știe, acceptată de **cercetători credibili.**/Recent a apărut volumul masiv EMINESCU și TELEORMANUL (ed.II), al criticului și istoricului literar, care a examinat **această „ipoteză" cu mare profesionalism, nu cu suficiență gazetărească** pe care o dovedește consemnarea dvs./

Aștept un STUDIU**** **pe această temă,** cu bibliografia aferentă (așa cum face Dl Filipoiu), mai puțin marcat de suficienta maliţiozitate pe care o dovediți în consemnarea gazetărească din „raportul" Cercului dvs. Nu mă lăsați să cred că... **mare e Grădina Domnului**, în care **neaveniții nu au ce căuta**!

Salutări și să vă dea Dumnezeu un an mai bun și **mai luminat!** Ss Zenovie Cârlugea/ Tg. Jiu, 31 decembrie 2020"

OBS. Ceea ce este scris cu majuscule este sublinierea specială a ... urătorului, iar ceea ce este îngroșat este ecoul nostru că am deslușit cele ascunse, adresate nouă fără pic de maliţiozitate, fără mânia proletară, dar susținute de ciracii anonimi ai ticluitei legende, ca să nu respire suficiența gazetărească, ci spiritul consacrat al prea științificului, din dotarea istoricilor și *criticilor literari* - mulții aveniți în Grădina Domnului, cu doctorate, masterate, acreditate pe la *universitățile toamnei, unele în toamna vieții*!

Să exprimăm, deci, aici, public, descifrarea epistolei/ plugușor, să nu lăsăm *salutul* fără răspuns!

**

1. Părerea nu este a mea! Eu sunt partizanul celor ce m-au convins! Nu pe Dvs., doream să vă conving, domnule Z. Cârlugea! Argumentele mele sunt publice, publicate în re-

viste. Dvs., doar vă sesizam că dați credit unei minciuni***/ probabil o eroare, neintenționate, a insuficientei cercetări,ști-indu-vă interesat de adevăr!

2. Ați citit...„și”/ lăsați a se înțelege că ați citit tot ce s-a scris și nu este corect!

3. „Argumentul științific”? Se mai bizuie și pe cercetare, experiment, nu doar pe studii teoretice! Vă invocam faptul că am făcut cu pasul acel traseu și vă pot arăta documente în acest sens, bașca dovada că am trăit în Voineasa peste 20 de ani și nu pe ... la București!/Am administrat în scop energetic, peste 40 de ani, arealul geografic care conține Amenajarea „Lotru”- adică cei 8.000 km^2;

4. „Cartea mea”/ *Cartea* nu vă mai aparține! Este un bun public! Vă asumați doar responsabilitatea celor scrise și cred că de aici vine încrâncenarea apărării celor scrise, în creditarea unor lucruri fără acoperire științifică, fiindcă deja sunteți confirmat, formal, ca aparținând științei. Există întotdeauna și posibilitatea actualizării și recunoașterii greșelii, condiția este să vi-o asumați cu onestitate! Știți cum este cu ... perseverare!

„Suficiența gazetărească”? Nu am fost niciodată conducător de... gazetă/revistă! Dar mi-am asumat atunci când am scris la gazetă, norma deontologiei, a celor trei surse, minim necesare, pentru informare. Nu am scris la comanda nimănui, ci doar cu crezul că pot construi ceva folositor, ori sluji adevărul!

Vă ofer aici un exemplu de abordare științifică, și *suficiență gazetărească* - din *curtea* dvs., de la Tg. Jiu, chiar în legătură cu tema *duelului* nostru!

În respectabilului ziar, cu bună tradiție: „Gorjanul” (vezi nr.22. ianuarie, 2016), apare un articol dedicat temei noastre, la un an după apariția în publicația lunară de la Novaci (vezi „Novăceanul” nr. din 1 Decembrie 2015), respectiv la 5 ani, după editarea cărții „Eminescu - mitografii ale daco - românității” - în care la Addenda 2 p.237-243, preluați, cu recomandarea dvs., prealabilă, textul lui Ion Filipoiu: „Drumul lui Emi-

nescu de la Răşinari la Giurgiu, în toamna anului 1866”). Articolul, sub semnătura Ion Predoşanu, *nu pleacă pe fenta* „ştiinţifică” a gazetei Dvs. („Portal - Măiastra”, nr.din 2006). Cotidianul „Gorjanul” consemnează, ca o gazetă care respectă adevărul: „Foarte documentat este articolul „Eminescu în Gorj” al scriitorului Ion Filipoiu, ce **susţine fără prea multe probe** că Eminescu ar mai fi fost odată în Gorj cu 12 ani mai înainte de 1878. **Ipoteza este de discutat**, nici poetul gorjean, cu buletin de Bucureşti **Ion Filipoiu, nu bagă mâna în foc că lucrurile ar fi stat aievea** (...) „Drumul lui Mihai Eminescu de la Răşinari la Giurgiu în toamna anului 1866” de Ion Filipoiu se citeşte cu plăcere şi cu toţii am vrea ca lucrurile să fi stat aievea...”. Unde este suficienţa gazetărească, când aici, dincolo de dorinţa patriotismului local, nu se acceptă *Ipoteza* fără demonstraţia solidă? Să vă reamintim, poziţia dvs, exprimată în cartea din 2011 (p.238): „Este vorba mai întâi de drumul de la Răşinari la Giurgiu, din toamna anului 1866, urmat de poet (M. Eminescu s.n) prin **Şugan**(de fapt Şugag! s.n) - Rânca - Novaci - Cernădia, adică peste Parâng, ipoteză susţinută cu argumente credibile recent de scriitorul Ion Filipoiu şi publicată de noi în revista „Portal-Măiastra” (An II, nr.2(6)/2006, p.5). **Demonstraţia este impecabilă din punct de vedere ştiinţific, mai ales că vine cu o documentare de teren, autorul Ion Filipoiu fiind el însuşi din zonă.** O reproducem în etenso tocmai pentru a nu-i ştirbi nimic din articulaţia logistică...”. No comment!

5. Ipoteza coborârii lui Eminescu pe drumul Regelui/ Care Rege, în 1866? Domnule Dr. şi certător al istoriei şi al literaturii? Vă reamintim că Principatele românilor devin Regat în 1881, şi în 10 mai 1881, se încoronează primul Rege al României, Carol I. În 14 martie 1881, Parlamentul României votează transformarea în REGAT!/ Pe drumul mai vechi, zice-se că de pe vremea dacilor, trece prinţul Ferdinand (viitorul Rege al României, din 1914!), prin 1898, însoţit de I. C. Brătianu, pe Valea Lotrului şi prin Munţii Gorjului!/ Drumul Dacilor, care făcea legătura între

Buridava și Munții Orăștiei, urca pe Valea Oltețului, pe culmea Parângului vâlcean (în noua împărțire administrativă, de azi!), ocolea obârșiile Latoriței, se cobora în Valea Lotrului și urca plaiurile spre Șureanu, căutând pe culme curbele de nivel (există și o schiță făcută de Adam Toma Băncescu în lucrarea sa, despre ... „Vaideeni, Istoria Pământului Natal" p.9-10 (despre drumurile vechi).

6. De la Novaci la Râmnic a mers *per pedes*/ În rest, pe drumul mult mai lung, și mai anevoios, n-a mers tot pe jos? Domnule profesor? O evaluare a lungimii traseului agreat de Dvs., ați făcut-o? Încercați să evaluați lungimea drumurilor: Rășinari-Jina-Șugag-Ob. Lotrului-Rânca-Novaci (o puteți face repede cu mașina, pe Transalpina!), ori o puteți face cu o mașină de teren pe traseul: Rășinari, șaua Cindrelul, valea Frumoasei, până la întâlnirea Transalpinei (la coada lacului Oașa), apoi pe traseul comun al primei variante!/ Comparați acest traseu de mers pe jos, cu cel al Voinesei, care din hotarul cu *țara nemțească*, trebuie parcurși doar 12 Km. și aceștia pe drumul, consemnat pe hărțile vechi (Fr. Schwantz, 1722).

7. „Mânia proletară"/aici începeți atacul la persoana care v-a semnalat minciuna***, găzduită în cartea Dvs. (p.239) Să-l cităm pe creatorul ipotezei, Ion Filipoiu, cu dezinformarea lui incalificabilă**:*****„**Într-adevăr, o hartă a drumețiilor lui Eminescu nu poate lăsa traseele suspendate în cutare loc, pentru a le reitera în cutare. Nevoiți deci a trasa o linie continuă ei o fac prost (cu referire la cartografi! s.n). Iată, așadar, pe hartă acest traseu: Rășinari - Păltiniș - Voineasa - Rm. Vâlcea - Curtea de Argeș - Pitești - București. Dar acest traseu nu s-ar fi putut efectua atunci, cel puțin în sectorul Păltiniș - Voineasa nici cu... elicopterul. Căci nici acum după ce zona a fost răscolită de drumuri forestiere și hidrotehnice, reclamate de exploatarea pădurilor și construirea hidrocentralei de pe Lotru, acest traseu nu este accesibil, decât pentru grupuri de turiști ajutați de marcaje specifice...".

Acum ne este clar! Cine nu împărtășește minciuna de mai sus - deși v-am notificat că este marcat pe hărți drumul Dj 105 G (exact în... traseul *elicopterului!*) și că l-am parcurs *per pedes*, nu o singură dată!-, este împotriva noastră, a celor care nu suntem partizanii legendei plăsmuite de Ion Filipoiu! Vă vom adăuga în aparatul critic solicitat și alte argumente!(vezi „Almanah Turistic 2007-(re) Descoperi România" p.48. ; Harta Turistică-Ținutul de Nord al Vâlcii!)

8. Nu aveți cum să rămâneți singur! Oricum Grădina Domnului este plină și de ciracii, pe care îi invocați, din marele anonim, și cu toții încredințați asupra corectitudinii demonstrației*, impecabile științific* și cu *articulație... logistică! Veți fi fiind acolo cu cei vi se aseamănă,* iar nu cu *neaveniții* incomozi, ai *Cercului* nostru!

9. În legătură cu DILETANTISMUL celui ce n-ar fi din partea locului (precum Ion Filipoiu, care este dovedit în exteriorul cercului și *cu buletin de București!*), putem dovedi că deși avem un CV, document public, cu alte câteva lucruri, verificabile toate, pe care dintr-un exces de modestie nu le-am invocat, deși toate se referă la legătura cu baștina mea lotreană, cu relieful și istoria ei, care m-au legat inefabil.

- M-am născut în 1951, într-o familie de moșneni, cu oi, stână, într-un sat Robești al localității de hotar, Câineni/ Genune, loc de vamă și schelă de control al turmelor transhumante. Munții satului pentru văratul mioarelor și sterpelor: Robu, Mândra și Pârcălabul din Munții Lotrului se aflau pe hotarul, marcat cu pichete de grăniceri. În comuna asta își avea sediul *vătaful de plai*, și mulți cunoscători ai plaiurilor erau... angajați *plăieși*. În tinerețea sa Tata, păstor recunoscut, practica iernatul turmei prin transhumanță. Mai târziu, în copilăria mea (tata avea 46 de ani când am venit pe lume, mezin, al optulea copil), până după studiile superioare, voi fi fost un cosaș de nădejde pentru iernatul vitelor acasă (mai bine de 20 de ani!). Am dat oile în strungă, am fost cu caprele, boii la păscut (vara când oile erau

la munte!). Drumurile la stână, după afine, zmeură țineau de-o îndeletnicire comună tuturor copiilor unui sat trăind din cele tradiționale.
- Student fiind, la politehnica bucureșteană (1970-1975), practicile de studiu, ale anilor 1972 și 1974, le-am făcut pe Șantierul Amenajării „Lotru”. Atunci am luat contact cu multele puncte de lucru ale întinsului șantier pe mai multe județe: Vâlcea, Gorj, Hunedoara, Sibiu. Ce ieșiri pe culmile munților Parâng, Latoriței, Căpățânii, Lotrului, Șureanului am în memorie din acele vremi!
- Mi-am ales ca temă pentru proiectul de diplomă (examen susținut în 13 iunie 1975): Amenajarea hidroenergetică a râului Sebeș, îndrumat de marele profesor Dorin Pavel (întemeietorul Hidroenergeticii românești/nepotul lui Lucian Blaga, acesta fiind fiul surorii mai mari, Letiția/ cu mormântul în Lancrăm, alături de cel al poetului, Dorin Pavel dă acum numele uzinei electrice de la Ciunget, una din minunile tehnologiei, „perlă a coroanei” sistemului electroenergetic național al României.
- De la 1 august 1975, până la 8 noiembrie 1993, am fost inginer hidroenergetician al Uzinei Ciunget și locuitor, cu domiciliu stabil al Voinesei/după promovarea în structura de conducere superioară (care implica mai departe grija pentru Lotru-până la pensionarea din 2015!), mi-am păstrat domiciliul din Voineasa.
- 1977, m-am căsătorit cu o lotreancă: Maria Marinescu, din Mălaia (educatoare și directoarea căminului cultural care avea Ansamblu folcloric „Ciobănașul”/prin ea ne-am făcut prieteni cu Marioara Murărescu și aceasta a realizat, și cu sprijinul nostru, câteva emisiuni de ...„Tezaur Folcloric” și Festivalul „Filofteia Lăcătușu” în 1997, la 20 de ani de la cutremurul din 1977). Socrii mei, oameni cu stare și cu ascendență în elita preoțească (vezi pr. Florea Pleșoianu, pr. Ilie Marinescu, pr. Nicolae Marinescu), vor fi fost oameni cu drepturi în obștile de moșneni în munții Căpățânii, Latoriței și ai Lotrului. Soacra,

Marina (născută Bogdan!) era din neamul ungurenilor din Băbeni. Cununia religioasă am avut-o la Mălaia în 30 octombrie și a fost oficiată de pr. Vasile Bălănescu și de pr. Nicolae Niță (Bălănescu cu origini gorjene, iar Niță un loviștean!).
- Ca specialist, într-o uzină, unde cei repartizați la absolvirea facultăților nu acceptau (spuneau ei!) izolarea socială și plecau chiar în timpul stagiaturii, am fost responsabilizat repede cu sarcini importante, care impuneau continua documentare și implicarea în cunoștință de cauză. Prin 1977, ca șef al exploatării (eram încă stagiar!), eram ca gestionar al imensei averi de construcții și instalații înglobate, probabil, primul miliardar al României!
- Construcțiile, răspândite pe imensul areal geografic (nordul Olteniei, valea Jiului, valea Sadului, întreg bazinul hidrografic al Lotrului) trebuiau verificate de două ori pe an: înaintea iernii și înainte de topirea zăpezilor. Erau cercetate, special, la nivelul comisiei de evaluare, apoi se făcea un document... care se poate găsi prin arhive, pentru că durata de viață proiectată pentru aceste obiective este de mai multe... vieți omenești!
- Pentru stabilirea cantității de apă ce ar fi rezultat din topirea zăpezilor se făceau măsurători ale stratului de zăpadă în puncte caracteristice, anual.
- Pentru evaluarea impactului, tăierii pădurilor, se făceau evaluări periodice, pentru corelarea indicatorilor de plan.
- Periodic se făceau verificările traseelor liniilor electrice din interiorul amenajării/inclusiv pentru LEA 110kv Ciunget-Sadu V cu ramificația către Stația de pompaj Jidoaia.
- La experimentul ICEMENERG București, cu poligonul eolian de pe Negovanu (de lângă Curmătura Oltețului!) am participat efectiv.
- În 1992, la 20 de ani de la punerea în funcțiune a primului hidrogenerator de mare putere (170 Mw!), am făcut scenariul și regia unui film (Lotru 20), pe care l-am prezentat la Voineasa cu

ocazia evenimentului! (filmul face și o panoramare, de pe culmi, a imensului bazin de recepție al Amenajării/este disponibil!)
- În 1994, la Voineasa, am organizat un simpozion național, dedicat comportării construcțiilor în relieful montan (Lotru având cele mai multe captări de apă, apeducte de conexiune între versanți a galeriilor subterane, baraje mari, între toate amenajările energetice din România). Filmul de prezentare este disponibil.

Dintre cele pe care memoria le reține, fără documentele cerute de formalismul lui... Toma, declar cu mâna pe inimă următoarele:
- Am cules afine, zmeură, gălbiori și am urcat să vedem bujorul de munte și gențiana, înflorite în următoarele locuri: Murgașu, Curmătura Mândrii, Robu, Sârbinu, Voineagu, Sterpu, Hoteagu, Dobrunul, Haneș, Vânăta, Fratoșteanu, Plaiul Poienii, Nopteasa, Mănăileasa, Puru, Petrimanu Galbenu, Igoiu, Bălescu, Cioara, Muntinu, Mohoru, Setea Mare, Pătru, Șurianu ș.a
- Am fost la târgul de Sf.Ilie (1977), la Polovragi, trecând peste Curmătura Oltețului și ne-a prins o ploaie cu grindină și ne-am adăpostit la stâna lui Huțupuș din Vaideeni, aflată în Pristosul... din vecinătate.
- Am înotat prin ceața care învăluise Păpușa, Dengherul și Mohorul, în căutarea unor cai ai ciungeților care, în faptul toamnei trebuiau aduși acasă.
- Am urcat pe vârfuri să vedem meciurile de fotbal (nepreluate de TVR-ul nostru), la... bulgari și sârbi. Finala intercontinentală a Stelei (la Tokio!) am văzut-o într-un decembrie, la eoliana, de pe Negovanu (de la Curmătura Oltețului).
- Nu demult, din dragoste pentru Brâncuși (se poate scrie și din dragoste, nu numai din... erudiție!) am petrecut o noapte la Baia de Fier cu Ionică Greere, care ne va fi povestit despre pățania de la vânătoarea de capre negre, de pe Mohoru, într-o complicație cu pădurarii din Voineasa/Altă dată la Bengești/ Novaci, coborâți de urgență de la Rânca, duceam un rănit și eram găzduiți

de prietenul Constantin Lițoiu, și el slujbaș pentru energie pe la stația de pompaj din Petrimanu.
- Despre drumurile la Petroșani (inclusiv în, 13 iunie 1990!) să ne plângem de vandalizările captărilor de pe Jieț s-ar putea scrie mult. Dar *cui prodest*?

Din dragoste pentru aceste meleaguri pe desktopul calculatorului meu am postat, din Rânca, împrimăvărarea Parângului, iar poza de personalizare a contului Facebook mă arată deasupra Gâlcescului, pe Setea Mare. Pentru dragostea specială ce o purtăm muntelui vezi cartea-album „De la lume adunate să fie iar... la lume date", Editura INTOL PRESS, Rm. Vâlcea 2020. Tot din dragoste pentru Lotru, pentru Voineasa și pentru atâția oameni frumoși, cu toții plămădiți din roirea omenească în căutarea vetrei de așezare, am scris și voi scrie, nu pentru mine, trecătorul prin vreme.

Să studiem din cele imaginate de ...Ion Filipoiu, doar cele privind drumul lui Eminescu, de la Rășinari la Râmnicu Vâlcea!

Ni s-a solicitat un studiu științific, precum „demonstrația impecabilă din punct de vedere științific și cu o documentare de teren" după cum o consideră un doctor în științe. Ne-am propus să facem analiza aici, a textului lui Ion Filipoiu, preluat cu toată recomandarea posibilă, din două surse, administrate de Zenovie Cârlugea („rev. „Portal-Măiastra" în 2006 și *cartea*, dedicată lui Eminescu, din 2011!). Apoi, urmărind „demonstrația impecabilă" să satisfacem gustul pentru științific al solicitantului nostru.

1. Drumul lui Mihai Eminescu dinspre Rășinari spre Giurgiu putea să treacă prin multe alte locuri, nu numai prin cele analizate de Dl. Filipoiu. Cel mai scurt și mai lesnicios drum ar fi fost pe Valea Oltului, dar acesta avea obstacolul Vămii de la Câineni, și nu se putea trece clandestin. Această Vamă avea și schelă pentru trecerea și impozitarea turmelor și, în vecinătate, Drumul Oilor, prin Loviștea, prin care statisticile din documente

consemnează trecerea a zeci de mii de oi anual, chiar dinspre munții Lotrului!
2. Demonstrația din studiul analizat aici, evită varianta Valea Oltului pentru că față de orice altă trecere oficială a frontierei, deci prin VAMĂ, era de departe soluția optimă (doar 100 de Km și cu posibilitatea scurtării drumului spre Curtea de Argeș și a plutăritului pe Olt), din perspectiva lungimii traseului și a duratei de deplasare, dar nesigură sub aspectul trecerii ilegale, ca orice altă vamă (pașaport, taxe etc.)
3. Ipoteza propusă, pleacă de la varianta consacrată de bibliografi, că Eminescu a trecut în 1866, prin Vama Cucului, prin Voineasa spre Râmnic, pe care o respinge aducând varianta nouă că a trecut prin VAMĂ (una mai îndepărtată, cu un traseu de trei ori mai lung!). Studiu „științific" urmărește aici să nege „vama cucului" către Voineasa și să facă posibilă trecerea oficială prin Vamă, travestit în ciobanul din ceata lui Bratu, din Rășinari. De aici încolo demonstrația ne propune afirmații dubioase și presupuneri, sub acoperirea, vezi Doamne!, a lipsei unor cartografii relevante!
- „Aici bibliografii poetului se mulțumesc să reproducă invariabil afirmația trecerii prin vama cucului..." (p.239 op.cit). Deci, fără excepție, toți bibliografii aleg varianta *vămii cucului*, pentru trecerea clandestină a poetului! Dacă toți bibliografii, invariabil, susțin o afirmație, și fără vreun suport științific (vreun document!) de ce să fim de acord, fără probe, cu afirmația? O putem contesta cu argumente descurajatoare și-a imaginat, strategic, varianta sa, scriitorul Ion Filipoiu!
- „... ceea ce este simplu pentru bibliografi nu este deloc simplu pentru cartografi" (cei ce fac hărțile, pășind efectiv pe teren! s.n). Cine îl putea contrazice în acest adevăr elementar? Dar apoi strecoară impardonabila *minciună* pe care am semnalat-o deja mai sus, despre inexistența vreunui drum cunoscut, și accesibilitatea *doar cu...elicopterul*, inclusiv în perioadele moderne (vezi bibliografia pe care o adăugăm mai jos, privind carto-

grafierea și existența marcajului unui drum, încă din 1722, pe Harta lui Fr. Schwantz!) Câtă „documentare”, asupra zonei dintre Rășinari și Voineasa și-a adus spre sine! Bănuim, indulgenți fiind, că aici a lucrat doar cu imaginația scriitoricească, plăsmuitoare de ficțiuni frumoase!

4. După ce a fost exclusă varianta prin *vama cucului,* a tuturor bibliografilor, nu îi mai rămânea decât - cu același dubito ostentativ, care dă bine celor științifice!-, să crediteze ipoteza aleasă, înainte de demonstrația sugerată...

5. Abrupt ni se inoculează concluzia, cu multă fermitate, a poetului transhumant: „E neîndoielnic că poetul nu putea urma decât un drum obișnuit păstorilor și că n-a făcut acest drum decât în tovărășia lor. Așadar, în lipsa unor dovezi documentare, e de preferat o asemenea ipoteză, cel puțin logică și firească”. Apoi se introduce un argument, cu o urmă de credibilitate, numele Bratu, care apare într-o consemnare, prin vamă în 1832: „E de presupus, **deci** (concluzia trebuie întărită! s.n), că popa Bratu l-a încredințat pe tânărul hoinar unei cete de păstori care urma să plece cu turmele la „iernatec” în Bălțile Dunării”.

6. În legătură cu trecerea frontierei suntem ... informați: „Așadar pe la Pichetul de grăniceri din Piatra Albă (din Munții Lotrului s.n) unde se afla pe atunci frontiera dintre Principate și Țara Nemțească”. Pe aici se părăsește... Ardealul (de remarcat, în spirit ... științific, că un punct nu reprezintă un hotar, care era trasat pe culmi, mai cobora în obârșii de izvoare, după cum se convenea între autoritățile celor învecinați!), dar între pichete se mai insinuau și cărările cunoscute și apărate de plăieșii, în slujba statului care îi angaja și/sau îi scutea de alte obligații. Apoi, după trecerea de Pichet, la o distanță apreciabilă (vezi traseul indicat: Larga - Tâmplele (Tâmpa! s.n) - Pleșa (?!) - Ob. Lotrului - Ștefanul - Cărbunele - Șaua Urzii (v.Urdele!) - Coasta Cucii - Tolanul - Schela Cernădiei) de peste 100 de Km., se intra în noul punct oficial de verificare/impozitare, vămuire... „La Schelea Cernădiei, unde se făcea numărătoarea după modul a-

nunțat și se încasau taxele. Înscris în „răghie” e pueril să se întrebe cineva dacă nu cumva grănicerii l-ar suspecta pe poet de neapartenența la turmă și de trecere frauduloasă a frontierei!” Să înțelegem de aici, că pe la Câineni, grănicerii, acționau altfel? Și că trebuia ocolit neapărat pe la Vama din Gorj? Unde este logica? Rezumăm! Poetul trebuie să treacă sub acoperirea turmei prin două puncte de control, să-și asume riscul trecerii ilegale, desconsiderând vigilența unor autorități considerate, apriori, incompetente, tocmai în anul 1866, extrem de tensionat (vezi comentariul final, dedicat situației geopolitice, în anul 1866)!

Varianta contestată, prin *vama cucului*, nu era condiționată de transhumanță. Trecerea frontierei, printre pichete, fără alaiul vizibil al turmei cu câini, măgarii cu târhat și ciobanii însoțitori, se putea face în orice perioadă a zilei. Din Valea Sadului/Cibinului spre Voineasa, peste cumpăna de ape, pe plaiurile cunoscute de plăieșii (aleși dintre localnicii din Valea Lotrului și ai localităților din Mărginime) angajați călăuze, se putea parcurge distanța în cel mult o zi, fără controalele oficiale, nici măcar pe drumul mare, ci pe multele plaiuri cunoscute de plăieșii angajați călăuze! În cazul nostru este invocată intervenția preotului Bratu din Rășinari, la rugămintea lui N. Densușianu, să asigure trecerea poetului în Principate. Documentarea *ipotezei* lui Ion Filipoiu, ocolește informația bine documentată a existenței neamului Bratu și în Voineasa, unde poetul își putea găsi găzduire, în drumul spre Râmnic. Documentele localității Voineasa (vezi „Voineasa în comori arhivistice” de pr. Nicolae Moga, Editura ROTIPO, Iași 2020) atestă existența neamului Bratu, cu rude în Rășinari și cu o bunăstare și o vizibilitate remarcabilă în localitatea Voineasa. (Vezi. Cele 18 Documente, dintre 1809 și 1880, cu trimitere la numele Bratu/remarcabil fiind actul din 1880/ din 5 feb,/*Act de mutație*, care confirmă o vânzare parțială a averii, cu imensa sumă, de 500 de lei!

Despre roirea oamenilor și omogenizarea obiceiurilor tradiționale, a felului specific impus de ocupații și de condițiile de mediu, sub o generică amprentă „ungurenească”, pe arealul Mărginimii Sibiului, pe plaiurile submontane ale Carpaților Meridionali și pe văile intramontane se pot documenta procese demografice, fenomene sociale complexe (mai mult decât transhumanța, impusă de pastoralul tranhumant!). Bejenia unor roiri în masă, la reașezarea geo-politică a imperiilor, condiționările abrupte - privind confesiunea religioasă, impozitările abuzive, discreditările etnice, obligațiile militare excesive erau motive întemeiate de distanțare, din fața legilor absurde. Sursele de informare, din atâtea *Monografii*, ale localităților pot contribui la deslușirea atâtor ipoteze incerte și ne pot feri de sentințe scornite din fantezie și din teribilismul unor cercetători pseudoștiințifici, dar care își etalează blazonul formal.

Nu mai insistăm asupra analizei textului propus de Ion Filipoiu, căruia îi vom recunoaște bogăția de date interesante, dar și fractura interpretării logice. (Informaticienii s-ar pronunța că lipsește motorul de inferențiere, în ciuda unei baze de date și fapte, care confirmă cunoașterea, nu întotdeauna deslușirea proceselor!). Adăugăm, pentru susținerea concluziei noastre asupra textului, concluzia finală a propunătorului ipotezei - ca un pietroi aruncat să dea de lucru celor interesați de ... o temă provocatoare:

„Iată dar cum s-a cristalizat ipoteza prezentă aici privind periplu* eminescian în sectorul enigmatic Păltiniș-Giurgiu. Și, fiind ipoteză, evident că nu își arogă atributele infailibilității. Dar rămâne, între toate celelalte propuneri, cea mai puțin vulnerabilă, ori, dacă vreți, cea mai convingătoare, mai plauzibilă, mai verosimilă.”

* Ipoteza lui Ion Filipoiu (*Traseul lui Eminescu, de la Rășinari la Giurgiu*, din 1866, cu trecerea *cea mai plauzibilă* pe la Novaci!), fiind despre un *periplu* pe un enigmatic ocean montan,

și cristalină în transparența ei, de ce este lăudată chiar de autorul ei? Au dispărut lăudătorii? Îi mulțumesc lui Zenovie Cârlugea care mi-a provocat interesul pentru analiza de față, dar în același timp mă întreb de ce nu a luat în cercetare chiar el, un eminescolog și nu numai, recunoscut, și în același timp cu calificare în critica și istoria literară? În ce mă privește, prezint scuze cititorilor care vor analiza părerile noastre și le mărturisesc că nu am veleități de critic literar, dar iubesc istoria, geografia și marile valori ale culturii naționale. Aici apărăm un principiu, asumat de Cercul de la Râmnic, de-a sluji Grădina românească în care este loc pentru toată lumea, fără a uita că Maica Domnului este mama Adevărului și Vieții noastre, pe Cale...

Acum... aparatul critic, suport al celor afirmate mai sus:

1. Adam Toma Băncescu/*VAIDEENI, Istoria pământului natal* , Editura Litera, București, 1986 (v.„Drumuri vechi" p.9-11/p. 191; Traseul principal prin... Curmătura Oltețului; existența celor trei „plaiuri": Cozia, Horezu, Novaci; tranhumanță și „bejenie", paza plaiurilor și funcționarea schelelor/comanda...; slobozie și căderea în rumunie etc. O lucrare în 14 capitole, fiecare cu aparat critic impresionant, glosar și nume de locuri. Shițele și tabelele cu nume de oameni, trimiterea la documentele de arhive, confirmă spiritul științific autentic!);

2. Victor Păcală/ *Monografia comunei Rășinariu*, Sibiu, 1915 (lucrare premiată de Academia Română, când Ardealul era încă în Austro-Ungaria. Reține în mod deosebit conflictul dintre moșnenii români și autoritățile săsești ale Sibiului; hotarele cu vecinătățile de pe munte, nume de oameni, pe care le regăsim, bunăoară în Voineasa: Tara, Bratu, Comșa, Moga, Oancea ș.a/ nume de munți și istoria multiseculară a localității, atestată de pe vremea...„bunului Atila".

3.Ioan-Aurel Pop și Ioan Bolovan/*Istoria Transilvaniei* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca. 2016. (În legătură cu situația socio-politică a Transilvaniei, legislație, context geo-politic, în perioada 1848-1867;

emigrație, elită românească - importanța ei/Andrei Șaguna (acesta cu mormântul la Rășinari);
4. Eugen Petrescu/ *Vâlcea-Țara lupilor getici sau Ținutul vâlcilor* (*-Călător prin istoria milenară a plaiurilor vâlcene-*), 2 vol., Editura CONPHYS, Rm. Vâlcea, 2007. (Reținem, din cele 900 de pagini, structurate pe localități, dicționar de personalități, note bibliografice următoarele: **Băbeni**/„După luptele religioase de la 1700 din Transilvania, duse împotriva unirii cu Roma, o parte din locuitorii satului, Jina (...) au trecut Carpații...”; „Peste 80 de familii dintre cele care urcaseră primăvara cu animalele în munți, n-au mai coborât toamna la Jina și, împreună cu toată „averea mișcătoare”, au coborât în sud, în apropiere de Polovragi (adică pe... plaiul Olțețului/Horezului/drumului dacic...s.n), aici fiind singura trecătoare care le conferea o oarecare siguranță (...). Mișcarea nu s-a făcut pe Valea Oltului (amonte de Câineni, unde exista Vama s.n) deoarece aici, în apropiere de Boița (intrarea în defileu! s.n) era o fortăreață de graniță v.(-p.167). **Brezoi/** Tot în vremea voievodului Matei Basarab (1632-1654), într-un document se amintește de plăieșii de pe Lotru, care aveau principala atribuție „să păzească munții” pe linia graniței cu Transilvania, fiind scutiți pentru serviciul lor de alte obligații față de domn. Existența acestora aici, se pare a fi mai veche decât perioada în care a fost emis documentul. Plăieșii existau pe ambii versanți ai munților Carpați, fiind recrutați în general din rândul populației satelor românești. După reformele lui Constantin Mavrocordat, în Țara Românească se oficializează această instituție prin organizarea plaiurilor, ca unități administrative ale județelor în zona de munte (...), conduse de un vătaf de plai care avea în plus obligația să asigure paza frontierei și să controleze vama. În această zonă a fost organizat plaiul Loviștea al cărui vătaf avea sediul la Câineni, unde era și vama. Plăieșii din Brezoi aveau obligația să păzească munții situați la nord de Lotru (*adică exact pe hotarul/frontieră trasat, și convenit prin hrisoave, mai apoi alte acte*

*administrative, de pe culmea munților Lotru.*s.n) p.217. **Comuna Câineni**/ Depresiunea Loviștea, în zona defileului Oltului: Turnu Roșu-Cozia. „...un mare sat de moșneni (..) Pe aici, secole la rând, oierii transilvăneni își mânau turmele la iernat (la baltă), la Câineni fiind punctul de numărătoare și carantină al oilor”/„la 1819, slugerul Tudor Vladimirescu a fost vătaf de plai la Câineni”. p.289-291. **Comuna Malaia**/ la hotar cu județele Sibiu (la Nord) și Gorj (la Vest), între munții Căpățânii (până la Curmătura Oltețului), apoi cu munții Parâng, până-n hotarul de azi al Transalpinei (înspre Sud și Vest!) la Nord, mărginită pe de-a întregul de munții Lotrului. „Folclorul, tradițiile și portul popular de aici, sunt specifice păstorilor ardeleni, și poartă amprenta locului de baștină al acestora. Mălaia, Voineasa, Băbeni și Vaideeni sunt singurele sate din cele 60 -70 din județul Vâlcea, în care s-au așezat în anumite perioade, românii de peste munți, unde se păstrează de sute de ani nealterată tradiția, folclorul și portul popular” (p.439). **Comuna Voineasa**/ la limita de nord-vest a județului Vâlcea, în hotarul județelor Sibiu, Alba, Hunedoara și Gorj (în sud!)/(pe granița istorică în discuție a Ipotezelor noaste s.n). „Cea mai veche și cea mai importantă ocupație a locuitorilor a fost creșterea oilor, îndeletnicire practicată de familiile de oieri localnici sau transilvani originari în special din zona Sibiului, denumiți generic de localnici, *ungureni*. Strămoșii familiilor Bratu, Comșa, Droc, Tara sunt veniți din Rășinari...”/„Transportul buștenilor se făcea de la Voineasa la Brezoi încă din anul 1840, prin plutire pe Lotru”/„De la începutul sec.XVII, locuitorii comunei Voineasa, împreună cu cei din Malaia, vor disputa, timp de aproape un secol cu cei din Gorj și Mărginimea Sibiului, folosirea pășunilor din munți, care de drept au aparținut dintotdeauna satelor de pe Lotru, așa cum spun documentele”p.181-185 (vol. II). **Comuna Vaideeni/** preia informațiile din monografia citată (v.1- Adam Toma Băncescu). În vol. II, p.274, la Personalități se menționează **Bratu Traian** (1875-1940): - prof.univ.dr. în filozofie,

autor de manuale școlare, scriitor. S-a născut la 25 octombrie 1875, în Răşinari, judeţul Sibiu. Tatăl său, Ion Bratu s-a stabilit în 1873 în Voineasa, „exercitând profesiunea de cârciumar şi oier”...p.274.

5. Academia Română/Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S Nicolăescu Plopşor” - Craiova/ *Dicționarul Istoric al localităților din Judeţul Vâlcea, vol I, Oraşele,* Editura SITECH, Craiova, 2009./ autori: Dinică Ciobotea, Cezar Avram, Dumitru Andronie, Ileana Marinaş, Ion Marinescu, Costea Marinoiu, Eugen Petrescu, Corneliu Tamaş, Nicu Vintilă. Cităm din datele prelucrate de acest colectiv, creditat ştiinţific, legate de localitatea Brezoi de la confluența Lotrului cu... Oltul.

- „Brezoiul a fost înglobat, până în 1718 în Plaiul Loviştea (...) Pe harta întocmită în 1833, apar numai satele din nordul judeţului Argeş (...) Ion Conea (geograful s.n) menţiona în studiul Geografia istorică a Ţării Loviştei de documente (...) ce precizează ţinutul Loviştei (...). p.203-204/ „După ocuparea Olteniei de austrieci (1718-1739) şi construirea drumului pe Valea Oltului, „Via Carolina” (1717-1722) avem date mai sigure despre numărul locuitorilor din această zonă. Pe harta rusească din 1835 se menţionează existenţa a 35 de familii în Brezoi (...) Primele cercetări rezultate în domeniu (prospecţiuni după resurse minerale, aur, argint, spre exemplu s.n) datează din 1730 din timpul dominației austriece./În 1808 atestă că la Gura Lotrului exista un vad de trecere a apei şi o cârciumă ambele aducătoare de venit lotrenilor şi stăpânite de aceştia în devălmăşie (obs. Prin **vad** puteau trece şi turmele ce coborau în valea Lotrului, spre drumul oii, din spatele masivului Cozia, pe unde trecea Calea Mare, înainte de apariţia Via Carolina şi după distrugerea ei, la retragerea Imperiului Habsburgic din Olteni-a.s.n)/ În harta rusească din 1835 erau trecute 16 stâni./ Ţara Loviştei era condusă de un vătaf, care îşi avea sediul la Câineni”/ p.216. „În vechime, trecerea Lotrului prin vad şi, apoi pe pod, era în administraţia moşnenilor brezoieni. Primul pod a

fost construit cu siguranță de austrieci, pentru a trece șoseaua Carolina. Inundațiile din 1865 și 1866 distruseseră drumul spre Câineni, dar și podul peste Lotru. Podul a mai suferit avarieri în anii 1877 și 1878 (...) de-a lungul anilor, șoseaua (distrusă în 1739, din ordinul lui Carol al VI-lea! Dar refăcută între 1821-1860! s.n) a mai fost refăcută și modernizată. Carol Novac, fondatorul fabricii din Brezoi, a făcut-o circulabilă în 1864, fi-ind interesat de expediția mărfurilor spre Dunăre, nu numai Olt (prin plutărit! s.n) ci și pe drum / **Drumul ce se desprindea din Via Carolina (pe valea Lotrului! s.n) cum s-a numit în vre-mea austriecilor, trecea prin Malaia și ulterior ajunge la Voineasa. Trecerea cea mai ușoară și cea mai spectaculoasă în Transilvania, din Voineasa era pe pârâul Pietrei, Dobru-nu, Bucegi, în valea Cibinului**... p.219 (traseul era conținut , explicit, de harta lui Fr. Schwantz din 1722)

6.Petre Bardașu/ *Studii de Istorie,* Editura CONPHYS, Rm. Vâlcea 2002.

„În anul 1934, Ion Conea publica, în „Buletinul Societății Re-gale de Geografie o monografie dedicată zonei situate în nordul actual al Județului Vâlcea, intitulat „Țara Loviștei". Lucrarea de acest gen, amplu studiu de geografie istorică, printre multe date deosebit de importante făcea cunoscute cercetătorilor și publi-cului larg primele atestări documentare ale toponimiei din zona respectivă, într-o perioadă din istoria României săracă în știri scrise, cea a secolelor XIII-XIV ..." p.33.

7.Eugen Petrescu/*Județul Vâlcea-615 ani de atestare documen-tară 1392-2007,* Editura Fortuna, Rm. Vâlcea, 2007

„Toponimul Posada are la origine termenul popular „Posadă" de trecătoare îngustă în munți, loc întărit în mod natural (care ser-vea în vechime ca punct vamal)..." p.20/ „Comuna Câineni, sub vechea atestare Genune (28 martie 1415) și Câineni (7 august 1451) (...) „are vama de la Câineni dintre munți"/p.55-56/ „Hri-sovul lui Radu cel Mare din 20 ianuarie 1505 prin care voie-vodul întărește Mânăstirii Cozia vama de la Genune/ Câineni...",

„Toponimul Voineasa este atestat documentar ca munte la 9 iunie 1520, dată la care, voievodul Neagoe Basarab dă un hrisov de întărire a așezământului făcut de Ioan Zapolya, voievodul Transilvaniei, prin care se stabilește hotarul dintre Țara Românească și Transilvania: *Însă să se știe: pe unde curge apa Fratelui, dinspre partea de răsărit și se varsă în apa Oltului, iar din partea de apus, unde curge Râul Vadului și se unesc toate la Vadul Genunei, care este mai sus de Câineni și de acolo pe Râul Vadului până la Obârșie, la stâlpul lui Neagoie, și până la vârful Muntelui Negru. Astfel de acolo tot pe vârf către partea de apus, muntele Voinesei și de acolo, tot pe vârf până la Piatra Albă și de acolo tot pe vârf până la vârful Muntelui lui Pătru.*Această fixare de graniță între Ardeal și Oltenia este cea mai veche făcută cu bună și reciprocă înțelegere, nu în urma unui conflict." p.134-135.

8.Nicolae Daneș/ *Județul Vâlcea-Împărțirea administrativ-teritorială, așezările și populația. Istoric, evoluție, atestări documentare*, Editura CONPHYS. Rm. Vâlcea, 2013.

„Lucrarea (...) întocmită de un grup de profesori de geografie, coordonat de autor s-a extins, mai târziu, în „Enciclopedia Județului Vâlcea" (lucrare în trei volume)", Reținem pentru studiul nostru, doar incursiunea în istoria cartografiei și prezentarea hărților cunoscute pentru zona noastră de cercetare (nordul Olteniei!). Informațiile privind administrarea plaiurilor, organizarea pazei frontierei, evoluția legislației administrației, în perspectiva istoriei.. Remarcăm aici „Indicele după județe a comunelor orășenii și rurale din Muntenia, 1861 (publicat în Oficiu Statisticu 1861), care anticipează, legea organică din aprilie 1864, care pentru Județul Vâlcea, constată Plaiurile Horezu și Cozia (pentru studiul nostru relevante!), alături de altele. În Plaiul Cozia sunt conținute, într altele și satele Văii Lotrului: Voineasa, Ciunget, Malaia, Brezoi, cele din defileul Oltului pe partea dreaptă (Râul Vadului, Câineni, Robești, Sărăcinești, Țuțulești, Călinești, Proieni, Călimănești, Gura Văii etc.), Cele de

sub munte, privind spre vest până la pârâul Otăsăului; Muereasca, Olănești, Păușești-Măglași, Pietrari etc. Plaiul Horezu având arondate în principal satele de la gura plaiurilor montane: Vaideeni, Mateesti, Milostea, Horezu, Măldărești, Costești, Recea, Urșani, Tomșani etc.

9.Corneliu Tamaș, Em.Valentin Frâncu/*Istoria Județului Vâlcea, vol I.*Editura CONPHYS, Rm, Vâlcea, 2012

„Din anul 1520 se păstrează prima hotărnicie privind delimitarea hotarului dintre Țara Românească și Transilvania în nordul Olteniei care cuprinde și județul Vâlcea...” p.263/„...austriecii au căutat și mai mult să lege Vâlcea și Oltenia de Transilvania, curățînd Oltul, făcându-l navigabil și începând construcția șoselei numită, mai apoi, Via Carolina, urmând cursul Oltului de la Râmnic, până la granița de sud a Transilvaniei. Generalul (Eugeniu de Savoia s.n) a raportat Consiliului de război că, făcând Oltul navigabil, vasele austriece ar putea parcurge distanța din sudul Transilvaniei până la Râmnic, în mai puțin de o zi. Canalizarea Oltului se făcea prin aruncarea în aer a stâncilor de sub apă, lucrare ce trebuia făcută de căpitanul Scwantz von Springfels. De asemenea acest inginer mai trebuia să întocmească o hartă a Olteniei...” p.351-352.;

10. Pr. Nicolae Moga/ *Voineasa în comori arhivistice-500 de ani de la atestarea documentară a Comunei Voineasa* (*09 iunie 1520-09 iunie 2020)* Editura ROTIPO, Iași 2020.

Lucrarea conține o colecție de 394 documente, între care și hrisoave domnești. Se atestă existența familiei Bratu, cu o bună stare în Voineasa, originară din Rășinari. Problemele legate de administrarea moșiilor, pășunatului munților și administrarea în devălmășie. Reținem aici importanța hrisovului de atestare a Voinesei în 1520 (ca munte pe hotarul cu Transilvania) și Documentul regal din 10 aprilie 1888, prin care Carol I, ratifică legea, care finalizează convenția cu Austro-Ungaria privind hotărnicia (după 4 ani de tratative!): vezi Monitorul Oficial, nr.9,

din 10 (22) aprilie 1888, p.176/sau cartea menționată (pr. N. Moga) p.175-176;
11.Gelu Efrim/ *Brezoi-personalități, persoane și familii* Editura STUDIS, Iași, 2019. Invocăm lucrarea pentru informațiile adăugate privind personalitatea lui Traian Moșoiu. Acesta în august 1916, trece frontiera în Ardeal, pe traseul: Brezoi-Malaia - Voineasa - Dobrunu! Studiind Memoriile, scrise de general, aduce informații concludente despre drumul până la graniță, timpul de deplasare, dar și „călăuzele" stabilite pe valea Lotrului, dar originare din Rășinari (vezi căpitanul Oancea, comandantul bateriei de munte! p.153-156 ;
12.Pr.Nicolae Moga, *Loviștea în date*, Sibiu, 2011 și Gelu Efrim, *Brezoi o istorie în date* Brezoi 2013 (lucrări cu sursă de informare comună!). Vom consemna câteva evenimente semnalate de cărțile autorilor menționați:

-1866 Mihai Eminescu, plecat din Rășinari, călăuzit de ciobani, a trecut frontiera în mod clandestin, până în valea Lotrului, apoi la Râmnic;

-1898. Prințul Ferdinand înconjurat de suita sa și ministrul I. C. Brătianu, au făcut o vizită pe Valea Lotrului, continuată prin munții Gorjului;

-1902. Al. Vlahuță vorbește despre Mândra, Păpușa, Mohoru, Piatra Tăiată și alte piscuri ale Parângului;

-1905. La Brezoi s-a construit Casa Oancea (Hotel!);

-1907. Geograful Em. de Martonne face cercetări în munții Lotrului și Oltului;

-1908, la Brezoi este semnalată prezența maiorului Traian Moșoiu (Batalionul 30, Muscel);

-1916, trece pe Valea Lotrului Ion Agârbiceanu, venind de la Orlat;

-1919, se desființează vama Râul Vadului/Câineni;

-1928, Ion Conea face o excursie peste munte, de la Câineni la Voineasa.

Obs. Cităm cele preluate din cartea inspirată de „Memoriile” lui Traian Moșoiu: „În 13 august 1916, mă aflam la Brezoi, era 2 după amiază și, printr-o telegramă, se comandă să mă prezint la Corpul I Armată Craiova (...) La Craiova am întâlnit pe Generalul Dragalina. Ni s-a citit ordinul Ministrului de Război, Ion I. Brătianu. Grupul Olt-Lotru va trece frontiera ungară în ziua de 14 august ora 9 seara. Fiind 54 de km până la graniță, Grupul Lotru (format din 5 batalioane) s-a pus în mișcare după orele 12 ziua, pe direcția Brezoi, Malaia, Voineasa, Dobrunu...” (...) „La ora 5,30 în zona graniței s-a deschis foc de artilerie (vezi... bateria de munte de sub comanda căpitanului Oancea! s.n) fiind luați prizonieri și material de război”. Apoi autorul Gelu Efrim (vezi Nota Bibl.11), privind retragerea consemnează: „Apoi Corpul Alpin Bavarez, care avea ostași aleși, echipați și antrenați pentru războiul de munte, susținut de artileria grea, respinge armata română. (Atenție la traseul de intrare al acesteia...!s.n). Coloanele trec prin Cindrelul și Șteflești în Munții Lotrului ocupând poziții în Robu, Vladu, Murgașu. Armata română a fost învinsă și s-a retras pe Valea Oltului satele fiind ocupate de trupele germane” (este vorba de satele văii Lotrului care vor sta sub ocupație și administrație străină, până în febr. 1919).

13.Marian Pătrașcu, Nicolae Daneș/ *Monografia Comunei Câineni, Județul Vâlcea*, Editura Fortuna, Rm. Vâlcea, 2008. Lucrarea are ca autori un inginer chimist, cercetător recunoscut și un licențiat în geografie-istorie. Are un aparat critic (Bibliografie/Note) cu 454 de ... referințe documentare, un cuprinzător indice onomastic de 50 de pagini, un glosar-pentru cuvintele cu sensuri locale și variantele de pronunțare! -, tabele, hărți, personalități reprezentative ale localității și un album foto. Cităm din ampla cercetare doar câteva argumente în susținerea temei noastre. Despre cartografierea zonei în discuție ni se prezintă, amănunțit, numeroasele hărți și rapoartele descriptive asociate. Între toate acestea Harta lui Fr. Scwantz „este foarte amănunțită,

conținând 22 de capitole, în care sunt prezentate locurile bogățiile și locuitorii provinciei", p.96 (este vorba despre Oltenia, întrată sub stăpânire austriacă în perioada 1718-1739). Harta lui Schwantz (30 aprilie, 1723), este valorificată mai departe de Brendt, Bauer (1778-lucrarea acestuia fiind socotită primul *dicționar geografic al Țării Românești*. p.97), Sultzer (1781), Schmidt (1774), Pazzini Carli (1790). „despre celebra hartă a lui Schwantz au scris între alții, N. Docan, I.C.Băcilă și Ana Toșa-Turdeanu (...) Este formată din 4 foi de alamă cu dimensiunile 58 X 64 de cm, foarte amănunțită - nimic n-a fost însemnat din ce n-a fost umblat, preciza Schwantz în raportul descriptiv ce însoțește harta, raport depus cu ea la Cancelaria Imperială de la Viena în 1723!" p.55 /Harta inginerului Brendt, inspirată de Schwantz, se află în colecția de hărți a Academiei Române!/ despre paza hotarelor se subliniază : „Un rol însemnat l-au avut satele actualei comune Câineni în asigurarea pazei liniei de graniță dintre Țara Românească și Imperiul Habsburgic (până în 1867, apoi se va vorbi de Austro-Ungaria! s.n). paza potecilor de graniță, pe unde se putea trece dintr-o parte în alta cu mărfuri sau cu turmele de oi, era asigurată de pichetele grănicerești de pe linia Carpaților. După 1851 numărul acestor pichete a fost redus, paza asigurându-se cu un număr mai mare de străjeri. Ținerea pichetelor era încredințată locuitorilor din așa numitele *sate cordonașe*, adică cele mai apropiate de pichetele respective.." p.99/ „în 1851, schela mare de la Câineni unde se făcea numărătoarea vitelor și oilor transhumante se mută la Râul Vadului. Între vameșii de la Câineni și proprietarii turmelor de oi care treceau pe aici s-au înregistrat numeroase incidente, cauzate mai ales de abuzurile la care se dedau primii..." p.99./ „pentru lichidarea acestor situații, în anul 1865 guvernul român a dat o lege pentru reglementarea drepturilor și obligaților oierilor..." p.100.

*Anul 1866, evenimente importante, pe scena geopolitică...

- Febr.1866, Al. I. Cuza este obligat să abdice în favoarea unui principe străin, din Casa de Hohenzollern, susținut de puterile garante, dar nu de imperiile, Austriac și Otoman!
- Principele Carol, acceptat prin plebiscit, călătorește în travesti, prin Imperiul Austriac, acesta fiind pe picior de război cu Prusia - vezi confruntarea de la Sadova!
- Se iau măsuri de siguranță la graniță, împotriva unei intervenții militare austriece, în Principate (un motiv în plus ca la Vămile de trecere, să se întărească vigilența în acest an 1866! s.n)

Concluzie: trecerea clandestină prin Vame devine contraindicată. Trecerea prin Vama Cucului, rămâne o posibilitate, facilitată de cunoașterea plaiurilor și a posibilelor călăuze, care respectau pe localnicii lor remarcabili, precum un preot dintr-un neam de vază! Fără o consemnare explicită, varianta este evident sub semnul probabilității, dar din analiza comparativă de aici, trageți fiecare concluzia personală!

24 ianuarie 2021

La Arhivele statului, un colocviu despre poezie

2013, Tg Jiu, Colocviu Brâncuși
Foto, Mihai Sporiș

2009, Galicea, repunerea în drepturi
a boierilor Rudeni

2013, Tg Jiu, dezvelirea bustului Aretiei Tătărăscu.
Alături: Sorana Georgescu Gorjan,
Victor Crăciun și Ion Mocioi

2016, Tg Jiu, colocviu Brâncuși.
Alături de Sorin Lory Buliga

2016 Colocviu Brâncuși, Tg Jiu,
la „Coloana Infinitului” alături de Ștefan Stăiculescu,
Sorana Georgescu Gorjan, C. Zărnescu și P. Cichirdan

2016 Colocviu Brâncuși, Tg Jiu,
la „Masa Tăcerii” alături de C. Zărnescu,
Claudia Voiculescu,...Ștefan Stăiculescu.

Singur, M. Sporiș, la Poarta Sărutului

2016. Trei brâncuşologi, Costeşti-Vâlcea,
lansare carte semnată de Dumitru Bondoc
(P. Cichirdan, Ștefan Stăiculescu, M. Sporiș)

Lainici, 2018. Foto M. Sporiș

2013, Tg Jiu, alături de C. Zărnescu

REPORTAJE … DE BINE

Prima dragoste nu se uită niciodată! Se spune, cu toată siguranţa, la vârstele bilanţurilor. Dar în mulţimea atâtor iubiri nemuritoare ezităm de multe ori când este vorba să o numim pe prima, într-o simultaneitate a lor. Firea-ne, prin excelenţă iubitoare, se va orienta în câmpul de interes imediat şi va găsi ordinea feliată în context. Sunt multe sentimentele care au generat momente emoţionante şi care ne-au îndrăgostit apoi, peste timp, de propriile amintiri. Trăiri speciale care ne-au marcat viaţa revin din memorie şi îşi cer dreptul la evocare, uneori la consemnare, spre a fi de serviciu şi altora, un fel de împărtăşire de experienţă, sfaturi de bine pentru cei iubiţi, apreciaţi, încurajaţi.

Uneori, supralicitând bărbăţia ca o mulţumire adusă biologiei şi selecţiei naturale, dar şi cerbiciei juvenile, prin noroc dusă la vârstele înalte, povestitorul, poate şi puţin orgolios, dacă nu aducător de ofrande lui Eros, ne poate povesti, evident dezinteresat… de mioare, cu două picioare. Aşa ne ademeneşte Viorel Popescu în primul volum, al unei promise trilogii, în povestea autobiografică „La mioare” Editura PROSCOALA, Râmnicu Vâlcea, 2014. Aici dominant este ludicul, trecând prin cele *trei feţe* ale trăirii (vezi Lucian Blaga, invocat de noi la ieşirea în public - a romanului travestit, într-o ficţiune - într-o anume transhumanţă printre păstorii multor ani, vorbind aici despre pensionari.) şi printre ciopoarele de tot felul de mioare. Acestea sunt felul întâi al iubirilor, clocotind materia şi una din feţele preafrumoasei Afrodita.

Cartea de faţă, fapt promis şi comis!, ne mijloceşte înţelesul către altă faţă a iubirii. Iubim măreţia lucrului făptuit de semenii noştri. Ne minunăm că sunt asemenea nouă, oameni ai timpului nostru şi dând seamă de ei, lăsăm o mărturie a timpului nostru comun, normal, ori poate eroic. Aşa se arată orice reportaj bine făcut ca o mostră a realităţii cotidiene, atunci când o

prelevezi cu viaţă în sine. Viorel Popescu… tămăduitor de oameni, ştie că doar hrănindu-te cu viaţă, cu iubiri fierbinţi, slujeşti vieţii, sporindu-i clipele. Mai ştie că traiul de-a împreună înseamnă comunicare lucrătoare în celălalt, ca un fel de mântuire a noastră, prin iubirea aproapelui, mereu împărtăşită cu toată disponibilitatea şi respectul ce ni-l datorăm. Acestea se regăsesc în cuvintele… prescrise să ne fie bine nouă, cititorilor.

Performanţa scrierii unui reportaj de succes presupune pe lângă o anume chemare şi exerciţiul necesar potrivirii… cererii şi ofertei. Înaintea acestor pagini autorul îşi va fi amintit că în tinereţea lui a fost… *martor la o epopee*, că a trăit evenimente istorice (vezi cartea pr. Nicolae Moga, „Loviştea în date", cea a ing. Gelu Efrim, „Brezoi o istorie în date"!), în direct , fiind la … „vârsta şantierelor". Este bine să amintim aici că a deprins „lumina" reportajului, ucenicind la ***Lumina de pe Lotru*** … „mult peste o mie de zile". Ştim aceste lucruri din cartea sa: „Martor la o epopee - Culegere de reportaje cu evenimente trăite în direct", Editura Proşcoala, 2013 şi mai ales din poveştile adevărate ale amintirilor… Se mai spune, de către supravieţuitorii epopeii, că directorul general al TCH-ului (Trustul de construcţii hidrotehnice!), ing. Gheorghe Cocoş îşi premia „fruntaşii" cu reportajele din şantier, având ziarul în faţă. Că despre acesta, tipărit la Sibiu in tiraj de vreo 5000 de exemplare, la tipografia Mitropoliei Ardealului, se ştia şi la …„Europa Liberă" şi că în exemplare pe hârtie lucioasă (câteva doar!) ajungea şi pe masa mai marilor politici de la Bucureşti. Cum să poţi uita… înotul învăţat în tinereţe şi să-ţi ştergi dintre iubiri, una trăită la cea mai înaltă tensiune?

Lupul pe unde a mâncat mioare mai trece să vadă locurile… Viorel Popescu va reveni cu amintita carte, dar şi cu aceasta, ştiind că reportajul se epuizează repede în cotidian şi că el este proaspăt … consumat în timp real, adică în acela în care cititorul este participant, uneori fiind chiar eroul, dar în mod sigur în respiraţia aceluiaşi aer. Volumul de faţă ne arată pe

autor nostalgic după un şantier în toată puterea cuvântului. Ne va purta în prima parte în tărăşenia Gării Râmnicului, care după demolarea celei vechi (clădire de patrimoniu, centenară!) îşi aşteaptă punerea în operă a unui proiect foarte modern. Eroii reportajului sunt oameni cu competenţa demonstrată demult, dar trăind în sărăcia bugetară şi incompetenţa politico-administrativă a unei ţări într-o criză de sistem endemică, cu termenele asumate, sistematic ratate, precum la … visatele autostrăzi. Aici experienţa Lotrului, una demonstrând puterea reală a unui… „popor de oameni harnici", când entuziasmul se arăta (Şi noi considerăm la fel, precum autorul!) un combustibil… de bine, se arată fericit în informaţia abil angajată şi în spiritul care… iubeşte interlocutorul, arătându-l în cele bune, fără a i se imputa viciile… sistemului. Apoi, pe „şantierul oaselor", adică la secţia de ortopedie a spitalului judeţean, reporterul, chiar el pacient, se manifestă şi în competenţa profesiunii unei vieţi, dedicată slujirii sănătăţii noastre. Camuflat în suferinţa proprie, trage cu urechea la ceilalţi pacienţi, la cele spuse de medici în vizita lor prin saloane; provoacă discuţii exploratorii în starea de spirit a pacienţilor, în părerea lor asupra medicilor, asupra cauzelor care i-au adus în… acest ciudat „şantier"; despre condiţiile asigurate… de sistem, din nou principalul vinovat! Dialogul, ca ingredient al timpului viu, degajă optimism, iar portretizarea oamenilor vede chipul frumos, abilitatea şi devotamentul, potenţând încrederea şi speranţa, în mod deplin. Un adevărat panou de onoare îşi are medici, asistente, infirmiere, ca pe o recompensă morală, indispensabilă la vreme de criză, să nu ne pierdem entuziasmul. Mă mai duce gândul acum, la premierile din şantierele vremii, adăugate evidenţierilor din presă, în contrast cu blamul cotidian în care sistemul şi propaganda aservită îşi construiesc ţapul ispăşitor. Iată aici utilitatea unei cărţi menită spaţiului public şi, … încă o dată, luminării noastre cu realitatea necenzurată de lângă noi.

Lucrarea este o evidentă premeditare. Este anunţată demult. În datele de prezentare ale autorului, pe coperte şi-n introducere ne spune intenţiile. Şi noi confirmăm că s-a ţinut de promisiune: *„plecăm la drum/ce-am găsit vedeţi acum/dacă dăm de lucruri bune/noi aici vi le vom spune…”* Dacă după promisiune va fi fost cărarea în faţă, adică reportajul cu gara şi spitalul, într-o potrivire cu poticnirile şi nevoia vindecării mersului pe… picioarele noastre, pentru cele ce vor fi fost reportajul-poveste se va fi dus, de bine să fie!, în … cântarea patriei mamă, şi acum, şi atunci, România. Participant direct la eveniment autorul recuperează acum reportajul, şi totodată iubirea aceea din început care îşi cere povestea, alături de toţi eroii, readuşi cu dragoste în scena de la Câmpulung unde emulaţia culturală vâlceană a acelei vremi, cu multe… ediţii, va fi luat laurii meritaţi. Suculent, cu umor fin, ca şi limbajul celorlalte, lectura alunecă plăcut, pe neobservate ca o terapie indiscutabilă pentru cei iubitori de cuvinte mărturisite, cu talent şi sinceritate. Apoi, ca la orice final fericit, întoarcerea cu faţa la divinitate, intermediată de evenimentul şi faţa bisericească vine cu reportajul final. *Finis coronat opus*! Recunoaştem şi noi acum. Între momentul reportajului, de la evenimentul de la Arhiepiscopie, ÎPS Gherasim Cristea va fi plecat cu centenarul vieţii sale în spate, dar predicile lui, ca nişte dialoguri de zidire, vor fi rămas reportaje speciale despre comuniunea oamenilor cu divinitatea. Salutăm, ştiind că esenţa acestui salut este *sănătatea*, pe cel care, iradiind starea de bine se arată reporter pentru ostoirea celor lumeşti./ 18.08.2014

Viorel Popescu, 2014

Viorel Popescu, în spatele lui Nicolae Dabija

2013, Ioan Șahinian,la 80 de ani,
premiat de Emilian Frâncu

Gelu Efrim, Gh Dumitrescu și M. Sporiș
la Primăria din Brezoi

„VOINEASA ÎN COMORI ARHIVISTICE”

Este titlul unei cărţi trudită şi lansată cu prilejul aniversării celor 500 de ani de la atestarea documentară a localităţii Voineasa. Autorul, eruditul preot Nicolae Moga, fiu al Văii Lotrului, cu origini adânci şi în Mărginimea Sibiului, o prezintă cu subtitlul: „500 de ani de atestare documentară a Comunei Voineasa (09 iunie 1520-09 iunie 2020)”, ca pe un dar special, oferit momentului aniversar, din 15 august, 2020 (data fiind rânduită și de... forța majoră a pandemiei Covid 19). Cartea apare în îngrijirea Prof. Maria Magdalena Budeanu (fiica autorului) și este tipărită la prestigioasa editură ROTIPO, Iași 2020, într-o fru-

moasă prezentare grafică. *O carte de cercetare, care te trimite în arhive pentru o lungă zăbavă, nu se poate realiza decât dintr-o altfel de pornire decât cea a zilelor de azi în care cele materiale primează. Trebuie să dai de la tine, cu dragoste, fără a avea așteptări de recompense* (îmi spunea autorul, lămurindu-mă și asupra tirajului!). Carte adresată cercetătorilor specializați, debutează cu un lămuritor *cuvânt înainte* ceea ce ușurează sarcina descifrării ei de către neinițiați. Este tratată în spiritul canonic al celor cu acreditare științifică și multă experiență acumulată din nenumărate alte scrieri monografice și memorialistice (autorul fiind autorul a multor altor lucrări... vreo 15 pe care le-am cercetat personal, între care cele despre Mălaia, Cornet, Loviște, Iosif Argeșiul!). *Orice carte trebuie să dea un plus de înțelegere, dar pentru acest lucru, când cercetezi un document vechi, trebuie chiar tu ce-l ce îl recomanzi altora să-i descifrezi cu discernământ adevărul tăinuit, eliberat de patriotism local și comandamente partizane,* îmi mărturisea de eforturile detașării de afectivitatea inerentă... Ne sunt prezentate 393 de documente, cu lămuriri despre loc, dată și pricină. Recuperarea acestora și o mai mare expunere publică dă un imbold cercetării, ușurând căutările și facilitând demonstrația atâtor aparate critice. Introducerea lucrării și Coperta IV expun lămuritor conținutul: „Acest volum cuprinde o parte din documentele referitoare la istoria și cultura locuitorilor din Voineasa, așezare aflată pe Valea Lotrului, în partea de nord a județului Vâlcea...” Suntem atenționați asupra importanței Documentului/Hrisov de la care numărăm anii de la atestarea din 1520.

Subscriem constatării/îndemn și împărtășim bucuria autorului că: „Voineasa își va găsi poeții, romancierii, istoricii etc, care să-i povestească legenda pe care locuitorii săi au creat-o cu pasiune și sacrificiu. Voineasa-Vâlcea este o așezare străveche de munte care a evoluat prin ea însăși, prin negura timpului până azi...(...) mulți dintre oamenii Voinesei își pot găsi părinții, bunicii sau strămoșii. Documentele din această carte îi vor ajuta pe

mulți dintre ei să-și întocmească genealogia neamului din care fac parte.”

Evenimentul lansării, chiar de Sf. Maria Mare, de-a împreună cu mesajul introducerii, inspirat de Sf Ioan, prin 24 Iunie 2020, intră în istoria noastră cu datele ei... sfințite. Mulțumim părinte, Nicolae Moga, și La mulți ani, Voineasa!

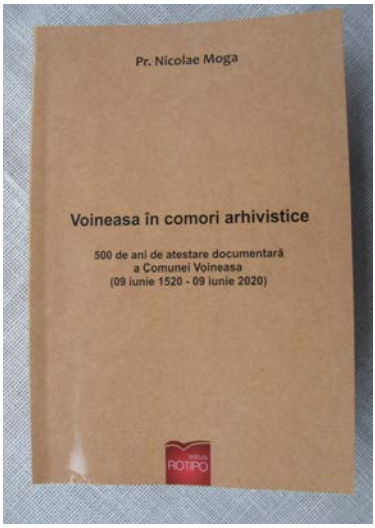

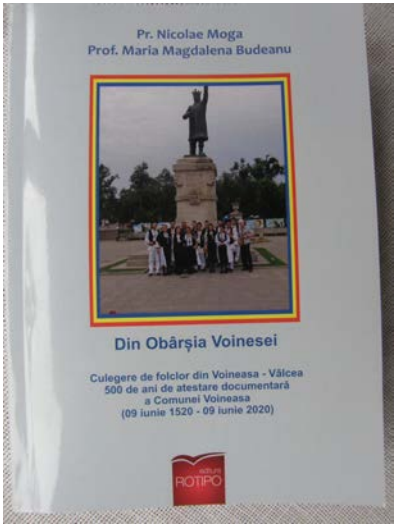

PLUGUȘORUL FOTBALULUI!
DEC. 1986 - MALAIA

Aho! Aho! Copii și frați
De jucați , de nu jucați
Stați un pic, nu vă grăbiți
Plugușorul să-l citiți!

Vă urăm de sărbători
La spectatori, la jucători:

Viață lungă, sănătate
Fericiri, noroc în toate!

Mai urăm numai de bine
Pentru anul care vine:
Jocuri multe și frumoase
Fără lovituri la oase!

Arbitraje foarte bune,
Armonie în tribune
Voie bună-n deplasare
și... fără „căldură” mare!

Urăm apoi, la fiecare
Din inima noastră mare:

DRAGOȘ: portar polivalent
Să fi la școală eminent
Tot ce vrei să iei în brațe
Să nu-ți intre mingea-n ațe,
Iar la sfârșit de an
Să fi primul căpitan!

Mai bun, cu fiecare an
Sigur pe el: **PILU MOIAN**
La mulți ani! Și la mai mare
... după - ncorporare!

Apărării îi dorim
Goluri să nu primim
Și pentru anul de urmat
să fie de ... beton armat!

Nicu, Gică, Dinu și... se știe

Chiar contestatul „pușcărie”,
Cu **Nelu** și cu **Nuț** fac scut
Impenetrabil, de netrecut.

NIȚU GICĂ: cu capul,
Când dă în minge
Pe oricine poate învinge!

BUȘU NELU:
Voință de titan
E model de căpitan!

Cu pieptu-n față, angajat semeț
Libero de preț: **NICU BELEȚ!**

LACRĂMĂ BEBE:
Șutiorul cel mai bun
Este tunar numărul un`!

PLEȘANU DINU:
Pădurarul,
În teren pătrarul,
Om de forță și talent
„Doctorul” echipei în prezent!

MĂTUȘOIU NUȚ: creț
Este un „import” de preț
Proaspăt (precum Nițu!) căsătorit
Să aibă baftă și-n iubit!

MOGA GICĂ: nu-i uitat
Perseverent, ne-ncetat
Joacă rar, e-adevărat,
Dar nu-i de fel persecutat!

Pe fundași acu-i lăsăm
Către mijloc să urcăm,
Să urăm și halfilor noroc
Că ei câștigă, ori ne pierd un joc!

Petre, Jan, Mihai, Culiță
(Ultimii pe o uliță!)
Și controversatul... junior
POPA ION - Tică „pistol”!

MIHAI DEACONESCU:
Aprig la marcaje
Cu presing și chiar placaje
Este priceput la toate
L-a copiat chiar și Socrate(s)!

BĂRA NICULIȚĂ:
Exemplu de angajament
perseverent și
„tati”de echipament!

ȘUȚĂ JAN: fotbal total, se știe
Servește, nu ca la farmacie
și o face foarte bine
Că aleargă ca un câine!

POPA ION: cel sfătos
Croșetează, cu, și fără folos,
Una pe față, două pe dos!

PĂUN PETRE: aparent fragil
Tehnic, inimos, subtil!
A venit pe lângă noi

Și el import de la ... Brezoi!

Aici închei, urându-le noroc
Să nu ne rupem la ... mijloc!
Să ne avântăm mai îndrăzneț
Poate chiar cu... **CĂTĂNEȚ!**

Și în cazul de față
Ca în biblica povață
Cei din urmă... sunt în linia-întâi
În preajma golului!

Vali, Vali, Dan, Neluș!
Regula s-o respectăm
Atenție! Îi prezentăm:

NISTOR VALERIAN: pui de vaidean
Vercauteren autohton, viclean
„fuge, fuge cu mingea la picior!”
... mai dă și câte-un gol!

CONSTANTINESCU VALENTIN:
Polisportiv,
O lance în dispozitiv
De la un sport la altul trece
Joacă cu nouă, nu de zece!

BALIGA DĂNUȚ: mezin în echipă
Îndrăzneț, bătăios în fiece clipă
Se sacrifică chiar imprudent
mai dramatizează, de moment!

Știe fotbal cu carul
Și îl servește cu... paharul

Nu-și prea ține nici gurița
Și joacă cu ... lingurița
Sigur l-ați recunoscut
Pe **COMAN NELUȘ**: cel tăcut (???)

Un sfat îi dăm în praguri de Crăciun
Să fie calm, tăcut ... mai bun!
Și Hagi-n urmă o să-i rămâie
De -o alerga, nu pe... călcâie!

PLEȘANU FLORINEL:
La vatră lăsat
De juniorat s-a săturat
Și acu tare-i supărat
Nefiind încă integrat!

Ia mai urați măi
La acești bravi flăcăi!

Lui Dinu multă răbdare
să nu intre mult prea tare!
Lui Bebe mobilitate
(că în rest are de toate!)
Lui Beleț psihic control
De mai dă și autogol!
Lui Bușu: mai fără fente!
să scape de accidente...
Lui Mătușoiu, Nițu (înc- o dată)
Tot casă de piatră!
Să aibă copii, fie și fete!
Iar la fotbal?, bocanci-ghete!
Mihai?... să dea și din penalty gol
fiindcă nu-i lucru ușor!
Culiță-tati, cel sacrificat

să-întinerească și-n certificat!
Lui Jan pentru „dezlegare”
Să-și ia soția-n deplasare!
Lui Gică Moga, răbdare de fier
La poartă! Casier cu spor,
Ori schimbare de-antrenor!
Popa, după tată „Tică”,
Să nu dribleze până pică,
Ție capul doar pe sus
Echipei fie... mai supus!
Păun Petre ?: scape de ghinioane
Și tatuaje de... crampoane!
Să n-o fac des de oaie,
Lovit în plex și în țurloaie!
Ca pe **Tin BAMBU** ficior
Lovit zdravăn la picior!
Coman Neluș: în fotbal, ca și-n viață
Să privească numa-n față!
Unui nouar ca Valentin
Să dea peste mai puțin!
Lui Nistor, nu pe cartelă
O sorcovă veselă:
Să fie tare ca piatra
Și iute ca săgeata!
Lui **CIUCĂ PAVEL**:
Antrenorul - jucător
Aibe grijă-n viitor!

Lui **SEBASTIAN VOICAN**
Să ție aproape de MOIAN!
Și te grăbește, frate
Că vine DRAGOȘ din spate!

Ia mai urați măi, înainte!

Pentru domnul PREȘEDINTE!

Mai marelui la echipă, și la Primărie
Domnului Prezident **MANTA ILIE**:

Îi dorim pereche, șansă, sănătate
Cu „Mârșa”, „Inter”: ca pe roate!
Iar **ENERGIA:** rampă de lansare
să-l ducă peste hotare!
Echipa s-o conduci cu spor,
Spre spaima vecinilor!
Că vine, iar, **MIȘU MARDALE**
Cu Brezoiul lui în zale
Să vadă care-i mai tare
Din Obârșie pe... Vale!

Ia mai urați măi!
Nu vă temeți de cei răi!
Da arbitrii ca Scheianu
Mosor, Sava, Pîrăianu!
De deplasări ca la Stroiești,
La Bunești, Pietrari, ori Mihăiești
Ne-așteaptă cu... drag Budeștii
Nea Cicii cu... Râurenii,
Copăcenii, Horezenii!

Și-încă o dată măi flăcăi,
Mai sunați din zurgălăi!
Oltu`-n joc să îl oprim,
Pe **Cozia** (în clasament!) să suim,
Dacia s- o recucerim!
Teamă de Mălaia să știe
Chiar și trupa din Bănie!

Pentru zbor pe locu-întâi
Ia urați și pe copii!

Pe **PLEȘENI** și **ALEXEȘTI**
FOCȘENENI și **POPEȘTI**
PARASCHIV și **BĂZĂRÂNCĂ**
și pe mulți alți încă!

Ia mai urați măi
Și pe alți flăcăi!

Nicu Coman și **Marin**
Muja, Jaky-balerin
Vangu, Muja și **Ionescu**
Pe... „junior”: **Dan Marinescu,**
Udecii, și pe alt celebru încă,
NUMĂR NOUĂ: **IONEL CIUCĂ**

Să le urăm locu-întâi
unora chiar căsnicii!
La juniorii- veterani
Imediat, nu la mulți ani!

Să creșteți Feți Frumoși,
Talentați și sănătoși,
Tot mai buni și tot mai tari,
să dați spaima-n titulari!
Să nu se creadă: senatori de drept
Când nu pot să țină piept!
Să creșteți solizi , mai mari
Buni la carte, ca școlari!

La mulți ani flăcăi!
Și de sărbători, cu foc

Să vă antrenați la joc!

OBS. Făcut-a acest oficiu/ Antrenorul de serviciu!

CUPRINS

INTRODUCERE/ **5**
LOTRU, O IUBIRE UNICĂ/ **12**
AUTOPORTRETUL UNUI... NOROCOS/ **18**
„LOTRU” - NUMITORUL COMUN/ **36**
AMENAJAREA HIDROENERGETICĂ „LOTRU”, MINUNE A LUMII, ȘI A UNUI EROISM AL ANONIMATULUI/ **43**
COLONIZARE/ **64**
ENERGIA ... SEVA/ **68**
DE ZIUA...ENERGETICIANULUI!/ **70**
DRAGI COLEGI!/ **73**
VALEA LOTRULUI… O ÎMPĂRĂȚIE A APELOR/ **75**
LA OBÂRȘII, LA IZVOARELE LOTRULUI/ **82**
MĂRIE ȘI MĂRIOARĂ!/ **87**
OMAGIUL DASCĂLILOR/ **90**
VOINEASA 500!/ **91**
AMINTIRI DIN…/ **98**
OMUL ȘI...MUNTELE/ **103**
LIRA LITORALULUI 2021/ **109**
ÎNTRE REALITATEA FICȚIUNII ȘI ADEVĂRUL MINCINOS/ **113**
PARTIZANI PRIN GEOGRAFIA TĂINUITĂ DE...PSEUDO-CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ!/ **133**
REPORTAJE … DE BINE/ **165**
„VOINEASA ÎN COMORI ARHIVISTICE”/ **170**
PLUGUȘORUL FOTBALULUI!
DEC. 1986 - MALAIA/ **172**